

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών
στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων**

του

Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική Εργασία

**Η Φορολογική Πραγματικότητα και η Αντιμετώπιση με τους
Φορολογικούς Ελέγχους**

Του

Αϊβαζίδη Ευστράτιου

(MTF23001)

Επιβλέπων Καθηγητής: Καραγιώργος Θεοφάνης

Φεβρουάριος 2024

Ευχαριστίες

Με την περάτωση της διπλωματικής μου εργασίας και του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στη Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα Καθηγητή μου κ. Θεοφάνη Καραγιώργο που με τη στήριξη και τις συμβουλές του συνέβαλλε στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές αυτού του προγράμματος για τον αγώνα και τη προσπάθεια που κατέβαλλαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου, προκειμένου να μού εξασφαλίσουν πολύτιμες γνώσεις και εφόδια που θα χρησιμεύσουν στο μέλλον.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου αλλά και τους φίλους μου για την υπομονή που είχανε όλο αυτό το διάστημα και τη συνεχή ενθάρρυνση τους με σκοπό να φτάσω στην ολοκλήρωση του έργου μου και συνεπώς στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

Περίληψη

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα εμφανίζει ορισμένες ατέλειες και σοβαρές αδυναμίες οι οποίες προκαλούν αναστάτωση και δυσχεραίνουν την οικονομική κατάσταση της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, μία σοβαρή αδυναμία που χαρακτηρίζει το φορολογικό μας σύστημα είναι η πολυπλοκότητά του και η επιβολή πολλαπλών φόρων που καλούνται να πληρώσουν οι Έλληνες φορολογούμενοι. Στην Ελλάδα κυριαρχεί έντονα το στοιχείο της φορολογικής αποφυγής και της φοροδιαφυγής. Η φορολογική αποφυγή λειτουργεί ως μέσο φορολογικής ελάφρυνσης και οικονομικής ανακούφισης των πολιτών, διότι μειώνει ή εξαλείφει πλήρως τα φορολογικά βάρη και τις υποχρεώσεις των φορολογουμένων με νόμιμο τρόπο. Από την άλλη πλευρά, η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα σύνηθες φαινόμενο ιδίως στη χώρα μας, επειδή ο φορολογούμενος θεωρεί ότι τα φορολογικά έσοδα δεν αξιοποιούνται σωστά για τις πραγματικές ανάγκες του δημοσίου και έτσι χάνει την εμπιστοσύνη του προς τις φορολογικές αρχές. Ωστόσο, η φοροδιαφυγή αποτελεί παράνομη ενέργεια καθώς στοχεύει στην απόκρυψη πραγματικού μέρους του εισοδήματος και στην εξακρίβωση ψευδών στοιχείων στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Συνεπώς, είναι επιτακτική ανάγκη το κράτος να επιβάλλει συχνότερους και πιο εντατικούς φορολογικούς ελέγχους στις επιχειρήσεις που θα αποτρέψουν τη μείωση των φορολογικών εσόδων και θα συμβάλλουν στη πλήρη συμμόρφωση των φορολογουμένων. Στη παρούσα διατριβή έχει γίνει εκτενής βιβλιογραφική ανασκόπηση και έχει διεξαχθεί έρευνα στην οποία έγινε στατιστική ανάλυση των δεδομένων σε δείγμα 165 ατόμων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η φορολογική συμμόρφωση και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου δεν επηρεάζουν τη φοροδιαφυγή. Επίσης, η φορολογική δικαιοσύνη συμβάλλει θετικά στη φοροδιαφυγή. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η φορολογική δικαιοσύνη δε συνδέεται με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη φορολογική συμμόρφωση. Παράλληλα, η φορολογική δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου δεν επιδρούν στη συμμόρφωση των φορολογουμένων. Τέλος, η βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου δεν επηρεάζεται από την αποτελεσματικότητά του ή επηρεάζεται σε ορισμένο βαθμό.

Λέξεις-Κλειδιά: Φορολογικός έλεγχος, φορολογική συμμόρφωση, φορολογικό σύστημα, φοροδιαφυγή, αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου, βελτίωση ποιότητας φορολογικού ελέγχου

Abstract

The Greek tax system exhibits certain flaws and serious weaknesses that cause disturbance and worsen the country's economic situation. More specifically, a serious weakness characterizing our tax system is its complexity and the imposition of multiple taxes that Greek taxpayers are called upon to pay. In Greece, tax avoidance and evasion are strongly prevalent. Tax avoidance serves as a means of tax relief and economic relief for citizens, as it reduces or completely eliminates tax burdens and obligations of taxpayers legally. On the other hand, tax evasion is a common phenomenon, especially in our country, because taxpayers believe that tax revenues are not properly utilized for the real needs of the public, thus losing their trust in tax authorities. However, tax evasion is illegal as it aims to conceal actual income and ascertain false information in income tax declarations. Therefore, it is imperative for the state to impose more frequent and intensive tax audits on businesses to prevent the reduction of tax revenues and contribute to the full compliance of taxpayers. In this dissertation, an extensive literature review has been conducted, and research has been carried out, including statistical analysis of data on a sample of 165 individuals. The research results showed that tax compliance and the effectiveness of tax audits do not affect tax evasion. Additionally, tax justice positively contributes to tax evasion. Furthermore, it was found that tax justice is not associated with the effectiveness of tax audits and tax compliance. Similarly, tax justice and the effectiveness of tax audits do not influence taxpayer compliance. Finally, the improvement of the quality of tax audits is not affected by its effectiveness or is influenced to some extent.

Keywords: Tax Audit, Tax Compliance, Tax System, Tax Evasion, Effectiveness of Tax Audit, Improvement of Tax Audit Quality.

Πίνακας Περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1.1 Σκοπός της εργασίας	10
1.2 Εισαγωγή.....	10
1.3 Εισαγωγικές έννοιες	11
1.3.1 Η έννοια και οι σκοποί της φορολόγησης	11
1.3.2 Η έννοια του φορολογικού συστήματος	12
1.3.3 Η έννοια της φοροδιαφυγής.....	13
1.3.4 Η έννοια της φορολογικής αποφυγής.....	13
1.4 Δομή της παρούσας εργασίας	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	16
2.1 Φορολογική συμμόρφωση στην Ελλάδα τη περίοδο της δημοσιονομικής ύφεσης	16
2.2 Ηθική και φορολογική συμμόρφωση.....	18
2.3 Τα αίτια, οι επιπτώσεις της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής και προτάσεις πολιτικής	19
2.4 Φοροδιαφυγή και οικονομική καταπίεση.....	21
2.5 Παράγοντες φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.....	22
2.6 Ο αντίκτυπος του φορολογικού ελέγχου και της διαφθοράς και η αντίληψη για τη φοροδιαφυγή	24
2.7 Αποτελεσματικότητα ελέγχου και φορολογική συμμόρφωση μετά τον έλεγχο.....	26
2.8 Παράγοντες που συμβάλλουν στη ποιότητα φορολογικού ελέγχου.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ	30
3.1 Ιστορική αναδρομή.....	30
3.2 Τα χαρακτηριστικά ενός εύρυθμου φορολογικού συστήματος	31
3.3 Οι αδυναμίες του ελληνικού φορολογικού συστήματος και η πολυπλοκότητά του.....	33
3.4 Η φορολογική αποφυγή ως μέσο φορολογικής ελάφρυνσης.....	35
3.5 Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.....	36
3.5.1 Τα αίτια της φοροδιαφυγής	36
3.5.2 Συνέπειες της φοροδιαφυγής.....	38
3.6 Η σχέση της φοροδιαφυγής με τη διαφθορά.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΜΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	41
4.1 Εισαγωγικά	41

4.2 Έννοια και σκοπός φορολογικού ελέγχου	42
4.3 Διακρίσεις - είδη του φορολογικού ελέγχου.....	43
4.4 Τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου από την εκτενή χρησιμοποίηση της Τεχνολογίας και της Πληροφορικής.....	44
4.5 Σκοπός και χρησιμοποίηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας MyData ως μέσο πρόληψης της φοροδιαφυγής	45
4.6 Η σημασία της φορολογικής συμμόρφωσης	47
4.7 Μέθοδοι αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος και το κόστος φορολογικής συμμόρφωσης.....	49
4.8 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής και η επίδραση του φορολογικού ελέγχου στη φορολογική συμμόρφωση	50
4.9 Η σημασία της φορολογικής συνείδησης για τη χώρα μας.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	54
5.1 Περιγραφικά αποτελέσματα	54
5.2 Ανάλυση Αξιοπιστίας.....	80
5.3 Ανάλυση συσχετίσεων.....	82
5.4 Ανάλυση Παλινδρόμησης	84
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	91
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ.....	100

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κατάλογος ερευνών.....	29
Πίνακας 2: Παραοικονομία στην Ελλάδα.....	37
Πίνακας 3: Περιγραφικά στοιχεία και συντελεστής αξιοπιστίας των δημιουργούμενων εννοιών.....	81
Πίνακας 4: Έλεγχος συσχετίσεων Pearson.....	83
Πίνακας 5: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φοροδιαφυγή.....	85
Πίνακας 6: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική δικαιοσύνη.....	86
Πίνακας 7: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση	87
Πίνακας 8: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη βελτίωση ποιότητας.....	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1. Διάγραμμα 1: Φύλο.....	54
2. Διάγραμμα 2: Ηλικία.....	55
3. Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης.....	56
4. Διάγραμμα 4: Κατηγορία επαγγέλματος.....	57
5. Διάγραμμα 5: Κατά πόσο το φορολογικό σύστημα της χώρας μας συμβάλλει θετικά στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης.....	58
6. Διάγραμμα 6: Κατά πόσο η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης.....	59
7. Διάγραμμα 7: Απεικόνιση της μη συμμόρφωσης των πολιτών όταν τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση δε λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων.....	60
8. Διάγραμμα 8: Κατά πόσο η θέσπιση της φορολογικής ηθικής δεν συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.....	61
9. Διάγραμμα 9: Κατά πόσο η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις.....	62
10. Διάγραμμα 10: Κατά πόσο η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.....	63
11. Διάγραμμα 11: Κατά πόσο η φοροδιαφυγή ενισχύει την ανισοκατανομή φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών.....	64
12. Διάγραμμα 12: Κατά πόσο η ευκολία επίτευξης κέρδους με την αποφυγή των φορολογικών υποχρεώσεων αποτελεί παράγοντα φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων.....	65
13. Διάγραμμα 13: Κατά πόσο η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από υψηλούς βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, οδηγεί το κράτος σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση.....	66
14. Διάγραμμα 14: Κατά πόσο το σύστημα υψηλής φορολόγησης και η αδυναμία των φορολογικών αρχών να επιβάλλουν βαρύτερες ποινές, συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.....	67
15. Διάγραμμα 15: Κατά πόσο η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου ενισχύουν τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	68
16. Διάγραμμα 16: Κατά πόσο η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας, του φορολογικού πλαισίου και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση αποτελούν παράγοντες της μη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης.....	69

17. Διάγραμμα 17: Κατά πόσο η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής οφείλεται στο ότι οι φορολογικές αρχές έχουν περιορισμένους πόρους και αυξανόμενο κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων.....	70
18. Διάγραμμα 18: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου.....	71
19. Διάγραμμα 19: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου μειώνει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές.....	72
20. Διάγραμμα 20: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δυσχεραίνει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων.....	73
21. Διάγραμμα 21: Κατά πόσο η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση.....	74
22. Διάγραμμα 22: Κατά πόσο τα πρόστιμα της διενέργειας φορολογικών ελέγχων δε καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων.....	75
23. Διάγραμμα 23: Κατά πόσο οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επιδρούν στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.....	76
24. Διάγραμμα 24: Κατά πόσο η δυνατότητα παροχής αναβαθμισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του.....	77
25. Διάγραμμα 25: Κατά πόσο η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών οδηγούν στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου....	78
26. Διάγραμμα 26: Κατά πόσο η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Σκοπός της εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα, να αναλύσει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και να συζητήσει τα κριτήρια φορολογικής συμμόρφωσης αλλά και την αντιμετώπιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής μέσα από την διεξαγωγή τακτικών φορολογικών ελέγχων. Για το λόγο αυτό, θα πραγματοποιηθεί μία έρευνα με τη μορφή ερωτηματολογίου που σκοπό θα έχει, μέσα από ένα επαρκές δείγμα απαντήσεων, την εξαγωγή αξιόπιστων αποτελεσμάτων.

1.2 Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας μας είναι πολύπλοκο, οι πολίτες έχουν επιπλέον επιβαρύνσεις χωρίς να γνωρίζουν τη πραγματική αιτία καταβολής των πρόσθετων φόρων που πληρώνουν, με αποτέλεσμα οι περισσότεροι πολίτες να ψάχνουν τρόπους διαφυγής των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Με άλλα λόγια, η πολυπλοκότητα του φορολογικού πλαισίου και της νομοθεσίας, δυσχεραίνει τη συμμόρφωση των φορολογουμένων και ενισχύει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και της κοινωνικής αδικίας. Οι φορολογικές αρχές πρέπει να συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία του φορολογικού συστήματος βελτιώνοντας το επίπεδο συμμόρφωσης των φορολογουμένων. Πιο συγκεκριμένα, η αποφυγή υψηλών φορολογικών συντελεστών και η καλύτερη αξιοποίηση των φορολογικών εσόδων από το κράτος, θα αυξήσει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων και θα δώσει κίνητρα για φορολογική συμμόρφωση. Επίσης, η δημιουργία φορολογικής συνείδησης και η καλλιέργεια κατάλληλης παιδείας, συντελούν στη πληρωμή των φορολογικών υποχρεώσεων και στη βελτίωση του φορολογικού μας συστήματος. Ακόμη, αξίζει να αναφερθούμε ότι το ύψος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από τη συχνότητα διεξαγωγής φορολογικών ελέγχων και από τη παροχή των απαιτούμενων τεχνολογικών μέσων με ευκολία χειρισμού των πληροφοριακών συστημάτων. Οι εκτενείς και εντατικοί

φορολογικοί έλεγχοι βοηθούν στην αναγνώριση των πραγματικών οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης, περιορίζοντας τη δυνατότητα αποφυγής του φόρου και μειώνοντας το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Επιπλέον, η χρήση βελτιωμένου τεχνολογικού εξοπλισμού και η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών ελεγκτών, συντελούν στη καλύτερη ποιότητα του φορολογικού ελέγχου. Κατά συνέπεια, οι συχνότεροι φορολογικοί έλεγχοι αμβλύνουν τις προσπάθειες των πολιτών να φοροδιαφεύγουν και αυξάνουν το βαθμό συμμόρφωσης των φορολογουμένων.

1.3 Εισαγωγικές έννοιες

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά και η ανάλυση βασικών εννοιών, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη φορολογική πραγματικότητα και πρέπει να επισημανθούν. Αρχικά, τονίζεται η έννοια και οι σκοποί της φορολόγησης δίνοντας έναν ορισμό του φόρου και παρουσιάζοντας το λόγο για τον οποίο οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν φόρους προς το δημόσιο. Στη συνέχεια, εξετάζεται η σημασία του φορολογικού συστήματος υπογραμμίζοντας τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόσει το φορολογικό σύστημα για να λειτουργεί ορθά με αποτέλεσμα την εξάλειψη του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Τέλος, παρουσιάζεται η έννοια της φοροδιαφυγής δίνοντας μερικούς ορισμούς αυτού του φαινομένου.

1.3.1 Η έννοια και οι σκοποί της φορολόγησης

Ο φόρος αποτελεί υποχρέωση όλων των κατοίκων που εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο και θεωρείται η αναγκαστική πληρωμή των πολιτών προς το κράτος χωρίς ανταπόδοση. Το δημόσιο έχει ανάγκη από φορολογικά έσοδα τα οποία αξιοποιεί για τη κάλυψη των δημοσίων δαπανών, για πληρωμές δημοσίων υπαλλήλων και γενικότερα για την υγεία και την εκπαίδευση. Ο βασικότερος σκοπός εφαρμογής του συστήματος φορολόγησης είναι ο ταμειωτικός (Αριστείδης Γ., Φλώρος, 2010). Πιο συγκεκριμένα, με την παροχή ρευστότητας και την εξασφάλιση δημοσίων δαπανών το κράτος προβιβάζει τις κρατικές επενδύσεις, στηρίζει τις πιο ευάλωτες κοινωνικά

ομάδες με επιδοτήσεις και επιδιώκει αφενός την οικονομική ανακούφιση των ασθενέστερων οικονομικά ομάδων και αφετέρου τη σταθεροποίηση της οικονομίας στα επίπεδα πλήρους απασχόλησης (Γκίνογλου Δημήτριος, 2017). Με αυτόν τον τρόπο, το κράτος αποβλέπει τόσο στην οικονομική ανάπτυξη όσο και στην αναδιανομή του εισοδήματος προστατεύοντας τα πιο χαμηλά εισοδηματικά στρώματα ιδίως σε περιόδους κρίσεων.

1.3.2 Η έννοια του φορολογικού συστήματος

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η σημαντικότερη επιδίωξη του φορολογικού συστήματος είναι η εξασφάλιση ρευστότητας αλλά και η καλύτερη εξυπηρέτηση οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων. Είναι γεγονός ότι το φορολογικό σύστημα για να λειτουργεί σωστά και να μην συμβάλλει στη διόγκωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, θα πρέπει να επιβάλλει την ύπαρξη πολλών φόρων για την επίλυση σημαντικών προβλημάτων. Αρχικά, μερικά από τα βασικότερα θέματα που θα λυθούν με την ύπαρξη πολλών φόρων είναι η φορολογική ισότητα και η καθολικότητα του φόρου, καθώς δίνεται η δυνατότητα σε όλους τους πολίτες να φορολογηθούν ανάλογα με το ύψος της φοροδοτικής τους ικανότητας. Αντιθέτως, η ύπαρξη ενός μόνο φόρου δημιουργεί υψηλότερο σύστημα φορολόγησης με αυξανόμενους φορολογικούς συντελεστές με αποτέλεσμα να διευρύνεται όλο και περισσότερο η επιθυμία των φορολογουμένων για φοροδιαφυγή οδηγώντας παράλληλα στη μείωση των κρατικών εσόδων. Για αυτό το λόγο, καλό θα είναι το φορολογικό σύστημα να επιβάλλει περισσότερους φόρους προκειμένου να διασφαλίσει τη δικαιότερη κατανομή του φορολογητέου εισοδήματος και να συμβάλλει στην αύξηση επενδυτικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, οι φορολογικές αρχές πρέπει να αποσκοπούν στην εφαρμογή άμεσων φόρων, οι οποίοι είναι δικαιότεροι από τους έμμεσους φόρους και εξασφαλίζουν πιο εύρυθμη διανομή του φορολογικού βάρους ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες των φορολογουμένων. Παρόλα αυτά, οι άμεσοι φόροι εφαρμόζονται περισσότερο στις ανεπτυγμένες χώρες που έχουν υψηλότερο εισόδημα και καλύτερο επίπεδο διαβίωσης από τις υποανάπτυκτες χώρες (Παράσχου Σταυρούλα, 2021).

1.3.3 Η έννοια της φοροδιαφυγής

Φοροδιαφυγή μπορεί να οριστεί η απόκρυψη εισοδήματος το οποίο δεν δηλώνεται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), ενώ κανονικά θα έπρεπε να δηλωθεί, και οδηγεί στη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης. Επίσης, φοροδιαφυγή καλείται το ποσό των φόρων (άμεσοι και έμμεσοι φόροι) που οφείλονται στο δημόσιο αλλά για κάποιο λόγο δεν εισπράττονται (Κανελλόπουλος Κ., Κουσουλάκος Ι., Ράπανος Β., Κωτσή Κ. & Μακροπούλου Α., 1995). Με άλλα λόγια, φοροδιαφυγή καλείται το αδήλωτο μέρος του εισοδήματος, το οποίο δυσχεραίνει την οικονομική κατάσταση της χώρας με αποτέλεσμα να μην επιτευχθούν οι στόχοι και οι προσδοκίες του κράτους. Το φαινόμενο αυτό οξύνει τις κοινωνικές αδικίες και οδηγεί στη διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείματος. Παρόλα αυτά, στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες καταπολέμησης του φαινομένου καθώς υπάρχει μεγάλη ευαισθητοποίηση για παροχή και εξασφάλιση δημοσίων εσόδων. Γενικότερα, η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο ταλανίζει την σύγχρονη εποχή και για αυτό λόγο, το κράτος οφείλει να βρει διάφορες μεθόδους ανάκαμψης της οικονομίας και συρρίκνωσης του φαινομένου (Matsaganis et al., 2010).

1.3.4 Η έννοια της φορολογικής αποφυγής

Με τον όρο φορολογική αποφυγή εννοούμε την δυνατότητα που έχει κάποιος να μη καταβάλει τους φόρους στο δημόσιο εκμεταλλεόμενος πάντα τις αδυναμίες της φορολογικής νομοθεσίας. Η φορολογική αποφυγή αποτελεί νόμιμη πράξη καθώς η ενέργεια αυτή είναι σύμφωνη με τις φορολογικές διατάξεις και τους κανόνες του δημοσίου και στοχεύει στην ελαχιστοποίηση των φορολογικών υποχρεώσεων. Τα παρακάτω στοιχεία που υποδηλώνουν αυτή την ενέργεια είναι τα εξής:

- i. Η ανειλικρίνεια των φορολογουμένων και η διατύπωση ψευδών δεδομένων.
- ii. Η επιθυμία των φορολογουμένων να εκμεταλλευτούν ορισμένες συγκυρίες που αφορούν τις ατέλειες του νομοθέτη στην εφαρμογή καλύτερων μέτρων.
- iii. Η εχεμύθεια και η διαφύλαξη των δεδομένων με σκοπό τη μη διεκπεραίωση κατάλληλων μέτρων από τον νομοθέτη για την εξάλειψη της φοροδιαφυγής.

Με άλλα λόγια, η φορολογική αποφυγή δεσπόζει έντονα σε χώρες που εμφανίζουν μεγάλα κενά στη φορολογική τους νομοθεσία και οι φορολογούμενοι παρουσιάζουν πλαστά δεδομένα προκειμένου να απαλλαγθούν από τις φορολογικές τους επιβαρύνσεις (Σύψας Γεώργιος, Δεκέμβριος 2021). Σύμφωνα με το άρθρο 38 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας Ν. 4174/2013, η φορολογική αποφυγή δε πρόκειται για κάποιο αδίκημα παρόλο που οι φορολογικές αρχές έχουν αντίθετη άποψη για αυτή την ενέργεια και τη θεωρούν παράνομη (Άρθρο 38 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας Ν. 4174/2013, Εφημερίδα της Κυβέρνησης, 2013).

1.4 Δομή της παρούσας εργασίας

Στα επόμενα κεφάλαια θα παρουσιάσουμε τη λειτουργία του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα, τα κίνητρα αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος και τη συμμόρφωση των φορολογουμένων, θα αναλύσουμε το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και τους παράγοντες που οδηγούν στην εξάπλωσή του, καθώς επίσης, την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου με τους κατάλληλους φορολογικούς ελέγχους. Το δεύτερο κεφάλαιο, περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική ανασκόπηση όπου θα παρουσιαστούν μελέτες που διεξήχθησαν από προηγούμενους ερευνητές. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική αναδρομή για το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα και τι ίσχυε στα παλιότερα χρόνια, επισημαίνονται τα χαρακτηριστικά που διέπουν ένα ορθό φορολογικό σύστημα, τονίζονται τόσο οι αδυναμίες του ελληνικού φορολογικού συστήματος όσο και η πολυπλοκότητά του και παρουσιάζεται η φορολογική αποφυγή ως ένας τρόπος φορολογικής ελάφρυνσης. Επιπλέον, αναλύονται διεξοδικά τα αίτια που ωθούν τους πολίτες στην όξυνση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, εξετάζονται οι επιπτώσεις του φαινομένου αλλά και η σχέση του με τη διαφθορά του συστήματος φορολόγησης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, προβάλλουμε την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής μέσα από τη συχνότητα του φορολογικού ελέγχου αλλά και την ανάγκη φορολογικής συμμόρφωσης και φορολογικής συνείδησης στη χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά της σημασίας του φορολογικού ελέγχου και τη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, διατυπώνεται ο σκοπός της διεξαγωγής του ελέγχου, τονίζονται τα είδη του φορολογικού ελέγχου, τα οφέλη που προκύπτουν από την ενδεδεχί

χρησιμοποίηση της τεχνολογίας και της πληροφορικής, και επιπλέον, υπογραμμίζεται ο σκοπός και η χρησιμοποίηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας MyData ως μέσο πάταξης της φοροδιαφυγής. Ακόμη, γίνεται λόγος για τη σημασία της φορολογικής συμμόρφωσης, εξετάζονται τα κριτήρια αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος και το κόστος φορολογικής συμμόρφωσης. Έπειτα, αναλύονται οι τρόποι καταπολέμησης του φαινομένου, η επιρροή που ασκεί ο φορολογικός έλεγχος στη φορολογική συμμόρφωση και η σημασία της φορολογικής συνείδησης για τη χώρα μας. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναλυτική παρουσίαση των στατιστικών αποτελεσμάτων της έρευνάς, συγκρίνονται τα αποτελέσματα της δικής μου έρευνας με των ερευνών που βρέθηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, και τέλος, προκύπτουν τα συμπεράσματά της παρούσας έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Φορολογική συμμόρφωση στην Ελλάδα τη περίοδο της δημοσιονομικής ύφεσης

Σύμφωνα με μελέτη που διεξήχθη στις 19 Σεπτεμβρίου 2019 από τον Πέτρο Λόη (Πανεπιστήμιο Λευκωσίας), ο οποίος μαζί με τους Γεώργιο Δρογαλά, Αλκιβιάδη Καραγιώργο και Αικατερίνη Χλωρού (Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2019), προσπάθησαν να αναζητήσουν τη γνώμη των πολιτών όσον αφορά τη φορολογική συμμόρφωση και να μελετήσουν τα αίτια που ασκούν επιρροή στη συμπεριφορά των φορολογουμένων. Για αυτό το λόγο, επιχείρησαν να πάρουν κάποιο δείγμα στην έρευνά τους για να βγάλουν τα δικά τους συμπεράσματα και κατασκεύασαν ερωτηματολόγιο με κλειστές ερωτήσεις. Στην έρευνά τους, οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν πως έχουν θετική άποψη για τη συμμόρφωση των φορολογουμένων και τα μέλη της φορολογικής διοίκησης που συντελούν σε αυτή. Επίσης, διαπιστώθηκε πως το δίκαιο και εύρυθμο φορολογικό σύστημα της χώρας μας συμβάλλει θετικά στην αύξηση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων. Ακόμη, στην μελέτη τους παρατηρήθηκε πως η φορολογική συμμόρφωση δεν έχει ιδιαίτερη συσχέτιση με την τήρηση σε θεσμοθετημένους κανόνες ούτε με τη δικαιοσύνη της φορολογικής διοίκησης. Η υψηλή ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης. Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των φορολογικών διοικούντων, σχηματίζουν αρνητική αντίληψη διότι δεν λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η καθιέρωση της φορολογικής συμμόρφωσης. Τέλος, η έρευνά τους έδειξε πως η δημιουργία υψηλής φορολογικής ηθικής δεν είναι άμεσα συνυφασμένη με τη φορολογική συμμόρφωση (Petros Lois, George Drogalas, Alkiviadis Karagiorgos και Aikaterini Chlorou, Σεπτέμβριος 2019).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Το φορολογικό σύστημα της χώρας μας δε συμβάλλει θετικά στην αύξηση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων.

H₁: Το φορολογικό σύστημα της χώρας μας συμβάλλει θετικά στην αύξηση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων.

H₀: Η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δε δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης.

H₁: Η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης.

H₀: Ένας από τους λόγους που οι πολίτες δε συμμορφώνονται είναι επειδή τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση δεν λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων.

H₁: Ένας από τους λόγους που οι πολίτες συμμορφώνονται είναι επειδή τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων.

H₀: Η θέσπιση της φορολογικής ηθικής δε συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

H₁: Η θέσπιση της φορολογικής ηθικής συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

2.2 Ηθική και φορολογική συμμόρφωση

Σύμφωνα με μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Norasmila Awang και Azlan Amran (2014), γίνεται λόγος για τη μη συμμόρφωση των φορολογουμένων από ηθική σκοπιά. Αρχικά, έγιναν εκτιμήσεις εκ των οποίων προέκυψαν ορισμένα συμπεράσματα για το κατά πόσο η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης αποτελούν ή όχι ηθικές πράξεις και αν πρέπει να περιοριστούν. Οι Norasmila Awang και Azlan Amran, (2014) κατέληξαν στο συμπέρασμα πώς τόσο η φορολογική αποφυγή όσο και η ελάττωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις καθώς αυτές οι ενέργειες αποτελούν απόρροια της μη συμμόρφωσης των φορολογουμένων. Κατά συνέπεια, η μη συμμόρφωση με τους φόρους επιδρά στο διαμοιρασμό κοινωνικού οφέλους, το οποίο χρηματοδοτείται από φορολογικά έσοδα στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο (Norasmila Awang και Azlan Amran, 2014).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης δεν αποτελούν ανήθικες πράξεις.

H₁: Η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις.

2.3 Τα αίτια, οι επιπτώσεις της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής και προτάσεις πολιτικής

Ο Γεώργιος Λ. Βουσίνας (2017) θέλησε να εξετάσει δύο σημαντικά κοινωνικοοικονομικά ζητήματα που αφορούν την Ελλάδα, τη φοροδιαφυγή και τη παραοικονομία. Πιο συγκεκριμένα, προσπάθησε να αναλύσει τα αίτια και τους λόγους που οδήγησαν στην εξάπλωση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας στη χώρα μας. Μερικοί από τους καθοριστικούς παράγοντες που συνέβαλλαν στην εξάπλωση της φοροδιαφυγής είναι η κατανομή φορολογικού βάρους των εισοδημάτων μεταξύ των φορολογουμένων, η δομή και η λειτουργία του φορολογικού συστήματος στη χώρα μας, η ανεργία, καθώς επίσης και ο βαθμός οργάνωσης της οικονομίας μας. Στη μελέτη του, ο Γεώργιος Λ. Βουσίνας (2017), κατέληξε στο συμπέρασμα πως η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία αποδυναμώνουν οικονομικά τη χώρα και την οδηγούν σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό. Επίσης, η φοροδιαφυγή εντείνει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών, και οι συνεπείς φορολογούμενοι οι οποίοι καλύπτουν εμπρόθεσμα τις φορολογικές τους υποχρεώσεις επιβαρύνονται με επιπλέον φόρους. Μία ακόμη αρνητική επίπτωση της φοροδιαφυγής είναι ότι οι επιχειρήσεις αδυνατούν να δημιουργήσουν καινούργιες επενδύσεις και να αναλάβουν το ρίσκο για την εξασφάλιση της κερδοφορίας τους, διότι είναι πιο εύκολη η δυνατότητα επίτευξης κέρδους μέσω της απόκρυψης του πραγματικού εισοδήματος και της μη καταβολής των φόρων. Συνεπώς, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να λάβουν τις σωστές αποφάσεις για το περιορισμό της μαύρης οικονομίας στη χώρα μας και να έχουν μια ακριβέστερη εικόνα για τις συνθήκες της οικονομικής κατάστασης με σκοπό τη διεύρυνση του ρυθμού ανάπτυξης και την δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους (Georgios L. Vousinas, 2017).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H_0 : Η φοροδιαφυγή δε προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και δεν οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.

H_1 : Η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.

H_0 : Η φοροδιαφυγή δεν ενισχύει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών.

H_1 : Η φοροδιαφυγή ενισχύει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών.

H_0 : Ένας λόγος που οι επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν είναι η δυσκολία επίτευξης κέρδους που τους εξασφαλίζει η μη κάλυψη των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

H_1 : Ένας λόγος που οι επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν είναι η ευκολία επίτευξης κέρδους που τους εξασφαλίζει η μη κάλυψη των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

2.4 Φοροδιαφυγή και οικονομική καταπίεση

Οι Rangan Gupta και Emmanuel Ziramba (2009) σε μια μελέτη τους, θέλησαν να εξετάσουν αν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής οφείλεται κατά κύριο λόγο στην οικονομική καταπίεση. Για αυτό το λόγο, ανέπτυξαν ένα ενδογενές μοντέλο ανάπτυξης μέσω του οποίου ανέλυσαν την συσχέτιση που έχουν μεταξύ τους οι έννοιες της οικονομικής καταπίεσης και της φοροδιαφυγής. Στην έρευνά τους, οι Rangan Gupta και Emmanuel Ziramba (2009) προσπάθησαν να εξετάσουν αν υπάρχει μια λογική εξήγηση που οι απαιτήσεις υψηλότερων αποθεματικών συνεισφέρουν στη βέλτιστη ευημερία της κυβέρνησης, σε μια χώρα που κυριαρχεί το στοιχείο της φοροδιαφυγής. Η έρευνά τους απέδειξε πως οι απόψεις για την εκτίμηση της νομισματικής πολιτικής είναι δυσανάλογες και συνεπώς εξαρτώνται από τους λόγους που οδηγούν σε μεταβολή του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από τους υψηλότερους βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, συμβάλλει σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση. Οι Rangan Gupta και Emmanuel Ziramba (2009), κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η φοροδιαφυγή και η οικονομική καταπίεση έχουν θετική συσχέτιση υπό την προϋπόθεση η μεταβολή της φοροδιαφυγής να οφείλεται στη μεταβολή του επιπέδου της διαφθοράς και των κυρώσεων (Rangan Gupta και Emmanuel Ziramba, 2009).

Συνεπώς, η ερευνητική μας υπόθεση διατυπώνεται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από τους υψηλότερους βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, δεν οδηγεί το κράτος σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση.

H₁: Η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από τους υψηλότερους βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, οδηγεί το κράτος σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση.

2.5 Παράγοντες φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Αναφορικά με έρευνα που διεξήγαγε ο Διακομιχάλης Μ. (2020), επιχείρησε να εξετάσει και να αναλύσει τους παράγοντες που οδηγούν στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από την έρευνά του επιδίωξε να εξάγει ορισμένα συμπεράσματα που οδηγούν τους πολίτες στην αποφυγή πληρωμής των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Για αυτό το λόγο, κατασκεύασε ένα ερωτηματολόγιο στο οποίο ρωτήθηκαν 2.789 άτομα που αφορούσαν επιχειρηματίες, φορολογικούς ελεγκτές και λογιστές και πήρε δείγμα από 26 διαφορετικές επαρχίες στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της έρευνας του έδειξαν ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, είναι το σύστημα υψηλής φορολόγησης αλλά και η ατιμωρησία των φορολογικών αρχών να επιβάλουν βαρύτερες ποινές με σκοπό την ομαλή λειτουργία του φορολογικού συστήματος. Επίσης, άλλος ένας εξίσου σημαντικός λόγος που ενισχύεται η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, είναι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου αλλά και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση. Συμπερασματικά, απόρροια αυτών των παραγόντων είναι η έλλειψη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης. Συνεπώς, καθήκον της ελληνικής κυβέρνησης είναι η μείωση της φορολόγησης, η επιβολή αυστηρότερων ποινών σε όσους φοροδιαφεύγουν και η σταθερότητα του φορολογικού συστήματος (Διακομιχάλης Μ., 2020).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Οι σημαντικότεροι παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, δεν είναι το σύστημα υψηλής φορολόγησης ούτε η αδυναμία των φορολογικών αρχών να επιβάλλουν βαρύτερες ποινές.

H₁: Οι σημαντικότεροι παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, είναι το σύστημα υψηλής φορολόγησης αλλά και η αδυναμία των φορολογικών αρχών να επιβάλλουν βαρύτερες ποινές.

H₀: Σημαντικός λόγος φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, δεν είναι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου.

H₁: Σημαντικός λόγος φοροδιαφυγής στην Ελλάδα είναι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου.

H₀: Η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου αλλά και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση δεν είναι μεταξύ των παραγόντων που επέρχεται έλλειψη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης.

H₁: Η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου αλλά και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση είναι μεταξύ των παραγόντων που επέρχεται έλλειψη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης.

2.6 Ο αντίκτυπος του φορολογικού ελέγχου και της διαφθοράς και η αντίληψη για τη φοροδιαφυγή

Οι Ferry Irawan και Adam Siaga Utama (2021) σε έρευνά τους έκριναν σκόπιμο να αναλύσουν τα αποτελέσματα της επιρροής του φορολογικού ελέγχου και της διαφθοράς για τη φοροδιαφυγή. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεδομένων έδειξαν πως η συχνότητα με την οποία πραγματοποιούνται οι φορολογικοί έλεγχοι δεν ασκεί σοβαρή επίδραση στην εξάλειψη της φοροδιαφυγής. Ένας από τους λόγους που συμβαίνει αυτό, είναι οι περιορισμένοι πόροι που διαθέτουν οι φορολογικές αρχές και το αυξημένο κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων. Από την άλλη πλευρά, η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου. Με άλλα λόγια, η διαφθορά αυτή δημιουργεί σοβαρή επιρροή στην εξάπλωση της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με τους Ferry Irawan και Adam Siaga Utama (2021), ένας από τους παράγοντες που δικαιολογούν αυτό το αποτέλεσμα, είναι ότι η διαφθορά καθιστά ανεπαρκή τα συστήματα φορολογικού ελέγχου και εξαλείφει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές, δυσχεραίνοντας περαιτέρω την προσπάθεια των πολιτών για εθελοντική συμμόρφωση. Κατά συνέπεια, η εξάλειψη της φοροδιαφυγής θα επέλθει εφόσον οι φορολογικές αρχές αποτρέψουν κάθε απόπειρα διαφθοράς των συστημάτων φορολογικού ελέγχου (Ferry Irawan και Adam Siaga Utama, 2021).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής δε προκαλείται επειδή οι φορολογικές αρχές έχουν περιορισμένους πόρους και είναι αυξημένο το κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων.

H₁: Η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής προκαλείται επειδή οι φορολογικές αρχές έχουν περιορισμένους πόρους και αυξημένο κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων.

H₀: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δεν αυξάνει τη φοροδιαφυγή και δε μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου.

H₁: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου.

H₀: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δε μειώνει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές.

H₁: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου μειώνει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές.

H₀: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δε δυσχεραίνει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων.

H₁: Η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δυσχεραίνει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων.

2.7 Αποτελεσματικότητα ελέγχου και φορολογική συμμόρφωση μετά τον έλεγχο

Οι Matthias Kasper και James Alm (2022) στην έρευνά τους ανέλυσαν τον αντίκτυπο της αποτελεσματικότητας του ελέγχου εξετάζοντας μάλιστα την επίδραση των ελέγχων στη συμπεριφορά των φορολογουμένων. Η έρευνα τους έδειξε ότι η αποτελεσματικότητα των ελέγχων είναι αυτή που καθορίζει κατά κύριο λόγο τη φορολογική συμμόρφωση. Επίσης, σύμφωνα με την έρευνα, τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τη διενέργεια φορολογικών ελέγχων δεν είναι βέβαιο ότι καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων. Επιπλέον, διαπιστώνεται πως οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επηρεάζουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων. Τέλος, οι Matthias Kasper και James Alm (2022) στη μελέτη τους, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου δεν είναι βέβαιο ότι επέρχεται με την επιβολή βαρύτερων ποινών και με τη θέσπιση αυστηρότερων κυρώσεων από το κράτος δεν είναι σίγουρο ότι μεταβάλλει τη συμπεριφορά των φορολογουμένων (Matthias Kasper και James Alm, 2022).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H_0 : Η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων δε καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση.

H_1 : Η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση.

H_0 : Τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τη διενέργεια φορολογικών ελέγχων δε καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων.

H_1 : Τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τη διενέργεια φορολογικών ελέγχων καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων.

H_0 : Οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επηρεάζουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

H_1 : Οι φορολογικοί έλεγχοι επηρεάζουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

2.8 Παράγοντες που συμβάλλουν στη ποιότητα φορολογικού ελέγχου

Σύμφωνα με τους Iqbal Alhadi και Arif Nugrahanto (2021), στόχος των φορολογικών αρχών είναι η βελτίωση της ποιότητας φορολογικού ελέγχου η οποία θα διασφαλίσει την επίτευξη φορολογικών εσόδων. Για αυτό το λόγο, επιχείρησαν να δημιουργήσουν μία έρευνα κατασκευάζοντας ερωτηματολόγιο που απαρτίζονταν από 96 φορολογικούς ελεγκτές προκειμένου να εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα που οδηγούν στη καλύτερη ποιότητα του φορολογικού ελέγχου. Η έρευνά τους έδειξε ότι οι παράγοντες που συντελούν στη καλύτερη ποιότητα του ελέγχου είναι η δυνατότητα παροχής εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, η άριστη επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών με σπουδαίες γνώσεις και ικανότητες του αντικειμένου του φορολογικού ελέγχου, καθώς επίσης, και η σωστή διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά τη διεξαγωγή του φορολογικού ελέγχου. Τέλος οι Iqbal Alhadi και Arif Nugrahanto (2021), κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου αποτελεί υποχρέωση των φορολογικών αρχών, οι οποίοι πρέπει να συμβάλλουν στη προσαρμοστικότητα των τεχνολογικών εξελίξεων με ευκολία χρησιμοποίησης των πληροφοριακών συστημάτων, και επίσης, να διευρύνουν τις επαγγελματικές ικανότητες και δεξιότητες των φορολογικών ελεγκτών (Iqbal Alhadi και Arif Nugrahanto, 2021).

Συνεπώς, οι ερευνητικές μας υποθέσεις διατυπώνονται παρακάτω με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η δυνατότητα παροχής αναβαθμισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, δε συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

H₁: Η δυνατότητα παροχής αναβαθμισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

H₀: Η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών με γνώσεις και ικανότητες του αντικειμένου του φορολογικού ελέγχου, δεν οδηγεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

H₁: Η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών με γνώσεις και ικανότητες του αντικειμένου του φορολογικού ελέγχου, οδηγεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

H₀: Η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου, δε συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας φορολογικού ελέγχου.

H₁: Η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου, συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας φορολογικού ελέγχου.

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, αποτυπώνονται τα ακόλουθα ερωτήματα, τα οποία θα συμπεριληφθούν και θα απαντηθούν από το ερωτηματολόγιο που θα δημιουργηθεί πάνω στο οποίο θα βασιστεί η έρευνα.

Πίνακας 1: Κατάλογος ερευνών

Συγγραφείς	Ερευνητικό αντικείμενο	Βασικό συμπέρασμα
Πέτρος Γεώργιος, Δρογαλάς, Αλκιβιάδης Καραγιώργος, Αικατερίνη Χλωρού, 2019	Φορολογική συμμόρφωση στην Ελλάδα τη περίοδο της δημοσιονομικής ύφεσης	Η υψηλή ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης, τα χαρακτηριστικά σχηματίζουν αρνητική αντίληψη στη φορολογική συμμόρφωση, η δημιουργία υψηλής φορολογικής ηθικής δεν είναι άμεσα συνυφασμένη με τη φορολογική συμμόρφωση.
Norasmila Awang, Azlan Amran, 2014	Ηθική και φορολογική συμμόρφωση	η φορολογική αποφυγή και η ελάττωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις, η μη φορολογική συμμόρφωση επιδρά στο διαμοιρασμό κοινωνικού οφέλους.
Ο Γεώργιος Λ. Βουσίνας, 2017	Τα αίτια, οι επιπτώσεις της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής και προτάσεις πολιτικής	η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα, η φοροδιαφυγή εντείνει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών, οι επιχειρήσεις αδυνατούν να δημιουργήσουν καινούργιες επενδύσεις και να αναλάβουν το ρίσκο για την εξασφάλιση της κερδοφορίας τους.
Rangan Gupta, Emmanuel Ziramba, 2009	Φοροδιαφυγή και οικονομική καταπίεση	Η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από τους υψηλότερους βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, συμβάλλει σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση, η φοροδιαφυγή και η οικονομική καταπίεση έχουν θετική συσχέτιση.
Διακομιχάλης Μ., 2020	Παράγοντες φοροδιαφυγής στην Ελλάδα	οι παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, είναι το σύστημα υψηλής φορολόγησης, η ατιμωρησία των φορολογικών αρχών, η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση.
Ferry Irawan, Adam Siaga Utama, 2021	Ο αντίκτυπος του φορολογικού ελέγχου και της διαφθοράς και η αντίληψη για τη φοροδιαφυγή	Η συχνότητα των φορολογικών ελέγχων δεν ασκεί σοβαρή επίδραση στην εξάλειψη της φοροδιαφυγής, η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου.
Matthias Kasper, James Alm, 2022	Αποτελεσματικότητα ελέγχου και φορολογική συμμόρφωση	Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση, οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επηρεάζουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων, η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου δεν είναι βέβαιο ότι επέρχεται με την επιβολή βαρύτερων.
Iqbal Alhadi, Arif Nugrahanto, 2021	Παράγοντες που συμβάλλουν στη ποιότητα φορολογικού ελέγχου	Οι παράγοντες που συντελούν στη καλύτερη ποιότητα του ελέγχου είναι η δυνατότητα παροχής εξειδικευμένου τεχνολογικού εξοπλισμού, η άριστη επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών και η σωστή διαχείριση του περιορισμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

3.1 Ιστορική αναδρομή

Η φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων στην Ελλάδα πρωτοεμφανίστηκε από την Αρχαία Αθήνα και εξακολουθεί να συγκρατείται στις μέρες μας. Η επιβολή φόρων αποτελεί υποχρέωση του κάθε ατόμου που μένει στην Ελλάδα και έχει σαν στόχο αφενός την κάλυψη των συναλλαγών μεταξύ πολιτών και αφετέρου την εξασφάλιση κοινωνικών αναγκών (Taxheaven.gr). Στα αρχαία χρόνια, οι Έλληνες φορολογούμενοι έπρεπε να καταβάλλουν σε ηγεμόνες ή τοπικούς άρχοντες αντικείμενα ή κάποια είδη αξίας αντί για χρηματικό ποσό (Παπαϊωάννου Ελισάβετ, 2014). Την περίοδο της Τουρκοκρατίας, ο κύριος φόρος πληρωμής ήταν της «δεκάτης». Με άλλα λόγια, ο Σουλτάνος κατείχε στην ιδιοκτησία του το 10% της αγροτικής παραγωγής (Μπουφίδου Αικατερίνη, 2022). Μετά την Επανάσταση του 1821 και μέχρι το 1919, το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας άλλαξε και θεσπίστηκαν καινούργιοι νόμοι φορολόγησης, οι οποίοι ήταν και εξακολουθούν να είναι στις μέρες μας επιρρεπείς από τα φορολογικά συστήματα τριών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: της Γερμανίας, της Γαλλίας και της Αγγλίας. Δύο από αυτούς τους νέους νόμους φορολόγησης που καθιερώθηκαν εκείνη τη περίοδο ήταν ο νόμος ΧΚ/1877, ο οποίος αναφερόταν στο φόρο καθαρού εισοδήματος και ο νόμος ΓΤ3Γ [3393], ο οποίος παρείχε έναν προοδευτικό φόρο που εξαρτιόταν από το ύψος του ετήσιου καθαρού εισοδήματος. Αργότερα, και πιο συγκεκριμένα το 1955, η χώρα μας ήταν υποχρεωμένη να εφαρμόσει καινούργια μέτρα για την βελτίωση του φορολογικού συστήματος καθώς υπέστη και δεύτερη οικονομική καταστροφή με το πέρας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Το 1955 θεσπίστηκε το νομοθετικό σχέδιο το οποίο στόχευε στην υλοποίηση ενιαίου φόρου εισοδήματος. Πιο συγκεκριμένα, το άτομο καταθέτει μια δήλωση φορολογίας εισοδήματος για όλες τις πηγές εισοδημάτων που έχει αντί να υποβάλλει ξεχωριστές φορολογικές δηλώσεις για κάθε μία πηγή εισοδήματός του. Επίσης, στο σύστημα αυτό εντάχθηκε η αρχή του διαφορισμού της φορολογητέας ύλης, η οποία απέβλεπε τη στήριξη των εισοδημάτων που προέρχονται από εργασία και απαιτούν μεγαλύτερο μόχθο από εκείνα τα εισοδήματα που δεν απαιτούν τόση κούραση όπως το εισόδημα που βγάζει κάποιος από το κεφάλαιο (Γκίνογλου Δημήτριος,

2017). Στην σύγχρονη εποχή, το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας στοχεύει στην υλοποίηση μιας δίκαιης επιβολής στο φόρο εισοδήματος, ο οποίος κλιμακώνεται με βάση το ύψος του εισοδήματος. Η εφαρμογή αυτού του νομοσχεδίου εντάσσει έναν κώδικα φορολογίας εισοδήματος που να είναι εύκολα κατανοητός από τους φορολογούμενους, προκειμένου να δημιουργηθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών και να συρρικνωθούν φαινόμενα φοροδιαφυγής και παραοικονομίας (Μπουφίδου Αικατερίνη, 2022).

3.2 Τα χαρακτηριστικά ενός εύρυθμου φορολογικού συστήματος

Είναι γεγονός ότι οι φορολογικές αρχές προκειμένου να συνδράμουν στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικονομικής ανάπτυξης επιβάλλουν πολλούς φόρους. Ωστόσο, μερικοί φόροι είναι λιγότερο αποδοτικοί από τους υπόλοιπους. Για αυτό το λόγο, το κράτος θα πρέπει να αποσκοπεί στον εντοπισμό των αποτελεσματικότερων φόρων για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας και της ορθής χρησιμοποίησης των συστημάτων φορολόγησης. Με την πάροδο του χρόνου, τα συστήματα φορολόγησης μεταβάλλονται ανάλογα με το βαθμό ανάπτυξης που παρατηρείται σε κάθε χώρα. Δεν είναι τυχαίο πως τα φορολογικά συστήματα στις ανεπτυγμένες χώρες χαρακτηρίζονται από μεγάλα κατά κεφαλήν εισοδήματα, καλύτερη διαχείριση των φορολογικών τους υπηρεσιών με μικρότερη πιθανότητα για φοροδιαφυγή. Από την άλλη πλευρά, τα φορολογικά συστήματα των αναπτυσσόμενων κρατών χαρακτηρίζονται από μικρότερα κατά κεφαλήν εισοδήματα, υψηλές εισοδηματικές ανισότητες και έντονες αδικίες, κακή διαχείριση των φορολογικών τους υπηρεσιών και υψηλότερη πιθανότητα φοροδιαφυγής. Στην πρώτη περίπτωση επιβάλλονται άμεσοι φόροι (π.χ. φόρος εισοδήματος), ενώ στη δεύτερη περίπτωση δεσπόζουν οι έμμεσοι φόροι (π.χ. φόρος κατανάλωσης). Στη χώρα μας κυριαρχούν οι έμμεσοι φόροι γεγονός που καθιστά ανεπαρκή τη λειτουργία του φορολογικού μας συστήματος (Γεωργακόπουλος, Θ. και Πατσουράτης Β, 1986).

Παρόλα αυτά, είναι επιτακτική ανάγκη το φορολογικό σύστημα της χώρας μας να στηρίζεται σε κάποια βασικά χαρακτηριστικά τα οποία θα συμβάλλουν στην εξάλειψη της φοροδιαφυγής και συνάμα στη μεγέθυνση της οικονομία μας. Τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν ένα ορθό και εύρυθμο φορολογικό σύστημα είναι:

1. Η οικονομική αποτελεσματικότητα, η οποία έχει σα στόχο να περιορίσει τις ανισοροπίες στην οικονομία, να διαμοιράσει αποτελεσματικά τους οικονομικούς πόρους και να οδηγήσει στη διεύρυνση του εθνικού μας προϊόντος. Για την διαμόρφωση ενός αξιόπιστου φορολογικού συστήματος οφείλει το κράτος και οι αρμόδιοι φορείς να συντελέσουν στην αντικατάσταση του φόρου εισοδήματος με έναν ειδικό φόρο κατανάλωσης, να μειώσουν το φορολογικό βάρος των επιχειρήσεων έτσι ώστε να τους δώσουν φορολογικά κίνητρα για τη δημιουργία επενδύσεων. Για αυτό το λόγο, είναι αναγκαία η κατανομή αποτελεσματικών πόρων η οποία αφενός θα βελτιώσει το φορολογικό σύστημα και αφετέρου θα δώσει λύση στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.
2. Η διοικητική απλότητα. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι απλό και κατανοητό από όλους τους φορολογούμενους. Οι συχνές μεταβολές της φορολογικής νομοθεσίας και γενικότερα η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος έχει αυξήσει το κόστος διαχείρισης, το κράτος δεν μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα στις αλλαγές του συστήματος καθώς δεν υπάρχει φορολογική σταθερότητα, με αποτέλεσμα να οξύνεται το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και να μειώνονται τα φορολογικά έσοδα.
3. Η ευκαμψία. Η δυνατότητα προσαρμογής στις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος είναι πολύ σημαντική αλλά και δύσκολη όταν αλλάζουν οι φορολογικοί συντελεστές και το κράτος είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις μεταβολές του. Η αυτόματη τιμαριθμοποίηση στο φορολογικό σύστημα αποτελεί έναν μηχανισμό εξάλειψης αυτού του προβλήματος.
4. Η πολιτική υπευθυνότητα. Όλοι οι πολίτες πρέπει να ενημερώνονται για το πώς αξιοποιούνται τα ποσά των φόρων που καταθέτουν στο δημόσιο. Με άλλα λόγια, χρέος του κράτους είναι να διασφαλίζει την σιγουριά και την ειλικρίνεια στις αποφάσεις του και να αντιστακτά με μεγαλύτερη ακρίβεια τις προτιμήσεις των πολιτών.
5. Η αμεροληψία. Το φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι δίκαιο στη σχετική μεταχείριση διαφορετικών πολιτών. Για αυτό το λόγο, καλό είναι να

εξασφαλιστεί η φορολογική δικαιοσύνη και να εξαλειφθούν προβλήματα φοροδιαφυγής.

(Κανελλόπουλος Κ., Κουσουλάκος Ι., Ράπανος Β., Κωτσή Κ. & Μακροπούλου Α.,1995).

3.3 Οι αδυναμίες του ελληνικού φορολογικού συστήματος και η πολυπλοκότητά του

Είναι γεγονός, στην χώρα μας το φορολογικό σύστημα εμφανίζει ορισμένες αδυναμίες οι οποίες παρουσιάζουν δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Μερικές από αυτές τις αδυναμίες του φορολογικού μας πλαισίου είναι:

- Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος. Το πολύπλοκο και συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό σύστημα δυσκολεύει την προσπάθεια των πολιτών και των επιχειρήσεων να συμμορφωθούν πλήρως στις φορολογικές τους υποχρεώσεις, καθώς πρέπει να προσαρμόζονται πιο τακτικά στις νέες μεταβολές των φόρων, και επίσης ευθύνεται για το αυξανόμενο κόστος φορολογικών ελέγχων για τον εντοπισμό των λαθών. Παρόλο που στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει απόπειρες για την δημιουργία ενός ισχυρού και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος, οι ενέργειες αυτές δεν ήταν καρποφόρες με αποτέλεσμα να εξακολουθεί να υφίσταται στις μέρες μας το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.
- Διευρυμένη παραοικονομία και φοροδιαφυγή. Η Ελλάδα δυστυχώς παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας και φοροδιαφυγής στην Ευρώπη. Η χώρα μας καλείται να βρει λύσεις και τρόπους οι οποίοι θα συμβάλλουν στην εμπιστευτικότητα των πολιτών απέναντι στο κράτος και στην πλήρη συμμόρφωση απέναντι στα φορολογικά τους καθήκοντα. Οι λόγοι που διευρύνονται τα μεγέθη της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής είναι η αναποτελεσματικότητα του φορολογικού πλαισίου που οδηγεί σε οικονομική ανισότητα όπως επίσης, και η έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών στους κρατικούς μηχανισμούς για τη μη θέσπιση αξιόλογων έργων και

επενδύσεων που θα συνεισφέρουν καλύτερη ποιότητα ζωής (Μπουφίδου Αικατερίνη, 2022).

Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος αποτελεί ένα ζήτημα που εξετάζεται σε διάφορες χώρες του κόσμου διότι παίζει ρόλο στον καθορισμό των φορολογικών εσόδων που χρειάζονται όλα τα κράτη προκειμένου να αναπτυχθούν. Αναφορικά με μια μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, το 2018, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος εντείνει φαινόμενα φοροδιαφυγής και συνάμα περιορίζει τα φορολογικά έσοδα του δημοσίου. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα που διεξήχθη το 2018, η επιβολή προστίμων δεν αποτελεί λύση στον καθορισμό της φορολογικής συμμόρφωσης και μια μεγάλη μερίδα πληθυσμού αποφεύγει τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής με σκοπό τη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει προσπάθειες για την εξάλειψη του φαινομένου όπως συχνότερη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών, πιο τακτικοί φορολογικοί έλεγχοι και φυσικά η ίδρυση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) (OECD, Economic survey, 2018).

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγαν οι Hoppe at al. (2019), προκύπτει το συμπέρασμα της αρνητικής συσχέτισης μεταξύ της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος και της σωστής διακυβέρνησης. Μάλιστα, οι ίδιοι τους υποστήριξαν πώς όσο υψηλότεροι είναι οι φορολογικοί συντελεστές στην χώρα, τόσο ενισχύεται και η πολυπλοκότητα του φορολογικού πλαισίου. Αναφορικά με όσα τόνισε ο Piper J. (2013), η εκτεταμένη πολυπλοκότητα του φορολογικού πλαισίου διευρύνει τις πιθανότητες μη συμμόρφωσης των πολιτών στις φορολογικές τους υποχρεώσεις και προκαλεί μεγαλύτερη ευκολία σφαλμάτων. Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος είναι διαφορετική μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. και αυξάνει σημαντικά το κόστος φορολογικής συμμόρφωσης (Hoppe, Sturm, & Sureth-Sloane, 2019). Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε ο Vito Tanzi (2017), το πολύπλοκο φορολογικό σύστημα οφείλεται κατά κύριο λόγο στον προηγούμενο αιώνα όπου δόθηκε η δυνατότητα στους φορολογουμένους να απαλλαγθούν από τα φορολογικά τους βάρη και να φοροδιαφύγουν.

3.4 Η φορολογική αποφυγή ως μέσο φορολογικής ελάφρυνσης

Είναι γεγονός ότι η φορολογική αποφυγή χρησιμοποιείται ως ένα μέσο ελαχιστοποίησης των φορολογικών υποχρεώσεων των πολιτών με σκοπό τη μειωμένη καταβολή των φόρων. Σύμφωνα με τους Rego και Wilson (2012), η φορολογική αποφυγή έχει σα στόχο τη μείωση φορολογικών επιβαρύνσεων η οποία πραγματοποιείται με νόμιμους τρόπους και εξασφαλίζει τη μειωμένη δήλωση των εισοδημάτων. Ωστόσο, η επιθετική φορολογική αποφυγή, επειδή αναφέρεται σε σκόπιμες και επιθετικές δράσεις, δεν αποτελεί νόμιμη πράξη και πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις κατά τη διενέργεια φορολογικών ελέγχων (Guenther και συν., 2013). Η επιθετική φορολογική αποφυγή χαρακτηρίζεται από δράσεις οι οποίες συρρικνώνουν το φορολογητέο εισόδημα και θεωρούνται νομότυπες, όταν ο βαθμός επιθετικότητας της φορολογικής αποφυγής δεν είναι τόσο υψηλός, και παράνομες, όταν ασκείται σε μεγάλο βαθμό φορολογική αποφυγή (Ο Frank και συν., 2009). Σύμφωνα με όσα επισημαίνουν οι Shackelford και Shevlin (2001), δεν συγκεντρώνουν όλες οι επιχειρήσεις υψηλό βαθμό φορολογικής αποφυγής και για αυτό το λόγο καθίσταται απαραίτητη η διεξαγωγή ερευνών αναφορικά με τους παράγοντες που επιδρούν στην επιθετική φορολογική αποφυγή. Έτσι, μπορεί εύλογα να αναρωτηθεί κανείς το λόγο που όλες οι εταιρίες δεν συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά φορολογικής αποφυγής από τη στιγμή που αυτή η απόπειρά τους θα είναι επικερδής. Όσον αφορά προηγούμενες έρευνες, διαπιστώθηκε πως όσες εταιρίες επιδιώκουν τη μείωση του φορολογικού βάρους μέσω της δυνατότητας φορολογικής αποφυγής έχουν μεγαλύτερα οφέλη και υψηλά περιθώρια κέρδους (Graham and Tucker 2006, Wilson 2009, Lisowsky et al 2010).

Σύμφωνα με όσα τόνισαν οι Lanis και Richardson (2011) για την εταιρική διακυβέρνηση, υπάρχει αρνητική συσχέτιση της επιθετικής φορολογικής αποφυγής και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Με άλλα λόγια, όσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο κοινωνικής ευθύνης μιας εταιρίας, τόσο μικρότερο είναι το επίπεδο επιθετικότητάς της στο φορολογική αποφυγή. Οι Hartadinata και Shauki (2012), ισχυρίστηκαν ότι οι επιχειρήσεις που έχουν υψηλότερα δανειακά κεφάλαια δεν έχουν σημαντικές τάσεις επιθετικότητας φορολογικής αποφυγής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι εταιρίες με υψηλά ποσοστά δανειακών κεφαλαίων που αποσκοπούν στην αύξηση της φορολογικής

ελάφρυνσης, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο ρίσκο και έτσι διστάζουν να πάρουν μια τέτοια απόφαση. Η ειδίκευση των μελών του διοικητικού συμβουλίου πάνω στα φορολογικά ζητήματα, απαρτίζει έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες υιοθέτησης φορολογικής αποφυγής και οικονομικής ελάφρυνσης (Taylor και Richardson, 2011). Οι Taylor και Richardson (2011), υποστήριξαν ότι οι εξειδικευμένοι πάνω στα φορολογικά θέματα έχουν την ευχέρεια και τη δυνατότητα να καταφύγουν στην αύξηση της φορολογικής ελάφρυνσης περιορίζοντας την πιθανότητα εμφάνισης των στρατηγικών τους και προφυλάσσοντας την επιχείρηση από τους φορολογικούς ελέγχους. Κατά συνέπεια, οι λόγοι που οι επιχειρήσεις στοχεύουν στην αύξηση των φορολογικών ελαφρύνσεων είναι για την εξυπηρέτηση οικονομικών συμφερόντων και την εξασφάλιση μεγαλύτερου κέρδους (Landry et al, 2013). Επομένως, η δικαιότερη κατανομή του φόρου και η δυνατότητα αποφυγής της επιθετικής φορολογικής πολιτικής, αποτελούν αποδείξεις της εταιρικής διακυβέρνησης.

3.5 Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής αποτελεί ένα από τα προβλήματα που ταλανίζουν την χώρα μας κυρίως μετά την εξάπλωση της οικονομικής κρίσης. Δεν είναι τυχαίο ότι η χώρα μας εμφανίζει μεγαλύτερα ποσοστά φοροδιαφυγής έναντι άλλων χωρών. Αυτό το γεγονός δυσχεραίνει περαιτέρω την οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα (Γρηγοριάδου Σοφία, 2023). Παρακάτω αναλύονται διεξοδικά τα αίτια που οδήγησαν την Ελλάδα στη φοροδιαφυγή και τονίζονται οι επιπτώσεις εξάπλωσης αυτού του φαινομένου.

3.5.1 Τα αίτια της φοροδιαφυγής

Στην Ελλάδα, οι περισσότεροι φορολογούμενοι προτιμάνε να κρύβουν μέρος του πραγματικού τους εισοδήματος και καταφεύγουν σε φοροδιαφυγή (Γρηγοριάδου Σοφία, 2023). Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα από τα προβλήματα που στην σύγχρονη εποχή μεγαλώνει διαρκώς και εξαπλώνεται σε όλες της χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μέγεθός της, όμως, στη χώρα μας είναι υψηλότερο από τα υπόλοιπα κράτη

– μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τάσσος Γεώργιος, 2022). Ένας από τους λόγους που οι πολίτες επιδιώκουν την απόκρυψη του πραγματικού τους εισοδήματος είναι η μη σταθερότητα στην εφαρμογή και τήρηση νόμων και οι συχνές μεταβολές νομοθετικού σχεδίου, το οποίο προκαλεί έντονη δυσαρέσκεια και ανασφάλεια στους φορολογουμένους και έλλειψη εμπιστευτικότητας προς το κράτος (Γρηγοριάδου Σοφία, 2023). Επίσης, οι συχνές συναλλαγές μετρητών και η αποφυγή ηλεκτρονικών πληρωμών, διογκώνουν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας (Ευάγγελος Σπανός, 2018). Στην Ελλάδα, διαπιστώνονται υψηλά ποσοστά φοροδιαφυγής και παραοικονομίας ιδίως με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε ότι η έκταση της παραοικονομίας στην χώρα μας είναι αρκετά μεγαλύτερη από το μέσο όρο για όλα τα μέλη του ΟΟΣΑ (Γκούλιος Κωνσταντίνος, 2019).

Πίνακας 2: Παραοικονομία στην Ελλάδα

Country	Average size of the shadow economy	Personal income tax	Indirect taxes	Tax morale	Unemployment	Self-employment	GDP growth	Business freedom
Australia	13.8	21.3	25.4	7.4	15.8	19.3	0.9	9.9
Austria	9.8	18.5	27.4	11.6	12.1	20.5	0.8	9.1
Belgium	21.5	19.2	20.2	19.1	16.5	17.3	0.4	7.2
Bulgaria	34.6	5.1	37.7	5.7	25.9	17.5	1.9	6.2
Canada	15.6	22.1	17.5	7.7	19.2	22.4	0.7	10.4
Chile	19.4	1.8	35.3	5.5	17.3	32.7	0.8	6.7
Cyprus	27.2	4.3	35.9	9.1	11.2	29.9	0.8	8.7
Czech Rep.	17.6	7.8	30.7	9.4	19.0	23.5	1.2	8.3
Denmark	17.3	34.6	33.5	4.0	9.5	9.9	0.3	8.2
Estonia	21.7	10.0	36.0	11.7	21.8	10.4	1.8	8.3
Finland	17.4	19.7	29.1	8.7	18.6	15.2	0.8	7.9
France	14.8	12.8	24.3	15.5	23.2	15.1	0.4	8.6
Germany	15.7	16.6	24.2	8.3	24.3	16.9	0.6	9.1
Greece	27.0	5.8	21.8	10.4	18.0	37.6	0.7	5.7
Hungary	24.1	12.3	34.9	6.4	18.6	18.5	1.2	8.0

Πηγή-ΟΟΣΑ, 2016

Ακόμη, άλλο ένα αίτιο που οδηγεί στην εξάπλωση της φοροδιαφυγής είναι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές οι οποίοι επιβαρύνουν την οικονομική κατάσταση των πολιτών και δεν τους αφήνουν κάποιο περιθώριο φανέρωσης του πραγματικού εισοδήματός τους. Η ατιμωρησία του κράτους και η μη επιβολή αυστηρότερων μέτρων καταπολέμησης του φαινομένου εντείνουν την εξάπλωση αυτού του φαινομένου (Μανεσιώτης, 2011). Είναι γεγονός πως στην Ελλάδα δεν γίνονται συνεχείς έλεγχοι, επικρατεί χαλάρωση των φορολογικών μέτρων και αυτό το γεγονός δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα στα κρατικά έσοδα (Καρράς Δημήτριος, 2020). Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί πως άλλος ένας σημαντικός παράγοντας όξυνσης της φοροδιαφυγής είναι οι επιπλέον φορολογικές επιβαρύνσεις που καλούνται να πληρώσουν οι φορολογούμενοι

εκτός από τον αναλογισθέντα φόρο εισοδήματος, ως έκτακτες εισφορές, δυσκολεύοντας περαιτέρω την οικονομική θέση των πολιτών και οδηγώντας τους στη δήλωση χαμηλότερων εισοδημάτων (Παπανικολάου Α. Ειρήνη, 2020). Οι πολίτες, τέλος, θεωρούν πώς το κράτος δεν ρυθμίζει με σωστό τρόπο τα δημόσια έσοδα και με αυτόν τον τρόπο οι φορολογούμενοι προσπαθούν να γλιτώσουν κάθε είδους φορολογική επιβάρυνση (Μανεσιώτης, 2011).

3.5.2 Συνέπειες της φοροδιαφυγής

Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής επεκτείνεται στην χώρα μας και η ύπαρξή της διευρύνει τα δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία θα μεταφερθούν στις επόμενες γενιές. Η Ελλάδα λόγω της ύπαρξης φοροφυγάδων αναγκάζεται να καταφύγει σε εξωτερικό και εσωτερικό δανεισμό προκειμένου να χρηματοδοτήσει δημόσια έργα και επενδύσεις για την εξασφάλιση της ρευστότητας. Η επιβολή έμμεσων φόρων από το Κράτος αποτελεί έσχατη λύση για την κάλυψη όλων των αναγκαίων εσόδων για την επίτευξη του σκοπού και την αποφυγή της φοροδιαφυγής. Όμως, αν και οι έμμεσοι φόροι αποτελούν έναν εύκολο τρόπο είσπραξης δημοσίων εσόδων, δημιουργούν σημαντικό αντίκτυπο στα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα τα οποία αφορούν ειλικρινείς συνήθως φορολογούμενους (μη φοροφυγάδες), πάνω στους οποίους μεταδίδεται ένα επιπλέον φορολογικό βάρος. Επίσης, οι έμμεσοι φόροι κάνουν τα προϊόντα πιο ακριβά εντείνοντας τον πληθωρισμό και ελαττώνοντας την αγοραστική δύναμη των πολιτών. Με άλλα λόγια, οι έμμεσοι φόροι προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στην οικονομία καθώς περιορίζεται ο διεθνής ανταγωνισμός και έτσι όλο το βάρος του φόρου πέφτει στους χαμηλόμισθους εργαζομένους οι οποίοι έχουν υψηλό κόστος διαβίωσης. (Σελλάς Σ., 1989)

Είναι γεγονός πως όταν ο φορολογούμενος αρνείται να καλύψει τις οικονομικές του υποχρεώσεις μειώνει τα έσοδα του Κράτους και αυτό επιδρά δυσμενώς στην ανάπτυξη της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, η μείωση των φορολογικών εσόδων οδηγεί στο περιορισμό των οικονομικών πόρων του Κράτους, το οποίο αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του υποχρεώσεις με αποτέλεσμα να προσπαθεί να βρει τρόπους διαφυγής της δυσμενούς κατάστασης και στην καταφυγή δανεισμού. Επιπλέον, η φοροδιαφυγή ενισχύει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους

μεταξύ των πολιτών προκαλώντας σύγχυση και αναστάτωση από την πλευρά των φορολογουμένων (Γρηγοριάδου Σοφία, 2023).

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής αποτελούν τροχοπέδη στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του φορολογικού συστήματος, καθώς προκαλούν εισοδηματικές και κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των φορολογουμένων και επιδρούν δυσμενώς στην ευημερία κάθε χώρας (Pickhardt and Prinz, 2012). Παρόλα αυτά, ο Hartshock (2015) επισημαίνει ότι το φαινόμενο αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της αποταμίευσης από την μεριά των φορολογουμένων (Hartshock, 2015). Επίσης, οι επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν επιτυγχάνουν μεγαλύτερες πηγές εσόδων, λόγω της χαμηλότερης φορολογικής τους επιβάρυνσης, θέλοντας να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ανταγωνιστικές και να ανακτήσουν μεγαλύτερο συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων εταιριών (Κορομηλάς, 2018). Τέλος, η αποφυγή των φορολογικών υποχρεώσεων ενδέχεται να εξανεμίσει το αίσθημα αλληλεγγύης για μια μερίδα πολιτών, οι οποίοι θα χάσουν την εμπιστοσύνη και την ενεργή συμμετοχή τους προς τους θεσμούς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλειας του κάθε πολίτη.

3.6 Η σχέση της φοροδιαφυγής με τη διαφθορά

Είναι γεγονός ότι η διαφθορά του συστήματος φορολόγησης επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων αγαθών και υπηρεσιών του δημοσίου (Beekman et al, 2014). Αρχικά, η άποψη των φορολογουμένων ότι το Κράτος δεν αξιοποιεί με σωστό τρόπο τα φορολογικά έσοδα και δεν υλοποιεί τις υποσχόμενες υπηρεσίες που προσφέρει, αυτό δίνει κίνητρα στους φορολογούμενους να φοροδιαφύγουν (Besley & Persson, 2014). Σύμφωνα με τους Frey & Torgler (2007), ο βαθμός αυστηρότητας των κυρώσεων σε συνάρτηση με το κόστος εντοπισμού των φοροφυγάδων, καθορίζουν τη φορολογική συμμόρφωση και την δυνατότητα αποφυγής της φοροδιαφυγής.

Αναφορικά με όσα επεσήμαναν οι Feld & Frey (2007), η φορολογική ηθική συμβάλλει στην εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων, η οποία θα επιτευχθεί μέσω του κλίματος εμπιστοσύνης που θα αναπτύξουν οι φορολογικές αρχές με τους πολίτες. Η τήρηση των υποσχέσεων της Πολιτείας και η επικράτηση της δικαιοσύνης,

θα αυξήσουν το βαθμό εμπιστευτικότητας των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές με αποτέλεσμα να επέλθει αύξηση της εθελοντικής συμμόρφωσης και συρρίκνωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής (Feld & Frey, 2007). Κατά συνέπεια, η διαφθορά εντείνει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής μειώνοντας τόσο την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές όσο και την εθελοντική συμμόρφωση των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΜΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Εισαγωγικά

Ο φορολογικός έλεγχος αποσκοπεί στην φανέρωση των πραγματικών στοιχείων που δηλώθηκαν από κάθε φορολογούμενο και συμβάλλει στον περιορισμό των λαθών. Με άλλα λόγια, με τον όρο φορολογικό έλεγχο εννοούμε όλες τις απαραίτητες ενέργειες που απαιτούνται προκειμένου να καταπολεμηθεί η φοροδιαφυγή και να πραγματοποιηθούν τα φορολογικά καθήκοντα των φορολογουμένων (Δαλαμάγκας, 2000). Ο Τάτσος (2001) σε έρευνά του αναφέρθηκε στην σπουδαιότητα και στην καίρια σημασία που διαδραματίζει η πλήρης επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση του ελεγκτικού προσωπικού, η οποία θα οδηγήσει στην αποκάλυψη των φορολογικών παραβιάσεων. Οι Alm & Mackee (2006) σε έρευνά τους κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η φορολογική συμμόρφωση επιτυγχάνεται με την διαρκή αύξηση των φορολογικών ελέγχων.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στόχος του φορολογικού ελέγχου είναι να παρουσιαστούν τα πραγματικά οικονομικά στοιχεία στις επιχειρήσεις έτσι ώστε να μην κρύβονται έσοδα από το δημόσιο και να γίνονται επενδύσεις. Η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, εκτός από το ότι συρρικνώνει τις κρατικές επενδύσεις, οξύνει τον κρατικό δανεισμό και επηρεάζει δυσμενώς τη δομή της οικονομίας. Επίσης, το φαινόμενο αυτό δημιουργεί πολύ σοβαρές κοινωνικές αδικίες καθώς οι συνεπείς ως προς την τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων, πολίτες επιδεινώνουν περαιτέρω την οικονομική τους θέση με επιπλέον φόρους (Σοφού Θεοδώρα, 2022). Για τη πάταξη της φοροδιαφυγής και την εύρυθμη λειτουργία του φορολογικού μας συστήματος, βασική προϋπόθεση είναι η συχνή διεξαγωγή φορολογικών ελέγχων. Στο κεφάλαιο αυτό επισημαίνονται η έννοια και ο σκοπός του φορολογικού ελέγχου, αναφέρονται οι διακρίσεις και τα είδη του ελέγχου, αναλύονται τα αποτελέσματα και οι συνέπειες της διεξαγωγής των ελέγχων και υπογραμμίζεται η ανάγκη φορολογικής συμμόρφωσης και φορολογικής συνείδησης για τη χώρα μας.

4.2 Έννοια και σκοπός φορολογικού ελέγχου

Η έννοια του φορολογικού ελέγχου και της Ελεγκτικής γενικότερα, αποτελεί έναν από τους χρησιμότερους κλάδους της λογιστικής επιστήμης και βασίζεται στη μελέτη κανόνων και μέτρων που σχετίζονται με την ομαλή λειτουργία οικονομικών ελέγχων. Η κύρια αρμοδιότητα της Ελεγκτικής είναι η διενέργεια φορολογικών ελέγχων στις επιχειρήσεις. Οι σημαντικότεροι σκοποί πραγματοποίησης τακτικών ελέγχων στις επιχειρήσεις είναι οι παρακάτω:

- i. Η διαπίστωση και η καταπολέμηση λογιστικών λαθών.
- ii. Η εξακρίβωση της ειλικρίνειας των συνολικών οικονομικών στοιχείων με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ).
- iii. Ο εντοπισμός των αδυναμιών και των ατελειών σε όλες τις επιχειρήσεις.
- iv. Η επαλήθευση της σωστής μεταφοράς των δεδομένων μέσα από τις πραγματοποιηθείς φορολογικές δηλώσεις.

(Νεγκάκης Χ. - Ταχυνάκης Π., 2013)

Ο φορολογικός έλεγχος αποσκοπεί στην ορθή τήρηση λογιστικών βιβλίων και στην διαπίστωση πραγματικών οικονομικών δεδομένων έτσι ώστε να αποφευχθεί η πιθανότητα φοροδιαφυγής και η μη κάλυψη των φορολογικών υποχρεώσεων (Αληφαντής, 2016). Είναι φανερό, ο φορολογικός έλεγχος συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων και στην τήρηση των κανόνων της φορολογικής νομοθεσίας, και επίσης, δίνει κίνητρα στους φορολογούμενους να πραγματοποιούν εγκαίρως τα φορολογικά τους καθήκοντα (OECD, 2006). Επιπλέον, απώτερος σκοπός του φορολογικού ελέγχου είναι η εξακρίβωση των πραγματικών στοιχείων των δηλούμενων εισοδημάτων στη φορολογική δήλωση και η ορθότητα υπολογισμού του φόρου (Τσακίρη, 2008). Σύμφωνα με όσα επισημαίνει ο Δαλαμάγκας (2000), η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση και εξασφαλίζει το δικαιότερο διαμοιρασμό της φορολογικής επιβάρυνσης. Μάλιστα, οι φορολογικοί έλεγχοι αποβλέπουν στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων του φορολογουμένου, στη διεξοδική παρακολούθηση των λογιστικών βιβλίων και στη συνολική ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων (Φορτσάκης, 2002).

Όπως γίνεται αντιληπτό, η σημασία του φορολογικού ελέγχου είναι πολύ σημαντική και η διαρκής επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών ελεγκτών με επαρκείς γνώσεις και ικανότητες του αντικειμένου, αποτελούν επιτακτική ανάγκη για τη διασφάλιση καλύτερης ποιότητας του φορολογικού ελέγχου (Barta, 2018). Κατά συνέπεια, η επαγγελματική επάρκεια αλλά και η εμπειρία των φορολογικών ελεγκτών θα συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των φορολογικών θεμάτων περιορίζοντας το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και βελτιώνοντας το επίπεδο συμμόρφωσης των φορολογουμένων (Καζαντζής, 2006).

4.3 Διακρίσεις - είδη του φορολογικού ελέγχου

Η διάκριση φορολογικών ελέγχων εξαρτάται από την έκταση, το σκοπό, τη περιοδικότητα αλλά και την ιδιότητα του κάθε ελεγκτή. Όσον αφορά την ιδιότητα του κάθε ελεγκτή, ο διαχωρισμός γίνεται σε εξωτερικό και εσωτερικό έλεγχο. Ο εξωτερικός έλεγχος γίνεται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία είναι ασυσχέτιστα με τα στελέχη της εταιρίας και έχουν τα προσόντα και τις απαιτούμενες γνώσεις διενέργειας ελέγχων. Ο εσωτερικός έλεγχος σχετίζεται άμεσα με τη διοίκηση της εταιρίας και εξαρτάται οικονομικά από αυτήν. Όμως, και σε αυτήν την περίπτωση, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η πλήρης επαγγελματική κατάρτιση του προσώπου (φυσικό ή νομικό). Ανάλογα με την έκταση, διακρίνονται σε πλήρης και μερικούς ελέγχους. Οι πλήρης έλεγχοι περιλαμβάνουν τη συνολική δραστηριότητα της εταιρίας, αποσκοπούν στην ακρίβεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ακολουθούν τους κανόνες των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου.

Από την άλλη πλευρά, οι μερικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν μερικούς από τους λογαριασμούς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και έχουν σα στόχο τη διατύπωση σφαλμάτων και την πλήρη συμμόρφωση τους στη διατήρηση των λογαριασμών. Ανάλογα με τη περιοδικότητα, διακρίνονται σε διαρκής, σταθερούς και έκτακτους ελέγχους. Διαρκής καλούνται όσοι έλεγχοι πραγματοποιούνται σε συχνά χρονικά διαστήματα μέσα στο έτος. Οι σταθεροί έλεγχοι υλοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου ενώ οι έκτακτοι έλεγχοι γίνονται με αιφνιδιαστικό τρόπο σε μια άκυρη χρονική στιγμή. Τέλος, αναφορικά με το σκοπό του ελέγχου, διαχωρίζονται σε κατασταλτικούς και προληπτικούς. Πιο συγκεκριμένα, οι

κατασταλτικοί έλεγχοι αποσκοπούν στον περιορισμό ηθελημένων ή αθέλητων λαθών και στην ανακάλυψή τους, ενώ οι προληπτικοί έλεγχοι καταφεύγουν στην αποφυγή των σφαλμάτων και στην ορθότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Νεγκάκης Χ. - Ταχυνάκης Π., 2013).

4.4 Τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου από την εκτενή χρησιμοποίηση της Τεχνολογίας και της Πληροφορικής

Είναι γεγονός, ότι η εκτεταμένη χρήση της τεχνολογίας και της πληροφορικής συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου από την οποία προκύπτουν σημαντικά οφέλη για τη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Τα σημαντικότερα οφέλη στα οποία θα γίνει αναφορά, διακρίνονται σε τρεις ομάδες αποδεκτών και συγκεκριμένα τους φορολογούμενους πολίτες, τους εργαζομένους και την Φορολογική Διοίκηση, Φορολογικές Υπηρεσίες και γενικότερα την Εθνική Οικονομία. Αναφορικά με τους φορολογούμενους πολίτες, είναι αναγκαία η θέσπιση της εμπιστοσύνης των φορολογουμένων προς το φορολογικό σύστημα και τις φορολογικές αρχές διότι με τον εκσυγχρονισμό της τεχνολογίας και του φορολογικού ελέγχου θα υπάρξει ισοκατανομή του φορολογικού βάρους και των φορολογικών υποχρεώσεων, το οποίο θα συμβάλλει στη δημιουργία αξιόπιστου και δίκαιου φορολογικού συστήματος. Επίσης, η επίτευξη ενός φορολογικού συστήματος με όσο το δυνατόν λιγότερες επιβαρύνσεις, θα συνεισφέρει στη σταδιακή εξάλειψη της φοροδιαφυγής και παράλληλα στην αύξηση των φορολογικών εσόδων επιτυγχάνοντας τη μείωση των φορολογικών συντελεστών. Επιπρόσθετα, ακόμη ένα όφελος που προσφέρουν τα βελτιωμένα συστήματα φορολογικού ελέγχου με τη χρήση της νέας τεχνολογίας, είναι η δημιουργία φορολογικής συνείδησης, η οποία συντελεί στην αύξηση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων.

Όσον αφορά τους εργαζομένους, η δημιουργία σύγχρονων και αναβαθμισμένων συστημάτων ελέγχου θα τους εξασφαλίσει αποτελεσματικότερη διαχείριση του χρόνου διεκπεραίωσης των επαγγελματικών τους καθηκόντων, περιορίζοντας το χρόνο διενέργειας φορολογικών ελέγχων και συμβάλλοντας στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για τη βέλτιστη ποιότητα φορολογικών ελέγχων. Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι η ικανότητα και η υψηλή επαγγελματική

κατάρτιση των φορολογικών ελεγκτών με επαρκής γνώσεις του αντικειμένου του φορολογικού ελέγχου, οδηγούν στη διεξαγωγή ορθότερων και αποδοτικότερων φορολογικών ελέγχων. Τέλος, η Φορολογική Διοίκηση, Φορολογικές Υπηρεσίες και γενικότερα η Εθνική Οικονομία έχουν σημαντικά οφέλη στη πραγματοποίηση εύρυθμου συστήματος φορολογικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, η απλούστευση του φορολογικού συστήματος και η εξάλειψη της πολυπλοκότητάς του μέσω των τεχνολογικών ευρημάτων, δίνει κίνητρα στις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τη φορολογική νομοθεσία και τις διατάξεις της σύγχρονης εταιρικής διακυβέρνησης. Επιπλέον, είναι απαραίτητη η καθιέρωση ενός δικαιότερου και ορθού συστήματος φορολόγησης που θα αναγνωρίζει τη δυνατότητα πληρωμής φόρου για κάθε φορολογούμενο και θα λάβει τις σωστές αποφάσεις. Τέλος, η καθιέρωση καινούργιου τεχνολογικού εξοπλισμού με βελτιωμένους ελεγκτικούς μηχανισμούς και η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων αυξάνουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων οδηγώντας στη βελτίωση του φορολογικού συστήματος (Κωνσταντινίδου Ευμορφία, 2003).

4.5 Σκοπός και χρησιμοποίηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας MyData ως μέσο πρόληψης της φοροδιαφυγής

Είναι γεγονός πως με την συνεχόμενη εξέλιξη της τεχνολογίας έχει βελτιωθεί ο κλάδος της λογιστικής και έχουν δημιουργηθεί πολλαπλά οφέλη στους λογιστές για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους. Ένα από τα αυτά τα οφέλη είναι η εφαρμογή MyData που θεσπίστηκε τον Οκτώβριο του 2020 από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων. Ο λόγος που η ΑΑΔΕ δημιούργησε αυτή την εφαρμογή είναι να βοηθήσει πρωτίστως τις επιχειρήσεις με την αυτοματοποίηση της συμπλήρωσης φορολογικών δηλώσεων απελευθερώνοντάς τες παράλληλα από διάφορες υποχρεώσεις τους (myDATA - Ηλεκτρονικά Βιβλία Α.Α.Δ.Ε. | ΑΑΔΕ). Σκοπός της ψηφιακής πλατφόρμας MyData είναι η διεξοδική παρακολούθηση εσόδων και εξόδων μεταξύ των επιχειρήσεων σε ηλεκτρονική μορφή, η οποία θα διεξάγεται σε πραγματικό χρόνο (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, 2021).

Η ψηφιακή πλατφόρμα μέσω της ηλεκτρονικής παρακολούθησης όλων των συναλλαγών μεταξύ των επιτηδευματιών και των νομικών οντοτήτων περιέχει δύο

τύπους λογιστικών βιβλίων. Ο ένας εκ των δύο έχει αναλυτικό και ο άλλος συνοπτικό χαρακτήρα. Ο αναλυτικός χαρακτήρας θα προβάλλει μια σύντομη επισκόπηση του χαρακτηρισμού των εσόδων και των εξόδων τόσο για τα φυσικά όσο και για τα νομικά πρόσωπα. Επιπλέον, θα περιέχει μια πλήρη αναφορά για τη τακτοποίηση λογιστικών εγγραφών που υλοποιούνται στο τέλος κάθε φορολογικού έτους, όπως επίσης, και το σύνολο των αταξινόμητων εξόδων. Οι μη ταξινομημένες δαπάνες αφορούν δαπάνες που ναι μεν έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά βιβλία μιας εταιρίας αλλά δεν υφίστανται τα αντίστοιχα παραστατικά από το αντισυμβαλλόμενο μέρος (Bitzenis & Vlachos, 2015). Τέτοιες συναλλαγές μπορεί να αφορούν αποδείξεις λιανικής πώλησης ή παραστατικά τα οποία οι οντότητες καταγράφουν στα βιβλία εξόδων τους, αλλά δεν υπάρχει ο αντίστοιχος αντισυμβαλλόμενος. Από την άλλη πλευρά, το συνοπτικό βιβλίο της εν λόγω ψηφιακής πλατφόρμας περιλαμβάνει μια πλήρη εικόνα των οικονομικών στοιχείων μεταξύ των επιχειρήσεων. Το συνοπτικό βιβλίο παρέχει την ευχέρεια στον χρήστη να προσδιορίσει εκείνος, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή όπως σε μηνιαία και ετήσια βάση ή σε όποιο χρονικό διάστημα επιθυμεί ο ίδιος, το σύνολο των οικονομικών εσόδων και εξόδων μιας περιόδου (ΑΑΔΕ, 2019).

Σύμφωνα με όσα επεσήμανε η ΑΑΔΕ (2019), οι δημοφιλέστερες τυποποιήσεις περιέχουν τα παρακάτω παραστατικά:

1. Τιμολόγια πώλησης
2. Τιμολόγια παροχής υπηρεσιών
3. Αποδείξεις λιανικής πώλησης
4. Πιστωτικά τιμολόγια λιανικών πωλήσεων
5. Τίτλοι κτήσης
6. Συμβόλαια
7. Πιστωτικά Τιμολόγια
8. Ειδικά στοιχεία είσπραξης και πληρωμών
9. Στοιχεία μισθοδοσίας
10. Στοιχεία αποσβέσεων
11. Στοιχεία αυτοπαράδοσης
12. Τιμολόγια διακίνησης
13. Αποδείξεις παροχής υπηρεσιών
14. Λοιπές άλλες τακτικές εγγραφές

Κατά συνέπεια, το συνολικό λογιστικό αποτέλεσμα τόσο των φυσικών όσο και των νομικών προσώπων πραγματοποιείται μετά τις κατάλληλες διορθωτικές κινήσεις τακτοποίησης των λογιστικών εγγραφών που διεξάγεται με την ολοκλήρωση κάθε φορολογικού έτους. Επομένως, τα ηλεκτρονικά βιβλία ΑΑΔΕ εντείνουν τη διαφάνεια των συναλλαγών και την τιμολόγηση προϊόντων μεταξύ των εταιρειών και στόχο έχουν να συνδράμουν στην εθελοντική συμμόρφωση αλλά και στην πρόληψη του φαινομένου της φοροδιαφυγής (Εφημερίδα της Κυβέρνησης, 2013).

4.6 Η σημασία της φορολογικής συμμόρφωσης

Η έννοια της φορολογικής συμμόρφωσης έγκειται στο γεγονός της εκούσιας θέλησης των φορολογουμένων να συμμετέχουν ενεργά στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Όταν υπάρχει τήρηση των κανόνων του φορολογικού κώδικα και οι πολίτες σέβονται και συμμορφώνονται με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας και τις απόψεις των δικαστηρίων, επέρχεται φορολογική συμμόρφωση (Roth, et al., 1989). Η εθελοντική ή αλλιώς θελημένη συμμόρφωση διασφαλίζεται όταν οι φορολογούμενοι ικανοποιούν ορισμένες προϋποθέσεις όπως:

- Οι φορολογούμενοι να καταθέτουν εμπρόθεσμα τις φορολογικές τους δηλώσεις όπως ορίζεται από την φορολογική νομοθεσία.
- Ο κάθε φορολογούμενος να δηλώνει ακριβή και αληθή στοιχεία κατά την υποβολή της φορολογικής του δήλωσης.
- Οι φορολογικές υποχρεώσεις των φορολογουμένων να εξοφλούνται την κατάλληλη χρονική στιγμή πριν τη λήξη της διορίας και εκούσια από τους υπόχρεους.

Είναι πολύ σημαντικό τα παραπάνω κριτήρια να πληρούνται στο έπακρο προκειμένου να επέλθει αφενός φορολογική συμμόρφωση και αφετέρου να καταπολεμηθούν φαινόμενα φοροδιαφυγής και οικονομικής ανισότητας. Παρόλα αυτά, η μη φορολογική συμμόρφωση των πολιτών αποτελεί ένα σύνθηρες φαινόμενο καθώς οι φόροι επιδεινώνουν την οικονομική τους θέση και παράλληλα οι

φορολογούμενοι επιχειρούν τρόπους διαφυγής και απόκρυψης του εισοδήματός τους (Ανδρέας Βλάχος, 2023).

Είναι γεγονός πως το τελευταίο καιρό δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη διεύρυνση της φορολογικής συνείδησης των πολιτών αλλά και στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας με τη φορολογική διοίκηση (Silvani 1992, Ambrecht 1998). Για αυτό το λόγο, πρέπει να υπάρχει πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας μεταξύ των φορολογικών αρχών και των φορολογουμένων που θα συντελέσει στην τήρηση των φορολογικών κανόνων, στην άμβλυση φορολογικών ανισοτήτων και στην ανάπτυξη φορολογικής συνείδησης και συμμόρφωσης απέναντι στις διατάξεις του νόμου. Η φορολογική συμμόρφωση καθίσταται αναγκαία και η φορολογική διοίκηση οφείλει να λάβει τις κατάλληλες αποφάσεις προκειμένου το κράτος να βρίσκει πηγές εσόδων μέσα από φόρους. Κάποια από τα μέτρα που θα δώσουν λύση στο ζήτημα αυτό είναι η επαρκής γνώση και εκπαίδευση των πολιτών, η επικοινωνία με τις φορολογικές αρχές, ο φορολογικός έλεγχος και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπου κρίνεται αναγκαίο, η επιβολή ποινών (Λάμπρος Δημήτριος, 2014). Ωστόσο, σύμφωνα με τους Alabede et al.,(2011), η επιβολή των ποινών δεν συμβάλλει στην εκούσια και θελημένη συμμόρφωση των πολιτών και η εθελοντική φορολογική συμμόρφωση εξαρτάται από το βαθμό ετοιμότητας των φορολογουμένων στην τήρηση των φορολογικών διατάξεων.

Είναι γεγονός ότι, η φορολογική συμμόρφωση αποτελεί επιτακτική ανάγκη καθώς η μη συμμόρφωση των φορολογουμένων συμβάλλει στην αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμάτων και στην μη αποπληρωμή του δημοσίου χρέους. Η μη φορολογική συμμόρφωση παρουσιάζει δυσμενή αποτελέσματα στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας (Τάτσος, Ν., Χριστόπουλος, Δ., Τραγάκη, Α., Μανίκα, Β., Γκάνος, Ι., 2001). Η έννοια της φορολογικής συμμόρφωσης είναι άμεσα συνυφασμένη με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής καθώς το φαινόμενο αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο όταν δεν υπάρχει φορολογική συμμόρφωση (Λάζος, 2012). Η διασφάλιση φορολογικής συνείδησης θα λειτουργήσει αποτρεπτικά στην εξάπλωση τέτοιου είδους φαινομένων και θα συνεισφέρει στην καλλιέργεια ηθικού πνεύματος από την πλευρά των πολιτών (Φώτο Μαρία, 2023). Μάλιστα, η εξακρίβωση πραγματικών φορολογικών στοιχείων στις δηλώσεις των φόρων εισοδήματος μπορεί να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην φορολογική συμμόρφωση καθώς δηλώνονται ακριβείς φορολογικές πληροφορίες και εμποδίζεται η διασπορά της φοροδιαφυγής σε όλη την χώρα. Παρόλα αυτά,

υπάρχουν μερικές αμφισβητήσεις για το αν η δημοσιοποίηση φορολογικών δεδομένων ασκεί τελικά επιρροή στο επίπεδο φορολογικής συμμόρφωσης (Barbuta-Misu, 2011). Επομένως, η φορολογική συμμόρφωση αποτελεί ένα ζήτημα που επικρατεί σε όλες τις κυβερνήσεις του κόσμου, οι οποίες προσπαθούν να βρουν τρόπους εφεύρεσης κατάλληλων φορολογικών σχεδιασμών έτσι ώστε οι άνθρωποι να συμμορφωθούν πλήρως στα φορολογικά τους καθήκοντα (Naeem & Gulzar, 2021).

4.7 Μέθοδοι αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος και το κόστος φορολογικής συμμόρφωσης

Είναι γεγονός πως στην Ελλάδα οι φορολογούμενοι επιδιώκουν την μεγιστοποίηση του ατομικού τους οφέλους αποκρύπτοντας μέρος του εισοδήματός τους. Για αυτό το λόγο, η ανάγκη αναμόρφωσης του φορολογικού μας συστήματος χρήζει καίρια σημασία στην αντιμετώπιση κάθε είδους παρανομίας και υπεκφυγής προς τις απαιτήσεις του δημοσίου. Πιο συγκεκριμένα, οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα που θα συμβάλλουν στη σωστή και δίκαιη διανομή του εισοδήματος και των φορολογικών επιβαρύνσεων, και επίσης, να παρέχουν κίνητρα φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών. Καθοριστικοί παράγοντες που διευκολύνουν τη συμμόρφωση και συντελούν στην εξάλειψη του φαινομένου της φοροδιαφυγής, είναι η εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων και η εξασφάλιση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τις φορολογικές αρχές. Όμως, και στις δύο περιπτώσεις απαιτείται υψηλό κόστος συμμόρφωσης και βελτίωσης του φορολογικού μας συστήματος. Από την μία πλευρά, η πραγματοποίηση συνεχόμενων ελέγχων από το κράτος έχει μεγάλο δημοσιονομικό κόστος και αποσκοπεί στη καταναγκαστική συμμόρφωση των φορολογουμένων, ενώ από την άλλη, η απόκτηση της εμπιστοσύνης απαιτεί κόστος επένδυσης στην εκπαίδευση, το οποίο θέλει χρόνο για την υλοποίησή του προκειμένου να καλλιεργηθούν τα κατάλληλα πρότυπα συμπεριφοράς και αξιών που θα συμβάλλουν στην εθελοντική συμμόρφωση των πολιτών. Επίσης, η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας πολιτών και φορολογικών αρχών αποτελεί ακόμη έναν παράγοντα εκπλήρωσης της φορολογικής συμμόρφωσης. (voia.gr)

Είναι πολύ σημαντικό, οι νέες γενιές να αναπτύξουν φορολογική συνείδηση από μικρή ηλικία και να ευαισθητοποιηθούν για θέματα που αφορούν τις ανάγκες

της ελληνικής οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να καλλιεργηθεί στο πνεύμα του νέου ότι για τη χρηματοδότηση δημοσίων έργων και την διασφάλιση ενός εύρυθμου και υγιούς περιβάλλοντος, το κράτος έχει ανάγκη από έσοδα τα οποία εισπράττει από τους πολίτες. Παρόλα αυτά, η εκτεταμένη αύξηση τεχνολογικών εξελίξεων έχει διευκολύνει τον γρηγορότερο εντοπισμό λαθών με τη χρήση ελέγχου των συναλλαγών και ηλεκτρονικής τιμολόγησης – MyData, το οποίο συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στη μείωση της φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Η διαμόρφωση φορολογικής κουλτούρας και συνείδησης από μικρή ηλικία και η καλλιέργεια παιδείας αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για να επέλθει πλήρης συμμόρφωση και βελτίωση του φορολογικού μας συστήματος. (Σφακάκης, ΣΕΒ, 2021).

4.8 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής και η επίδραση του φορολογικού ελέγχου στη φορολογική συμμόρφωση

Είναι γεγονός ότι η φοροδιαφυγή αποτελεί και ένα κοινωνικό ζήτημα διότι ασκεί σημαντική επιρροή στη ζήτηση εργασίας και στην αξιοποίηση του υπάρχοντος εισοδήματος μεταξύ αποταμίευσης και κατανάλωσης και γενικότερα εντείνει τις κοινωνικές ανισοροπίες και τη φτώχεια (Varsadani, 2011). Μερικοί τρόποι εξάλειψης του φαινομένου είναι:

- Συχνότερος έλεγχος στις επιχειρήσεις με σκοπό τη φανέρωση των πραγματικών εισοδημάτων και τον ευκολότερο εντοπισμό των λαθών.
- Η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος και της φορολογίας νομικών και φυσικών προσώπων.
- Θέσπιση κανόνων και ηθικών με αποτέλεσμα την δίκαιη διανομή της φορολογικής υποχρέωσης ανάμεσα στα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Ωστόσο, η εξάλειψη αυτού του φαινομένου δεν καθίσταται τόσο εύκολη. Απαιτείται εντατικοποίηση της φορολογικής διαδικασίας, εφαρμογή διεξοδικών και αποτελεσματικότερων ελέγχων σε όλους τους τομείς για να επέλθει πλήρη συμμόρφωση των φορολογουμένων. Το βασικό ζητούμενο όμως, είναι η διαμόρφωση καλά σκεπτόμενων και συνειδητοποιημένων πολιτών και επιχειρήσεων, οι οποίοι να

αντιλαμβάνονται τις ανάγκες της πολιτείας και να είναι όσο τον δυνατόν πιο δίκαιοι και τυπικοί στα φορολογικά τους καθήκοντα (Matsaganis et al, 2010).

Η πραγματοποίηση συνεχόμενων και διεξοδικών φορολογικών ελέγχων αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διασφάλιση ενός αξιόπιστου και εύρυθμου φορολογικού συστήματος. Αρχικά, οι Allingham και Sandmo (1972), τόνισαν πως οι διαρκείς έλεγχοι αμβλύνουν τα περιθώρια φοροδιαφυγής και κάθε είδους παράνομης πράξης με σκοπό την φανέρωση των πραγματικών εισοδημάτων και την πλήρη συμμόρφωση των πολιτών. Το αποτέλεσμα της επίτευξης φορολογικών ελέγχων βελτιώνει αφενός την οικονομική κατάσταση της χώρας και αφετέρου δημιουργεί προοπτικές εξέλιξης για ένα δίκαιο και αναπτυγμένο Κράτος. Πιο συγκεκριμένα, οι επιπτώσεις του φορολογικού ελέγχου οδηγούν στην συνεχή άνοδο του ρυθμού μεταβολής της οικονομικής ανάπτυξης, στην εξασφάλιση παροχής δημοσίων εσόδων και γενικότερα στην υψηλότερη ρευστότητα του Κράτους, αλλά και στον δικαιότερο διαμοιρασμό της φορολογικής επιβάρυνσης μεταξύ των φορολογούμενων (Κορομηλάς και Γιαννόπουλος, 2008).

Σύμφωνα με τους Dubin et al. (1990), η επιρροή των φορολογικών ελέγχων στην τήρηση της φορολογικής συμμόρφωσης επιφέρει ένα άμεσο και ένα έμμεσο αποτέλεσμα. Το άμεσο αποτέλεσμα αφορά την είσπραξη των δημοσίων εσόδων μέσω της επιβάρυνσης των φόρων και των προστίμων με την διεξαγωγή των ελέγχων, ενώ το έμμεσο αποτέλεσμα, το οποίο απαιτεί χρόνο για να υλοποιηθεί, αναφέρεται στο αυξανόμενο ποσοστό της εθελοντικής και συνάμα εκούσιας φορολογικής συμμόρφωσης. Υπογράμμισαν επίσης, ότι το 85% του ολικού αποτελέσματος της φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών οφείλεται στο έμμεσο αποτέλεσμα και στην αύξηση της εθελοντικής συμμόρφωσης.

Αναφορικά με το IRS (Internal Revenue Service), η διεξαγωγή φορολογικών ελέγχων δημιουργεί μία ειδική και μία πιο γενική θετική επιρροή προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο φοροδιαφυγής. Η ειδική επίδραση αναφέρεται σε αυτούς που έχουν περάσει το στάδιο του ελέγχου και θα επέλθει αύξηση της φορολογικής τους συμμόρφωσης στο μέλλον, σε αντίθεση με την γενική επίδραση, η οποία εστιάζει περισσότερο στο μέγεθος της αυξανόμενης συμμόρφωσης και στους υπόλοιπους φορολογούμενους. Σύμφωνα με το IRS, η επίδραση στην προσπάθεια εξάλειψης της μη φορολογικής συμμόρφωσης ασκεί επιρροή σε όλους τους φορολογούμενους

(United States General Accounting Office, 1992). Στα αναπτυγμένα κράτη, η πλειοψηφία των φορολογικών συστημάτων διαμορφώνει κλίμα εθελοντικής φορολογικής συμμόρφωσης ενώ αποφεύγεται το άμεσο αποτέλεσμα, το οποίο απαιτεί υψηλό κόστος λόγω μη διαθεσιμότητας των πόρων για άμεση συνεισφορά στους φορολογικούς ελέγχους (Λάζος Γρηγόριος, 2012).

4.9 Η σημασία της φορολογικής συνείδησης για τη χώρα μας

Η δημιουργία φορολογικής συνείδησης καθίστανται αναγκαία για τον περιορισμό του φαινομένου της φοροδιαφυγής και πρέπει να καλλιεργείται στη σκέψη των ανθρώπων. Η έλλειψη φορολογικής ηθικής και παιδείας από τους πολίτες, δυσκολεύει την προσπάθεια της Πολιτείας και των διοικούντων του κράτους για την ορθή λειτουργία του φορολογικού μας συστήματος. Ο Φινοκαλιώτης, (2011), έχει υποστηρίξει πως στόχος των ανθρώπων είναι να απαλλαγθούν από τα φορολογικά βάρη που τους επιβαρύνουν και δεν έχουν καμία απολύτως πρόθεση να συνειδητοποιήσουν τον πραγματικό λόγο ύπαρξης των φόρων. Εξάλλου, δεν είναι λίγοι αυτοί που θεωρούν πολύπλοκη την λειτουργία του φορολογικού συστήματος και για αυτό το λόγο δεν συμμορφώνονται στις ανάγκες του συστήματος με αποτέλεσμα να επικρατεί έλλειψη φορολογικής συνείδησης. Στην Ελλάδα, υπάρχει έλλειψη φορολογικής συνείδησης, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής εξακολουθεί να υφίστανται λόγω της πολυπλοκότητας του φορολογικού μας συστήματος (Μαρία Κασιούλη, 2020). Ο Natrah Saad, (2014), σε έρευνά του απευθυνόμενος σε τριάντα (30) φοιτητές από διαφορετικές περιοχές της Νέας Ζηλανδίας, έχει κάνει μια μελέτη που αφορά την πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος που προκαλεί την μη συμμόρφωση των πολιτών απέναντι στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η έρευνά του έδειξε πως η μερίδα αυτών των ατόμων που θεωρούσαν πολύπλοκο τον τρόπο λειτουργίας του φορολογικού συστήματος αναφερόταν στην ελλιπή γνώση των πολιτών στο παραπάνω ζήτημα.

Ωστόσο, είναι πολύ σημαντικό όλοι οι φορολογούμενοι να υπακούν στους φορολογικούς κανόνες που θέτει η πολιτεία και να συμμορφώνονται πλήρως στις ανάγκες της, ενώ η μη συμμόρφωση των επιχειρήσεων έχει δυσμενείς και σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνία (Norasmila Awang και Azlan Amran, 2014). Οι Marina

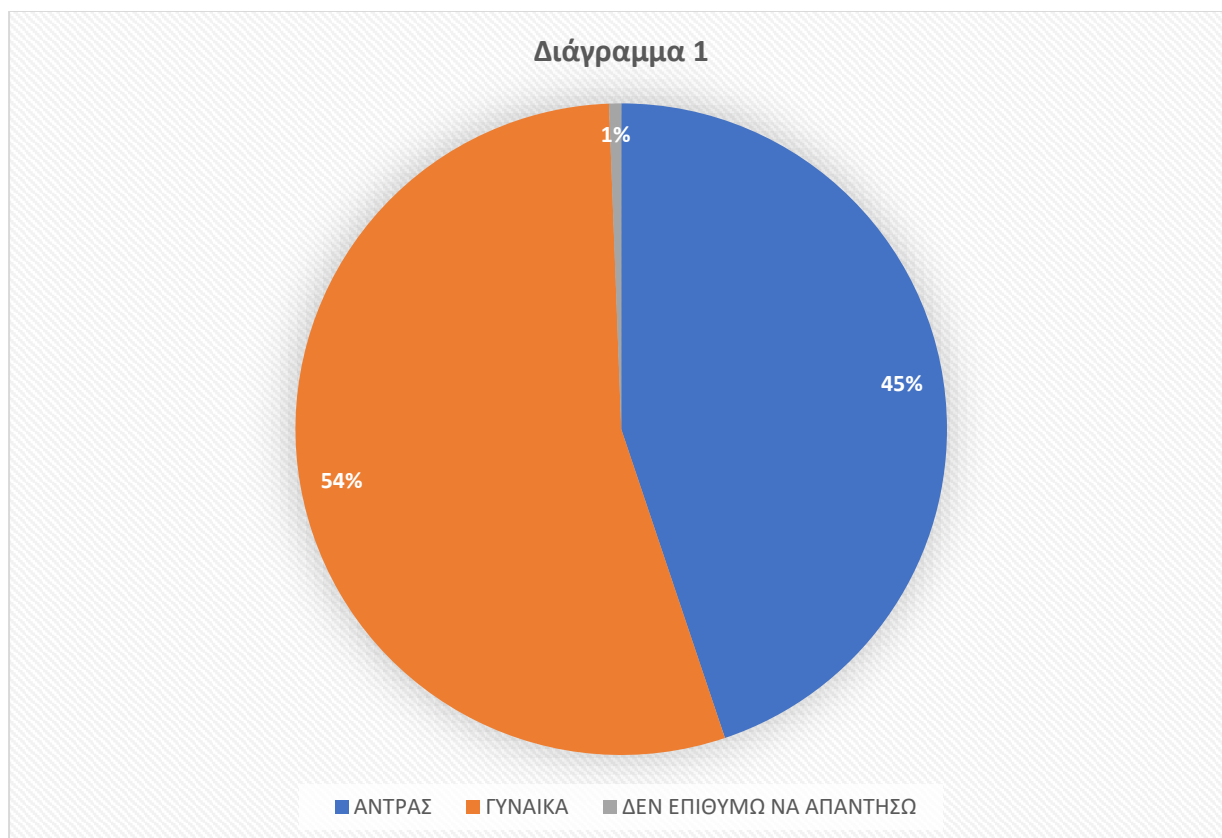
Bornman και Pusheletso Ramutumbu (2019), στην προσπάθειά τους να επεξηγήσουν την σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα της φορολογικής γνώσης κατέληξαν στο παρακάτω πόρισμα: η φορολογική γνώση αποτελεί τον κυριότερο λόγο για την δημιουργία φορολογικής συμμόρφωσης. Η απόκτηση φορολογικής γνώσης και παιδείας συμβάλλει στην διασφάλιση της φορολογικής συμμόρφωσης και στην τήρηση των φορολογικών κανόνων (Wong και Lo). Στην Ελλάδα, οι νόμοι και οι φορολογικοί κανόνες μεταβάλλονται συχνά με αποτέλεσμα να ενισχύεται αφενός η πολυπλοκότητα του φορολογικού μας συστήματος και αφετέρου να δυσκολεύει ο δρόμος και η προσπάθεια για την ανάπτυξη της φορολογικής συνείδησης των πολιτών. Με αυτόν τον τρόπο, οι πιθανότητες ενίσχυσης της φορολογικής γνώσης εξαλείφονται και επέρχεται η μη συμμόρφωση των φορολογουμένων (Μαρία Κασιούλη, 2020).

Η φορολογική συνείδηση καθίστανται εφικτό να πραγματοποιηθεί όταν οι πολίτες ζούνε σε μια ανεπτυγμένη και πολιτισμένη κοινωνία όπου υπάρχει ευαισθητοποίηση και ανάγκη χρηματοδότησης δημοσίων έργων, και ο καθένας από αυτούς με τη σειρά του συνεισφέρει οικονομικά στην αύξηση δημοσίων εσόδων. Οι πολίτες νιώθουν υποχρεωμένοι να συμμορφώνονται στους φορολογικούς κανόνες που θεσπίζει η πολιτεία και αποφεύγουν να κρύβουν μέρος του εισοδήματός τους που θα οδηγούσε στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Οι επιχειρήσεις με τη σειρά τους δηλώνουν ακριβή στοιχεία στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Είναι γεγονός, η φορολογική συνείδηση πρόκειται να επιτευχθεί όταν υπάρχει εμπιστευτικότητα των πολιτών προς το κράτος και οι φορολογούμενοι να έχουν αντίληψη πως τα φορολογικά τους βάρη αξιοποιούνται στη δημιουργία δημοσίων έργων και επενδύσεων για το καλό των πολιτών όπως νοσοκομεία, σχολεία κ.τ.λ. (Καραγιώργου Δήμητρα, 2013). Σύμφωνα με έρευνα του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας σε συνεργασία με το Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η φορολογική συνείδηση επιτυγχάνεται στα άτομα με υψηλό επίπεδο γνώσεων και εκπαίδευσης οι οποίοι είναι πιο υποψιασμένοι στις δυσμενείς επιπτώσεις που φέρει η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, οι απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες ως προς την οικονομική τους θέση διέφερε αρκετά. Οι πιο πλούσιοι πολίτες είχαν χαμηλότερο αντίκτυπο στην φοροδιαφυγή, ενώ η νέα γενιά των φορολογουμένων εμφάνιζε υψηλότερα ποσοστά φοροδιαφυγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

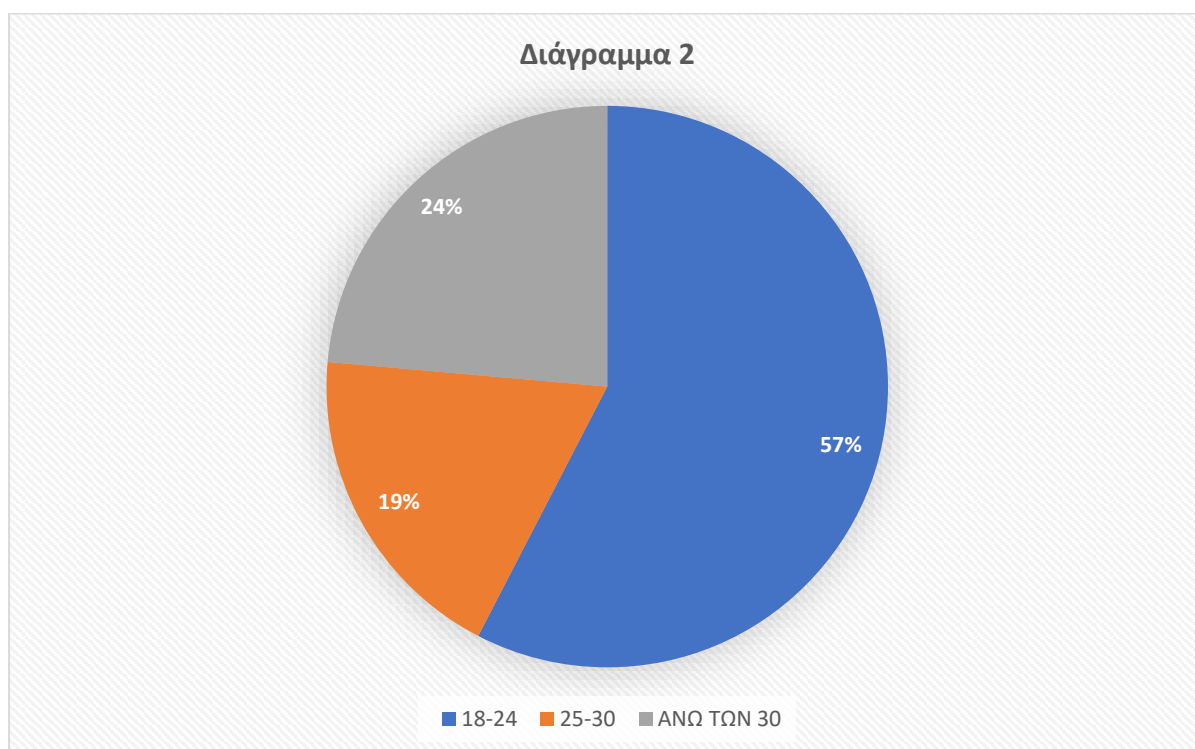
5.1 Περιγραφικά αποτελέσματα

Διάγραμμα 1: Φύλο

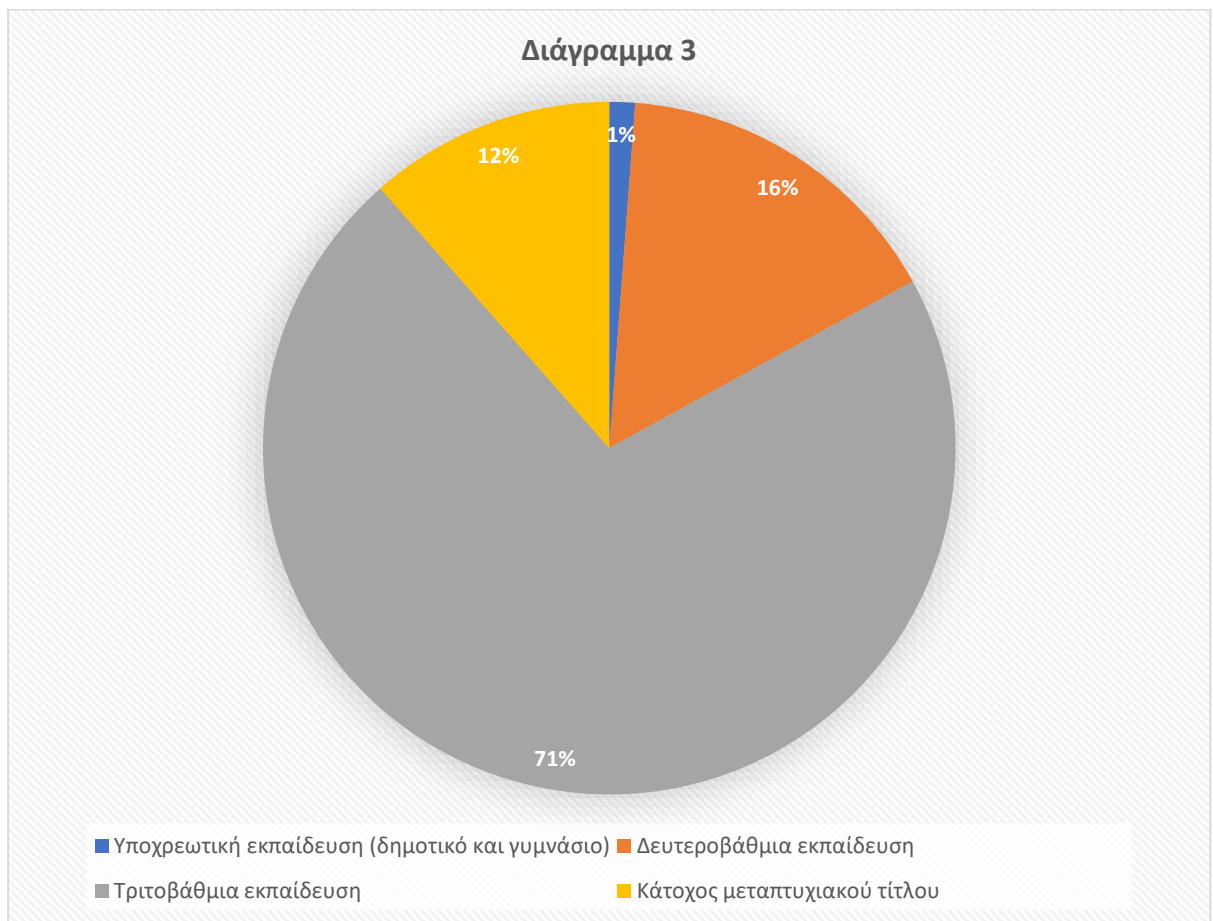
Στο διάγραμμα 1, παρατηρούμε ότι το 54% των ερωτηθέντων είναι γυναίκες, το 45% είναι άντρες και μόλις το 1% του δείγματος δε θέλησε να δηλώσει το φύλο στο οποίο ανήκει.

Διάγραμμα 2: Ηλικία

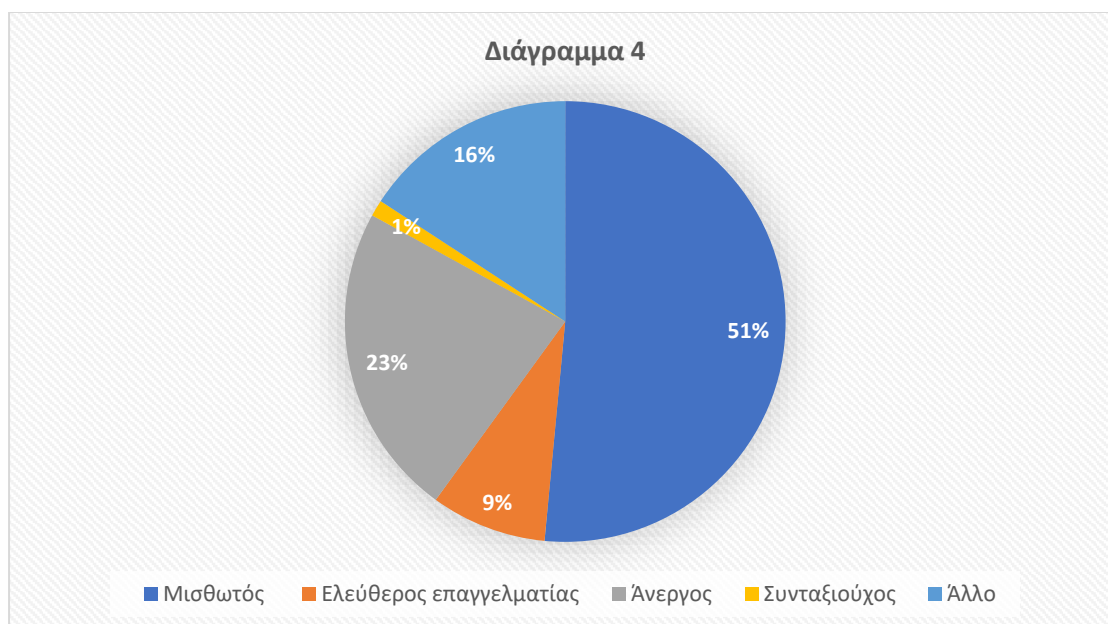
Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 2, το 57% των απαντήσεων αφορά τις ηλικίες 18-24 χρονών, το 24% των ερωτηθέντων είναι άνω των 30 χρονών και το 19% των απαντήσεων αφορά τις ηλικίες 25-30 χρονών.

Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης

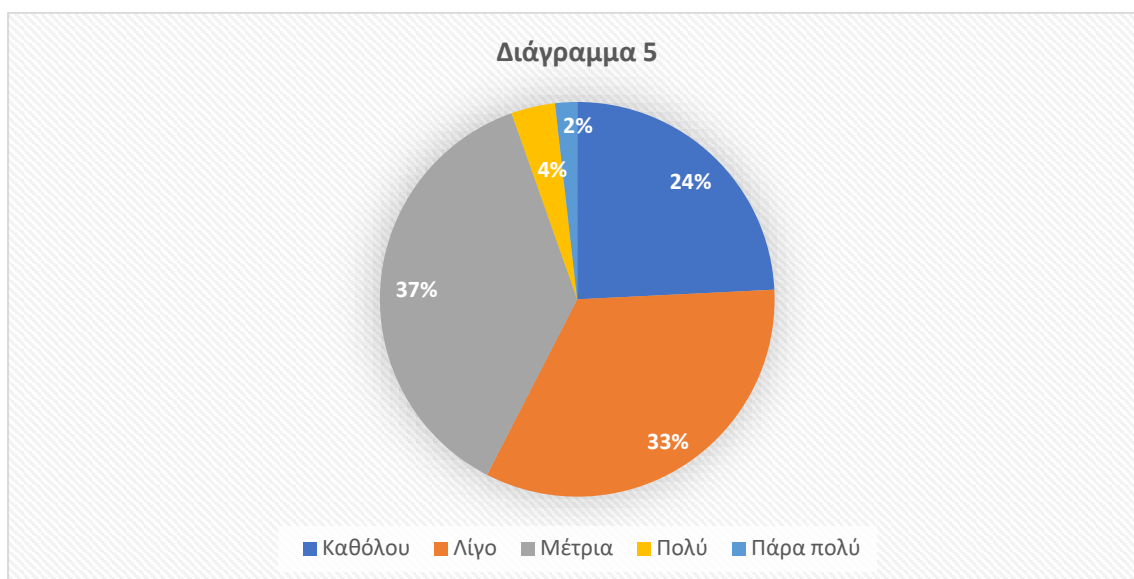
Όπως διαπιστώνεται στο παραπάνω διάγραμμα, το 71% του δείγματος που αντιστοιχεί περίπου στα $\frac{3}{4}$ των ερωτηθέντων, είναι κάτοχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 16% του δείγματος δήλωσε δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 12% των ερωτηθέντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και μόλις το 1% του δείγματος απάντησε υποχρεωτική εκπαίδευση (απόφοιτοι δημοτικού και γυμνασίου).

Διάγραμμα 4: Κατηγορία επαγγέλματος

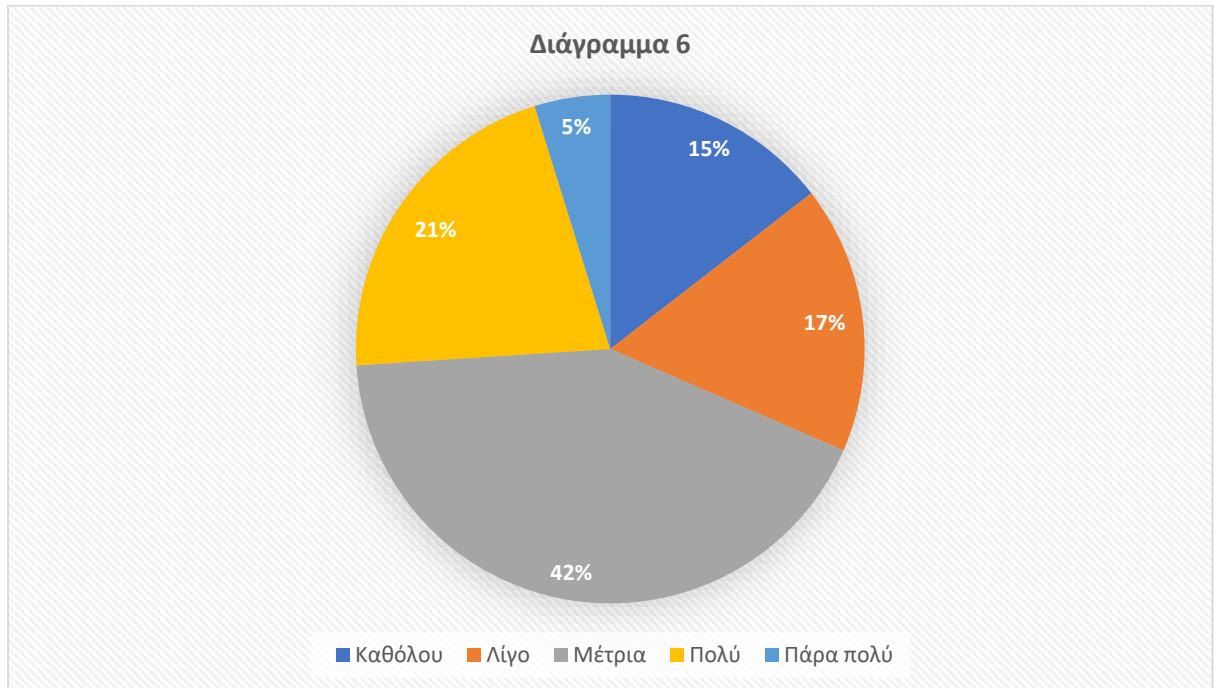
Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4, το 51% του δείγματος που αφορά τους μισούς ερωτώμενους είναι μισθωτοί, ένα σημαντικό μέρος της πίτας συγκεντρώνει το ποσοστό των ανέργων με 23%, το 16% των ερωτηθέντων απάντησαν άλλο, το 9% του παραπάνω γραφήματος δήλωσε ελεύθερος επαγγελματίας και μόλις το 1% του δείγματος είναι συνταξιούχοι.

Διάγραμμα 5: Κατά πόσο το φορολογικό σύστημα της χώρας μας συμβάλλει θετικά στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης.

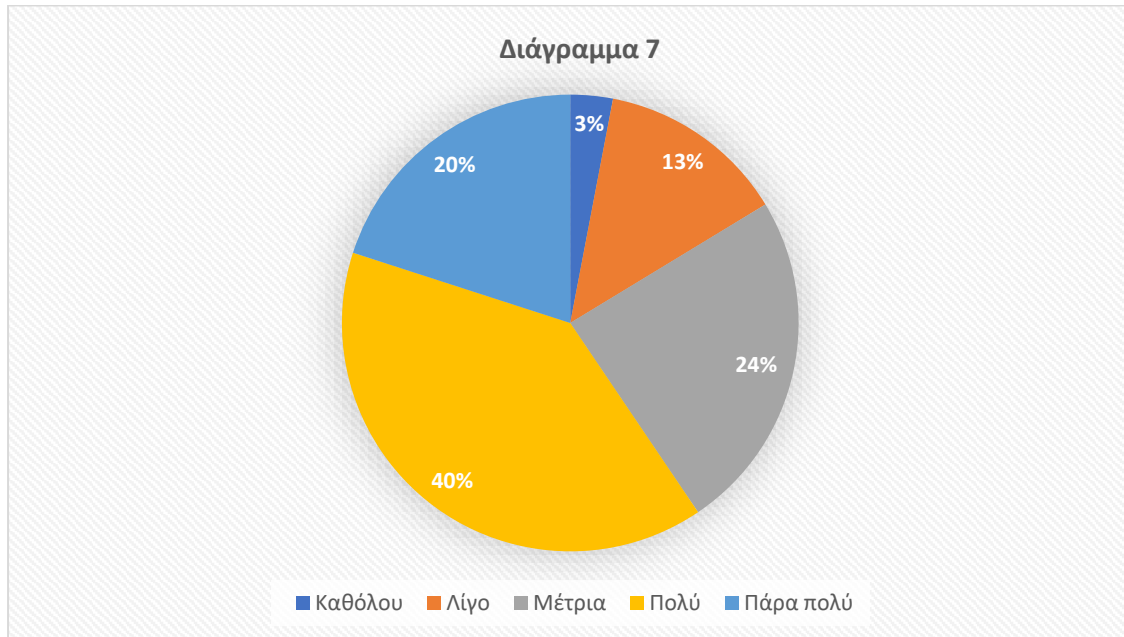
Το μεγαλύτερο δείγμα των απαντήσεων του διαγράμματος 5, δήλωσε ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας μας επιδρά μέτρια στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης με ποσοστό 37%, το 33% των ερωτηθέντων απάντησαν λίγο, το 24% των ερωτηθέντων δήλωσε πως το φορολογικό σύστημα της χώρας μας δε συμβάλλει καθόλου θετικά στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης. Χαμηλά ήταν τα ποσοστά των απαντήσεων που δήλωσαν ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας συμβάλλει αρκετά στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης, καθώς το 4% του δείγματος απάντησε πολύ και το 2% των απαντήσεων πάρα πολύ.

Διάγραμμα 6: Κατά πόσο η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης.

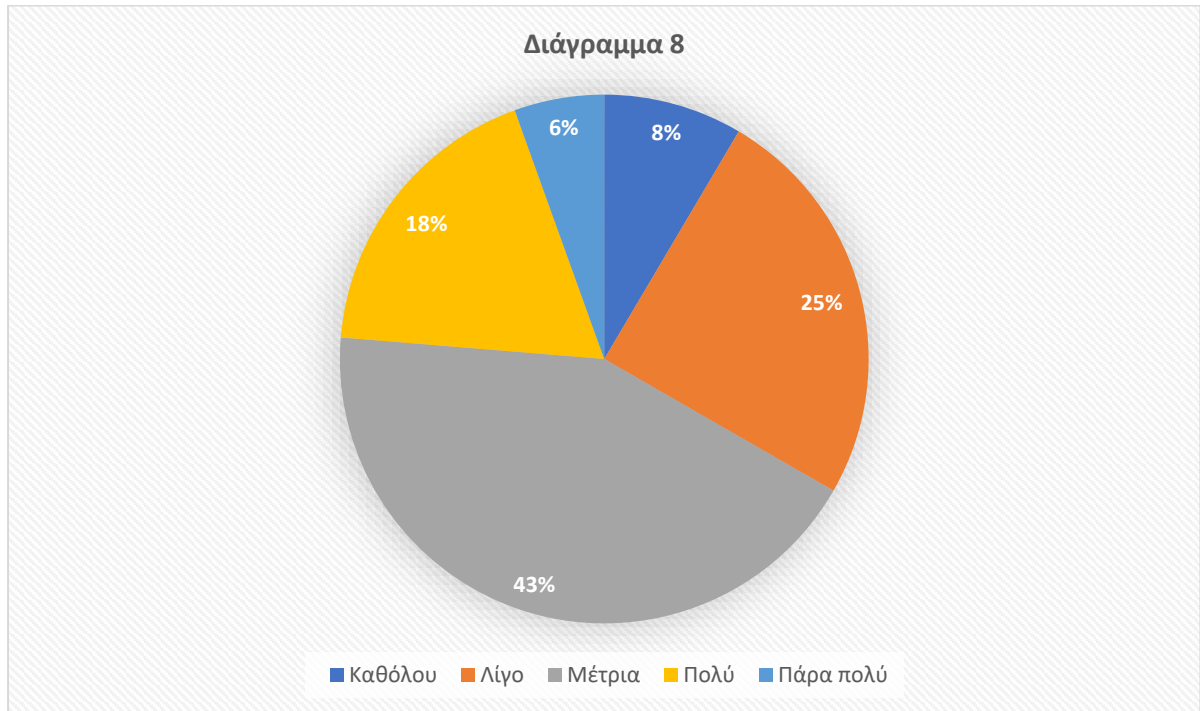
Στο διάγραμμα 6 παρατηρούμε ότι, το 42% του δείγματος απάντησε ότι η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων επιδρά μέτρια στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης. Το 21% των ερωτηθέντων δήλωσαν πολύ, το 17% απάντησε λίγο, το 15% του δείγματος δήλωσε καθόλου ενώ μόλις το 5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων επιδρά πάρα πολύ στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

Διάγραμμα 7: Απεικόνιση της μη συμμόρφωσης των πολιτών όταν τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση δε λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων.

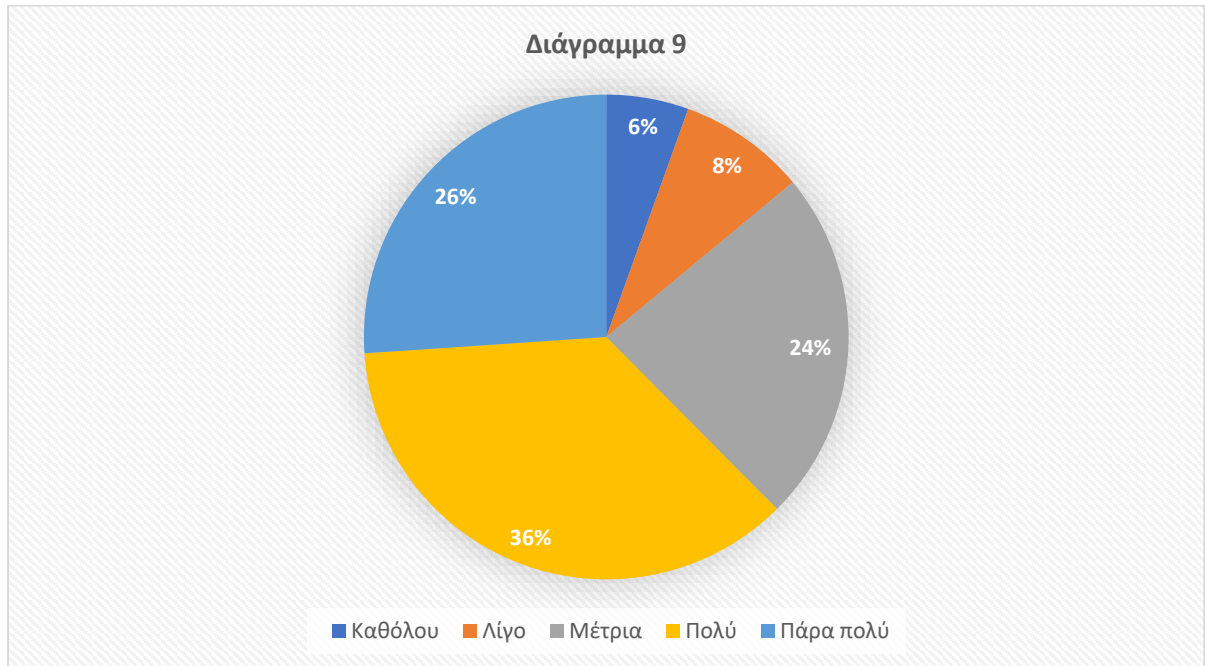
Στο παραπάνω διάγραμμα συμπεραίνεται ότι, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν πολύ με ποσοστό 40%, καθώς θεωρούν ότι ένας βασικός λόγος που οι πολίτες δε συμμορφώνονται είναι επειδή τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση δε λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων. Το 24% του δείγματος δήλωσε μέτρια, το 20% των απαντήσεων πάρα πολύ, το 13% απάντησε λίγο ενώ μόλις το 3% του δείγματος θεωρεί ότι οι υπάλληλοι της φορολογικής διοίκησης όταν λειτουργούν προς το δικό τους συμφέρον και όχι προς τις επιθυμίες των φορολογουμένων, δεν αποτελεί αίτιο μη συμμόρφωσης των φορολογουμένων.

Διάγραμμα 8: Κατά πόσο η θέσπιση της φορολογικής ηθικής δεν συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

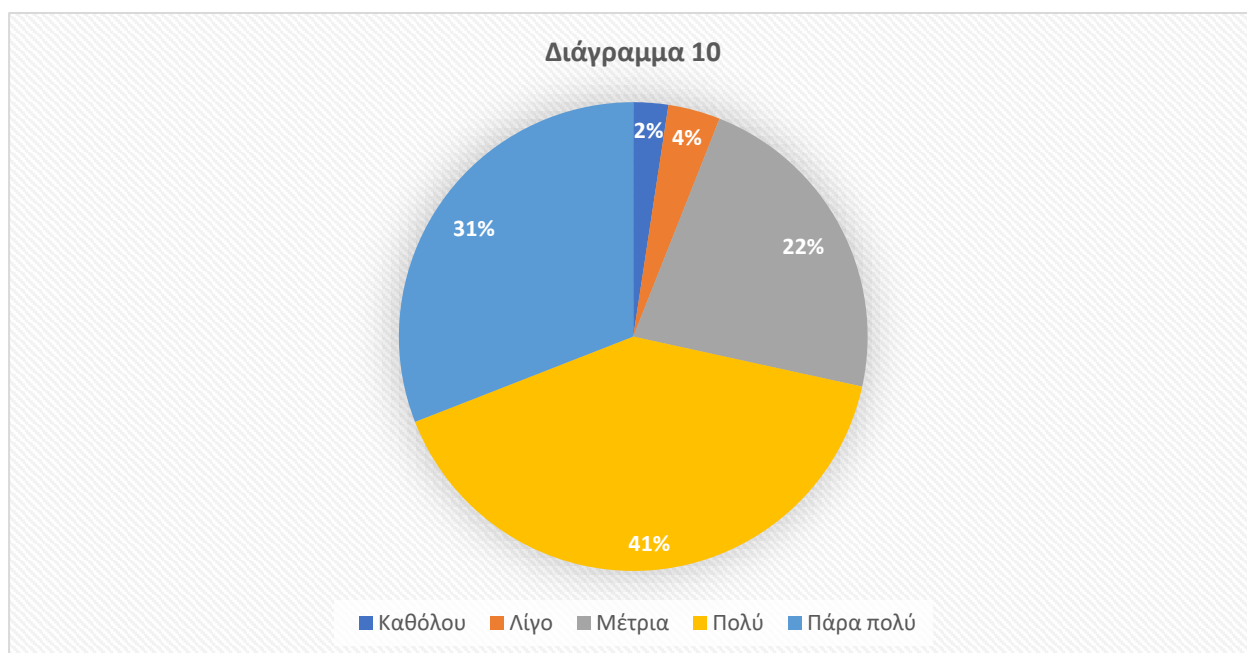
Το μεγαλύτερο μέρος της πύτας δήλωσε ότι η θέσπιση της φορολογικής ηθικής συμβάλλει μέτρια στη φορολογική συμμόρφωση με ποσοστό 43%, το 25% του δείγματος απάντησε λίγο, το 18% των ερωτηθέντων απάντησε πολύ, το 8% δήλωσε ότι η φορολογική ηθική συμβάλλει θετικά στη συμμόρφωση των φορολογουμένων και συνεπώς δε πιστεύει καθόλου στην παραπάνω υπόθεση του διαγράμματος 8, ενώ το 6% των ερωτηθέντων απάντησε πάρα πολύ.

Διάγραμμα 9: Κατά πόσο η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις.

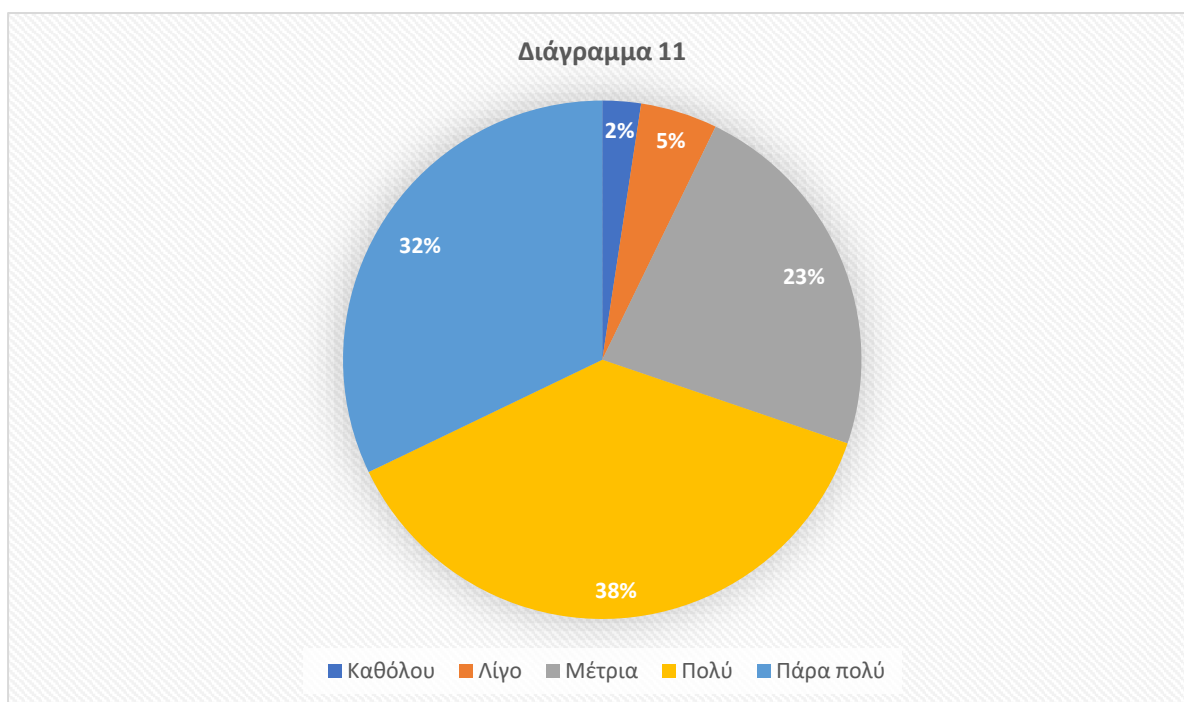
Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 9, οι περισσότεροι ερωτηθέντες πιστεύουν πολύ ότι η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις, καθώς το 36% απάντησε πολύ στην παραπάνω υπόθεση. Το 26% του δείγματος απάντησε πάρα πολύ, το 24% απάντησε μέτρια, ενώ λίγοι είναι αυτοί που πιστεύουν ότι η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης δεν αποτελούν ανήθικες πράξεις καθώς το 8% των ερωτηθέντων δήλωσε λίγο και το 6% του δείγματος απάντησε καθόλου.

Διάγραμμα 10: Κατά πόσο η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.

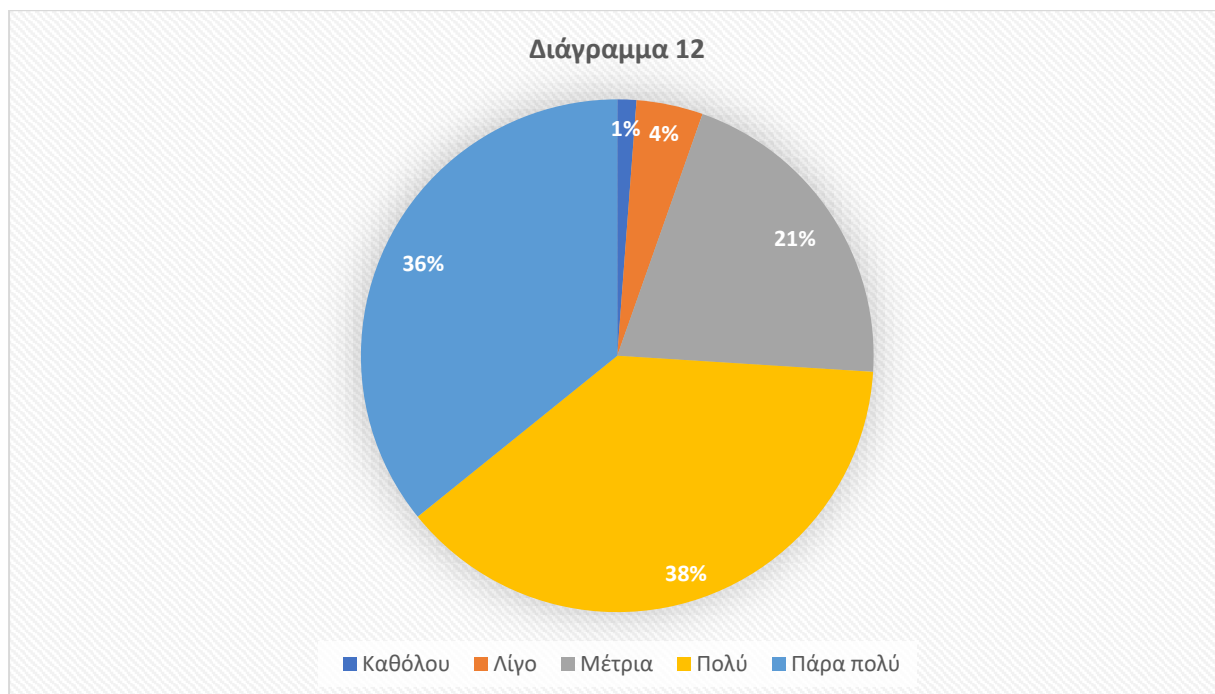
Το διάγραμμα 10 δείχνει ότι το 41% του δείγματος απάντησε πολύ, καθώς πιστεύει ότι η φοροδιαφυγή δημιουργεί πολύ σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό. Επίσης, το 31% των ερωτηθέντων απάντησε πάρα πολύ, το 22% δήλωσε μέτρια, το 4% απάντησε λίγο, ενώ μόλις το 2% πιστεύει ότι η φοροδιαφυγή δε δημιουργεί δημοσιονομικά ελλείμματα τα οποία θα οδηγούσαν τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό.

Διάγραμμα 11: Κατά πόσο η φοροδιαφυγή ενισχύει την ανισοκατανομή φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών.

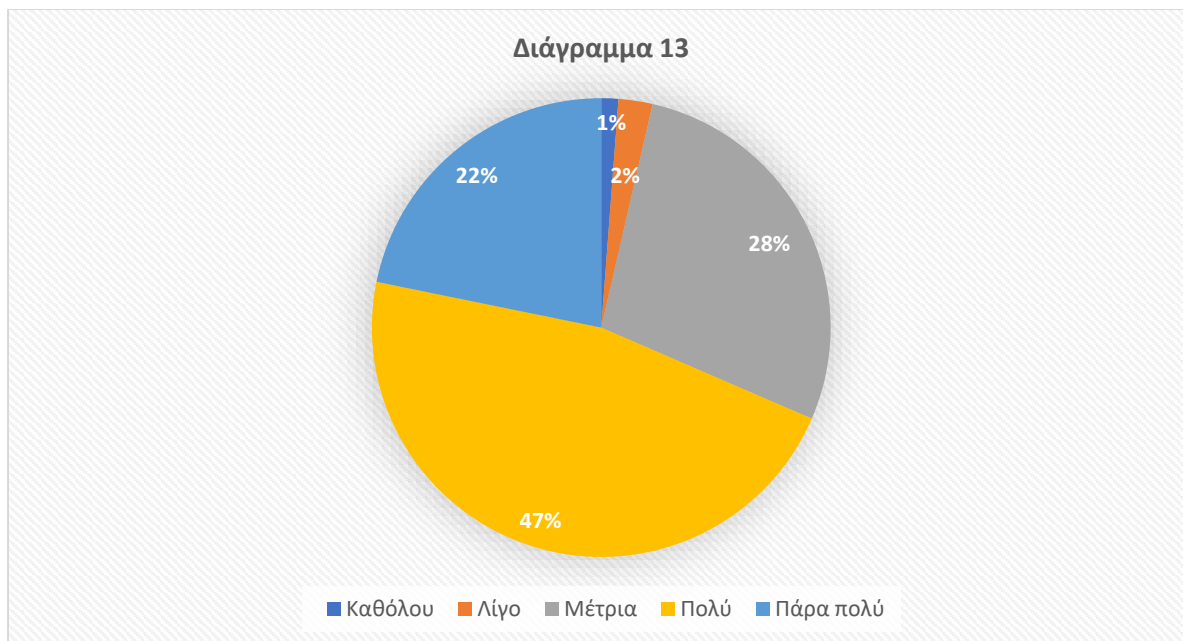
Στο παραπάνω διάγραμμα προκύπτει ότι, το 38% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι η φοροδιαφυγή ενισχύει πολύ την ανισοκατανομή φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών, το 32% απάντησε πάρα πολύ, το 23% δήλωσε μέτρια, το 5% του δείγματος απάντησε λίγο, ενώ το 2% δήλωσε ότι η φοροδιαφυγή δεν ενισχύει την ανισοκατανομή φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών.

Διάγραμμα 12: Κατά πόσο η ευκολία επίτευξης κέρδους με την αποφυγή των φορολογικών υποχρεώσεων αποτελεί παράγοντα φοροδιαφυγής των επιχειρήσεων.

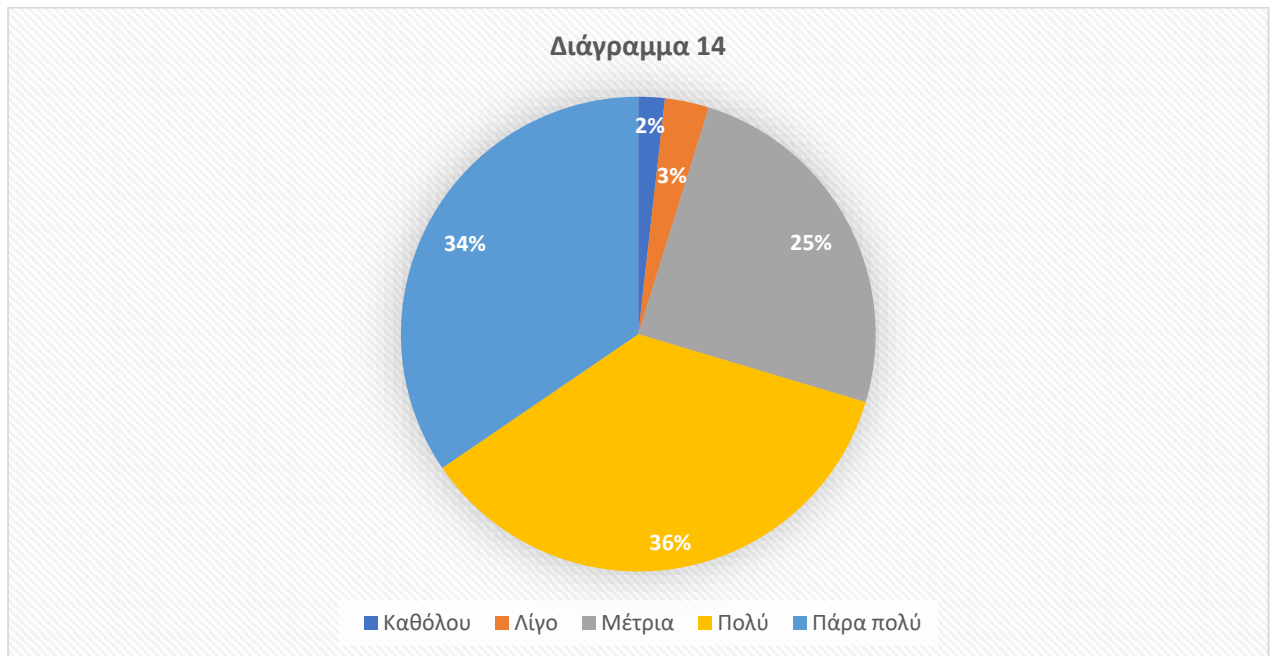
Όπως παρατηρούμε στο παραπάνω διάγραμμα, το 38% των ερωτηθέντων απάντησαν πολύ στη παραπάνω υπόθεση, καθώς θεωρούν ότι ένας παράγοντας που οι επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν είναι η ευκολία επίτευξης κέρδους που τους εξασφαλίζει η μη κάλυψη των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Εξίσου μεγάλο κομμάτι της πίτας απάντησε πάρα πολύ με ποσοστό 36%, το 21% του δείγματος απάντησε μέτρια, το 4% δήλωσε λίγο, ενώ μόλις το 1% των ερωτηθέντων απάντησαν καθόλου στην πιο πάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 13: Κατά πόσο η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από υψηλούς βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, οδηγεί το κράτος σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση.

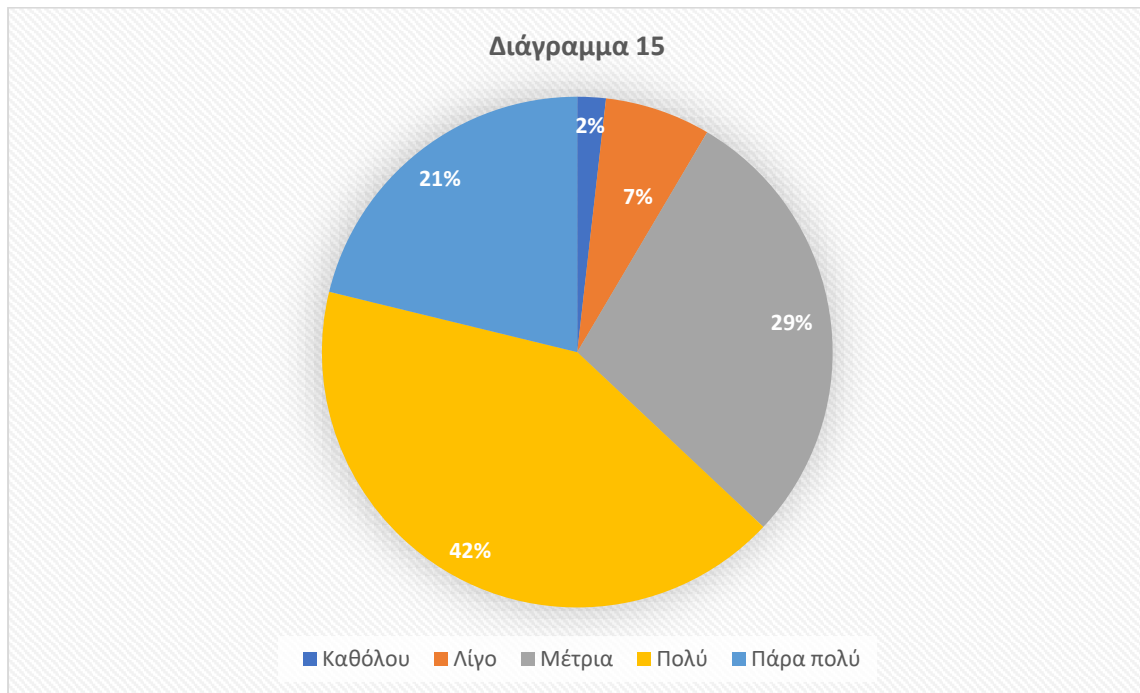
Το διάγραμμα 13 δείχνει ότι η πλειοψηφία του δείγματος απάντησε πολύ με ποσοστό 47%, διότι οι μισοί περίπου ερωτηθέντες δηλώνουν ότι η εκτεταμένη φοροδιαφυγή, λόγω της υψηλής διαφθοράς και της μείωσης των κυρώσεων, οδηγεί το κράτος σε μεγάλη οικονομική καταπίεση. Επίσης, το 28% του δείγματος απάντησε μέτρια στη παραπάνω υπόθεση. Λίγο πιο χαμηλό είναι το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε πάρα πολύ με ποσοστό 22%, ενώ ελάχιστοι είναι αυτοί που διαφωνούν με τη παραπάνω υπόθεση καθώς το 2% του δείγματος απάντησε λίγο, ενώ μόλις το 1% δήλωσε καθόλου.

Διάγραμμα 14: Κατά πόσο το σύστημα υψηλής φορολόγησης και η αδυναμία των φορολογικών αρχών να επιβάλλουν βαρύτερες ποινές, συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

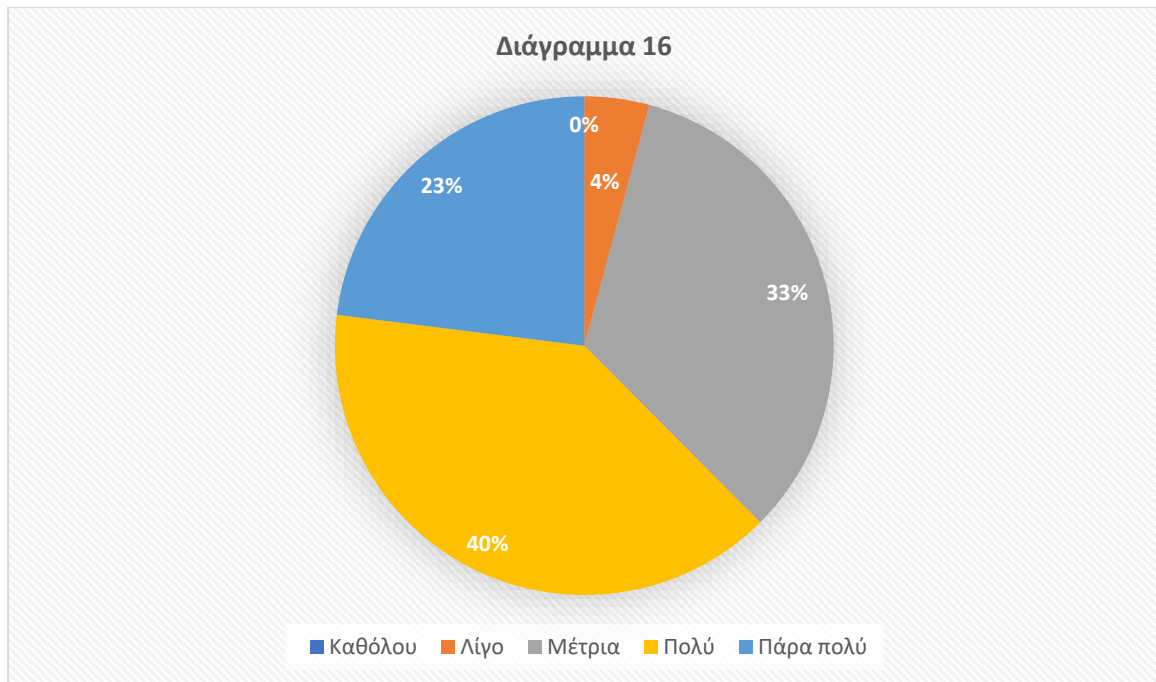
Από το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνεται ότι το 36% του δείγματος απάντησε πολύ, καθώς πιστεύει ότι οι υψηλότεροι φορολογικοί συντελεστές και η μη επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων οξύνουν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Έπειτα, το 34% των ερωτηθέντων συμφωνούν απόλυτα με τη παραπάνω υπόθεση διότι απάντησαν πάρα πολύ, το 25% του δείγματος δήλωσε μέτρια, και τέλος, τα μικρότερα κομμάτια της πίτας βρίσκονται σε αυτούς που συμφωνούν λίγο με τη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 3% και σε αυτούς που δε συμφωνούν καθόλου με τη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 2%.

Διάγραμμα 15: Κατά πόσο η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου ενισχύουν τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.

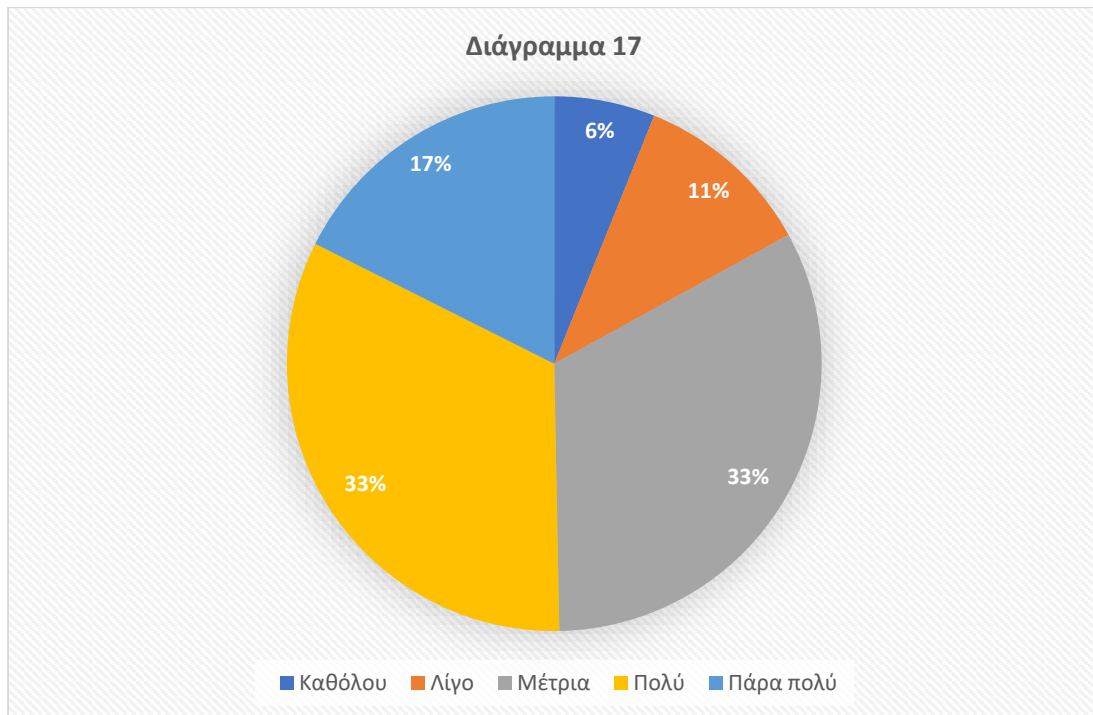
Στο διάγραμμα 15 φαίνεται ότι, το 42% των ερωτηθέντων απάντησαν πολύ διότι θεωρούν ότι το πολύπλοκο φορολογικό σύστημα εντείνει τη φοροδιαφυγή στη χώρα μας. Στη συνέχεια, ακολουθεί το ποσοστό του δείγματος που απάντησαν μέτρια με 29%, λίγο χαμηλότερο είναι το ποσοστό εκείνων που απάντησαν πάρα πολύ στη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 21%, ενώ χαμηλά είναι τα ποσοστά αυτών που απάντησαν λίγο με 7% και καθόλου με 2%.

Διάγραμμα 16: Κατά πόσο η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας, του φορολογικού πλαισίου και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση αποτελούν παράγοντες της μη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης.

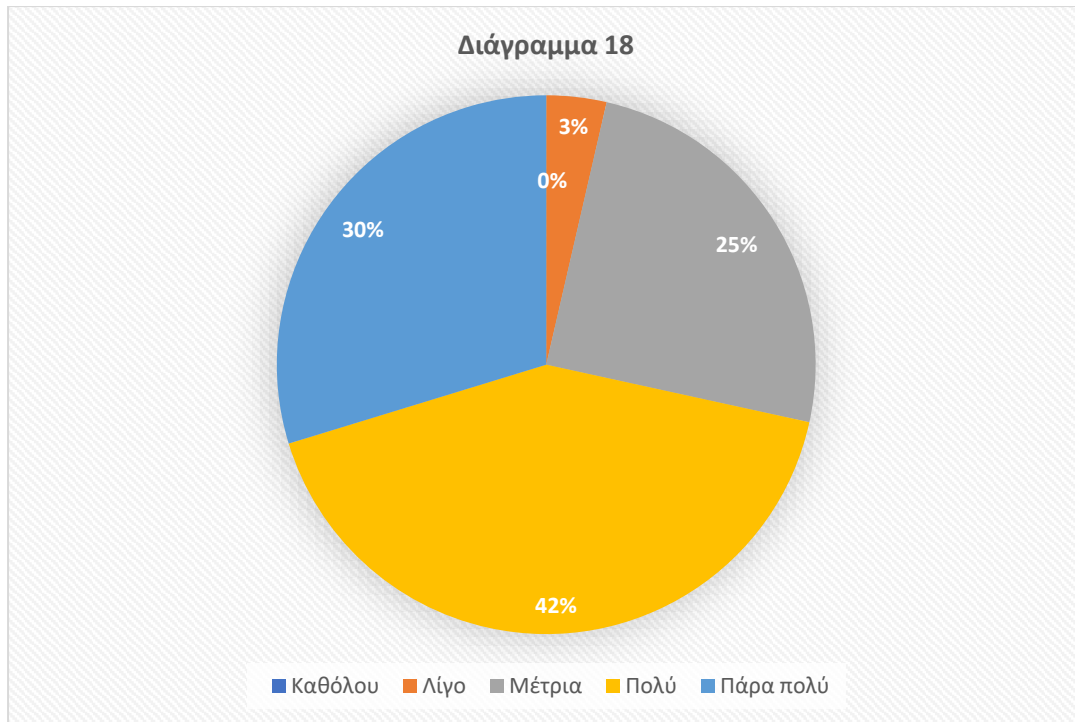
Στο διάγραμμα 16, το μεγαλύτερο μέρος της πίκας αποτελείται σε αυτούς που απάντησαν πολύ στη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 40%, επειδή πιστεύουν ότι η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση είναι μερικοί παράγοντες έλλειψης εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης. Στη συνέχεια, ακολουθεί το ποσοστό εκείνων που απάντησαν μέτρια στη παραπάνω υπόθεση με 33%, το 23% του δείγματος απάντησε πάρα πολύ ενώ το 4% των απαντήσεων συμφώνησε λίγο με τη παραπάνω υπόθεση. Τέλος, στην έρευνα δεν δήλωσε κάποιος να διαφωνεί απόλυτα με τη παραπάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 17: Κατά πόσο η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής οφείλεται στο ότι οι φορολογικές αρχές έχουν περιορισμένους πόρους και αυξανόμενο κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων.

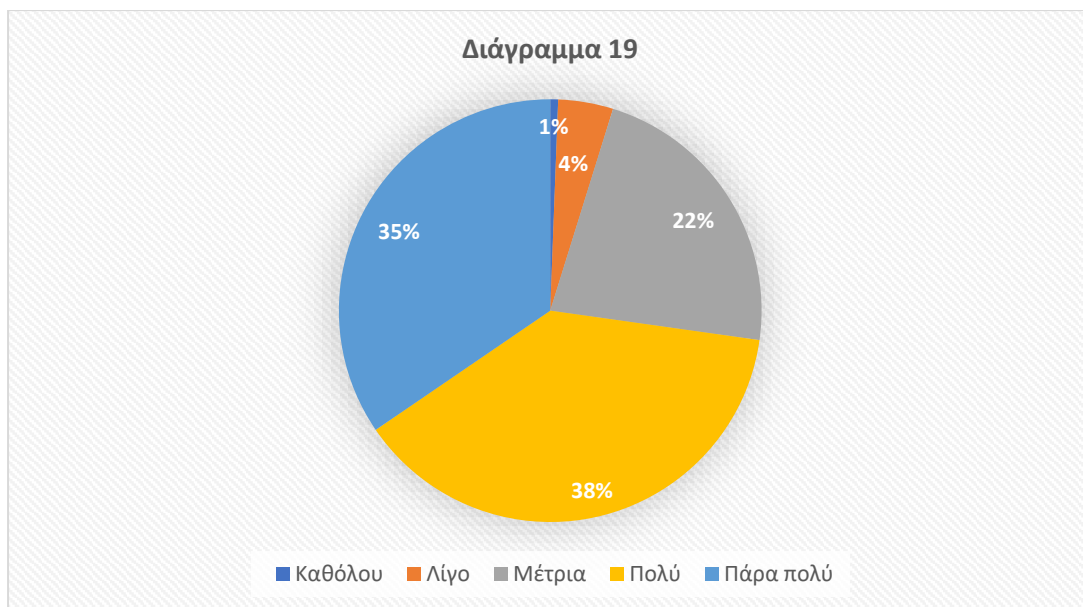
Στο διάγραμμα 17 παρατηρείται ότι, η πλειοψηφία του δείγματος μοιράζεται ισότιμα σε εκείνους που απάντησαν πολύ με ποσοστό 33% και σε εκείνους που απάντησαν μέτρια με ποσοστό 33% στη παραπάνω υπόθεση. Πιο χαμηλά βρίσκεται το ποσοστό εκείνων που δήλωσαν πάρα πολύ με 17%, το 11% του δείγματος απάντησε λίγο, ενώ το 6% των απαντήσεων απαρτίζεται από αυτούς που δε συμφωνούν καθόλου με τη παραπάνω υπόθεση, διότι πιστεύουν ότι η εξάπλωση της φοροδιαφυγής δεν οφείλεται στην έλλειψη πόρων ούτε στο αυξανόμενο κόστος πραγματοποίησης συχνότερων φορολογικών ελέγχων.

Διάγραμμα 18: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου.

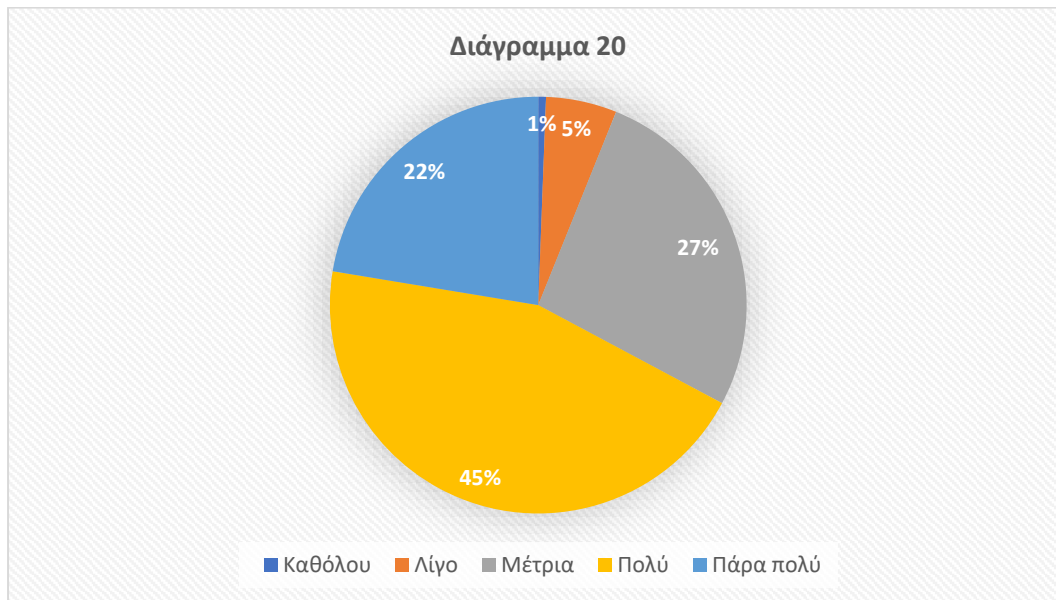
Στο διάγραμμα 18 φαίνεται ότι, το 42% του δείγματος απάντησε πολύ επειδή θεωρεί ότι η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει πολύ τη φοροδιαφυγή αλλά και μειώνει εξίσου πολύ τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου. Το 30% των ερωτηθέντων συμφώνησε απόλυτα με τη παραπάνω υπόθεση καθώς δήλωσε πάρα πολύ, το 25% του δείγματος απάντησε μέτρια, ενώ το 3% του δείγματος συμφώνησε λίγο με τη παραπάνω υπόθεση. Τέλος, δε βρέθηκε κάποιος που να διαφώνησε πλήρως με τη παραπάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 19: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου μειώνει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές.

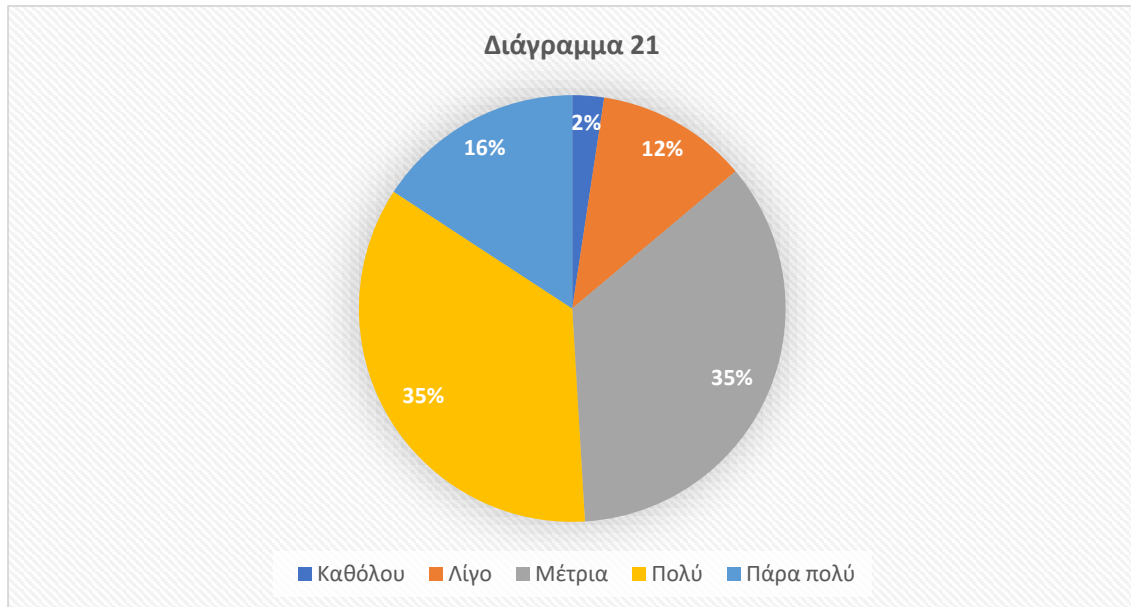
Στο διάγραμμα 19, η περισσότερη ερωτηθέντες δήλωσαν πολύ με ποσοστό 38% επειδή πιστεύουν ότι η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου μειώνει σε μεγάλο βαθμό την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές. Ακολουθεί το ποσοστό των ερωτηθέντων που συμφωνούν απόλυτα με τη παραπάνω υπόθεση (πάρα πολύ) με ποσοστό 35%, και ακολούθως, το 22% του δείγματος δήλωσε μέτρια, το 4% απάντησε λίγο ενώ μόλις το 1% των ερωτηθέντων διαφώνησε πλήρως με τη παραπάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 20: Κατά πόσο η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δυσχεραίνει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων.

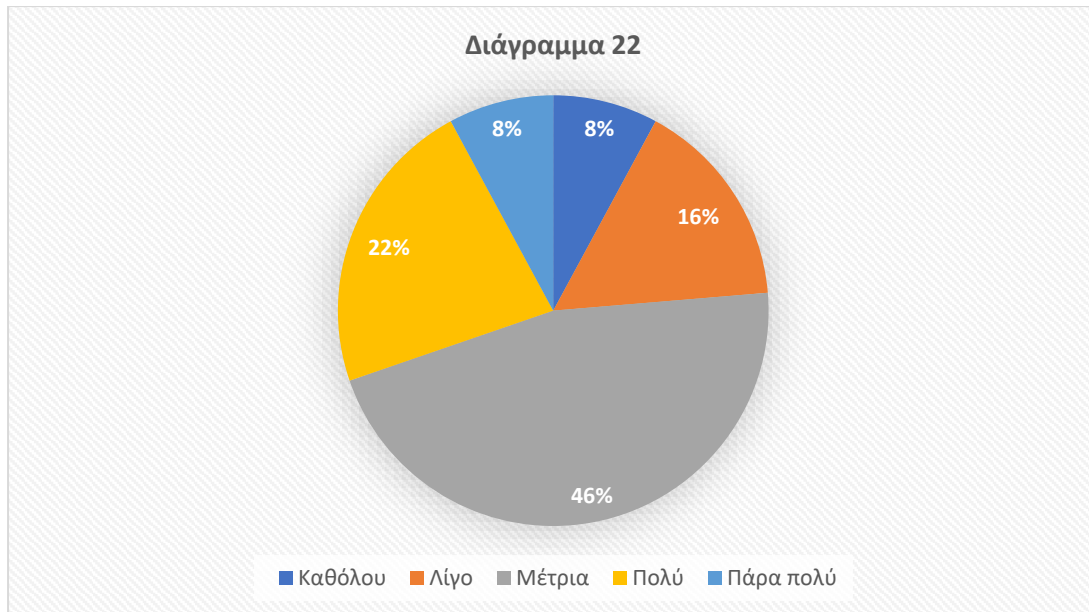
Στο διάγραμμα 20 συμπεραίνεται ότι, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πολύ με 45%, το 27% του δείγματος όπως παρατηρούμε απάντησε μέτρια, το 22% δήλωσε πάρα πολύ, το 5% απάντησε λίγο ενώ μόλις το 1% διαφώνησε πλήρως με τη παραπάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 21: Κατά πόσο η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση.

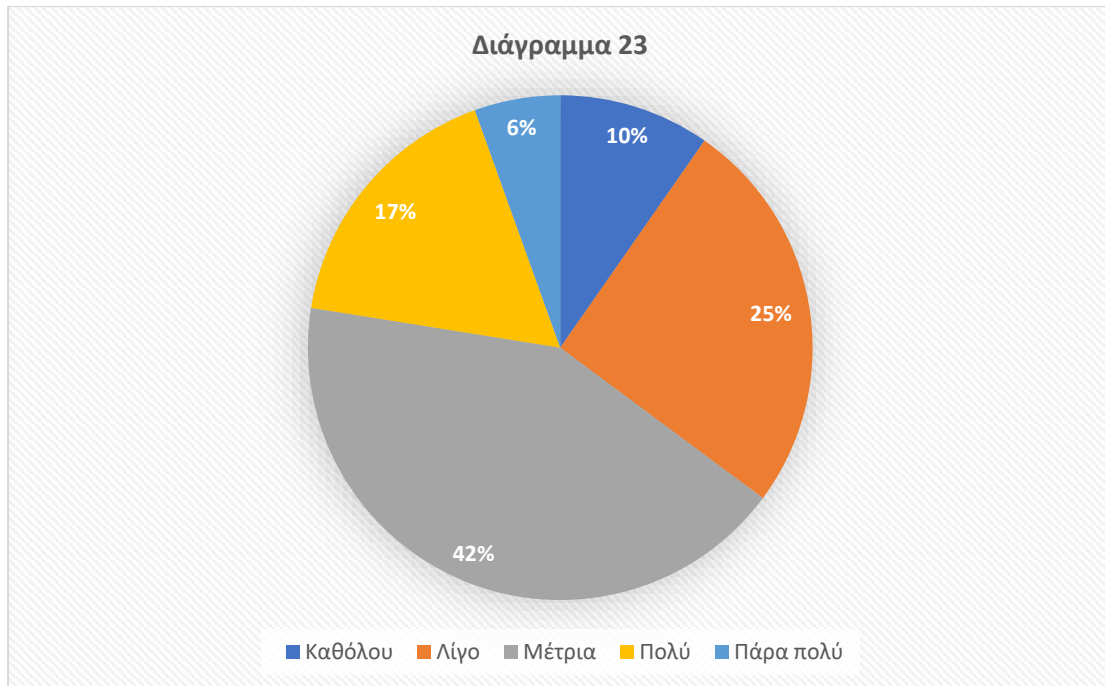
Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, το μεγαλύτερο μέρος της πίτας μοιράζεται ισότιμα σε αυτούς που απάντησαν πολύ με ποσοστό 35% και σε αυτούς που απάντησαν μέτρια με ποσοστό 35% στη παραπάνω υπόθεση. Στη συνέχεια, το 16% του δείγματος απάντησε πάρα πολύ, το 12% απάντησε λίγο ενώ το 2% δε συμφωνεί καθόλου με τη παραπάνω υπόθεση διότι πιστεύει ότι η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων δε καθορίζει τη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

Διάγραμμα 22: Κατά πόσο τα πρόστιμα της διενέργειας φορολογικών ελέγχων δε καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων.

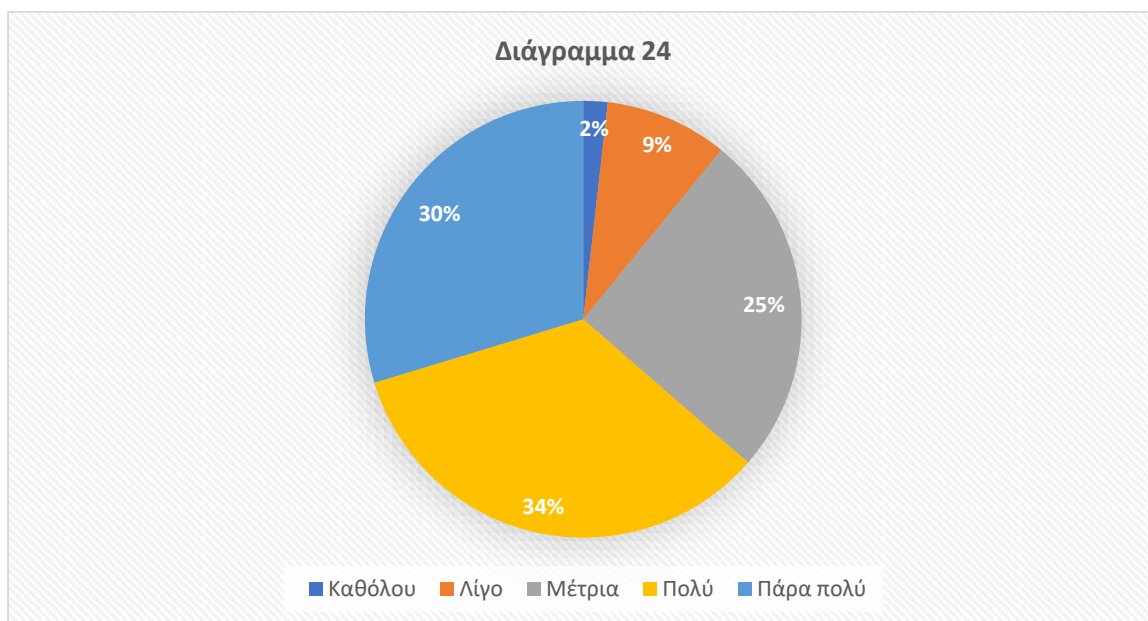
Στο διάγραμμα 22 διαπιστώνεται ότι, οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν μέτρια με ποσοστό 46% του δείγματός μας, καθώς θεωρούν ότι τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τη πραγματοποίηση των φορολογικών ελέγχων επιδρούν μέτρια τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων. Έπειτα, το 22% του δείγματός μας απάντησε πολύ, το 16% απάντησε λίγο, ενώ ισότιμα είναι τα ποσοστά εκείνων που απάντησαν πάρα πολύ με ποσοστό 8% και αυτών που δε συμφώνησαν καθόλου με τη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 8%.

Διάγραμμα 23: Κατά πόσο οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επιδρούν στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

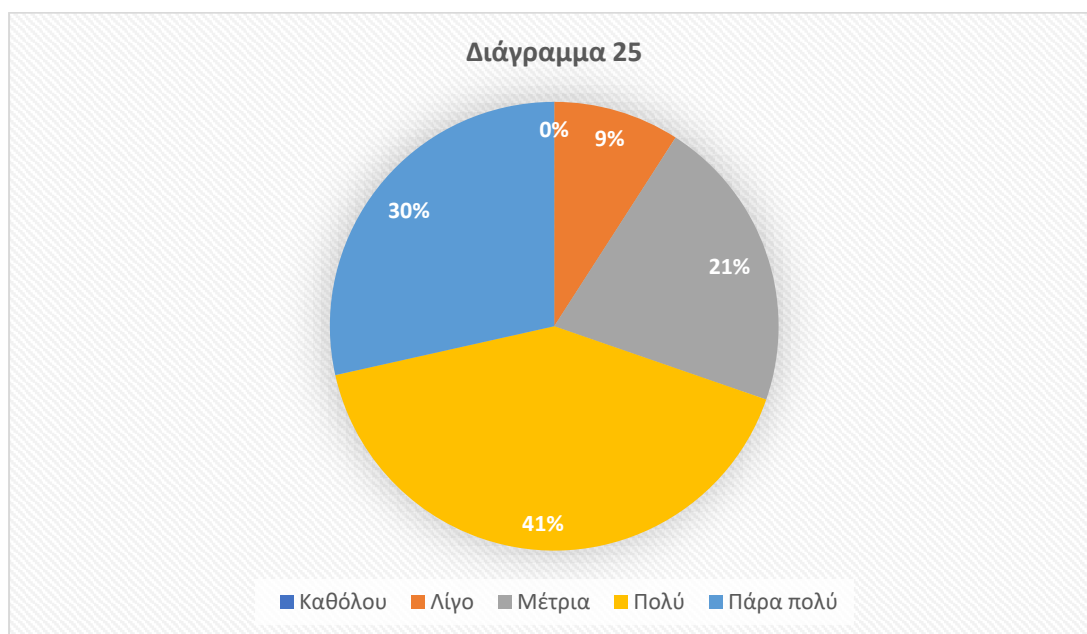
Από το διάγραμμα 23 συμπεραίνεται ότι, το μεγαλύτερο μέρος της πίτας απαρτίζεται από εκείνους που πιστεύουν ότι οι φορολογικοί έλεγχοι επιδρούν μέτρια στη συμμόρφωση των φορολογουμένων με ποσοστό 42%, ακολουθεί το ποσοστό των απαντήσεων που συμφωνούν λίγο με τη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 25%, και στη συνέχεια, το 17% του δείγματος απάντησε πολύ, το 10% δήλωσε καθόλου ενώ το 6% του δείγματος απάντησε πάρα πολύ καθώς υποστηρίζει ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επιδρούν καθόλου στη συμμόρφωση των φορολογουμένων.

Διάγραμμα 24: Κατά πόσο η δυνατότητα παροχής αναβαθμισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

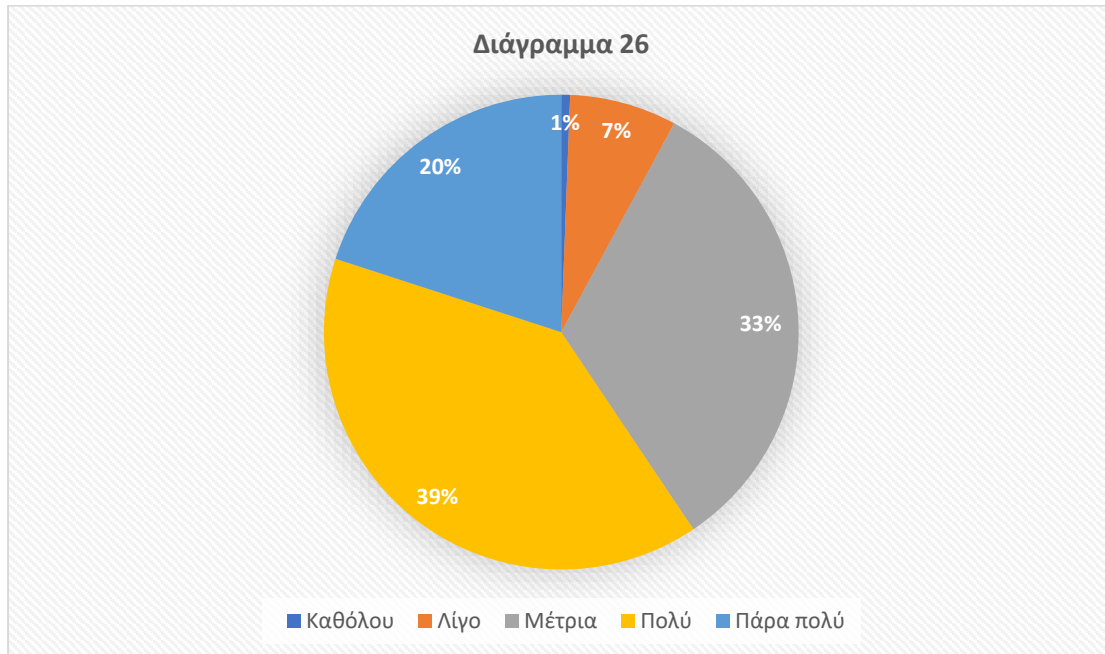
Στο διάγραμμα 24 φαίνεται ότι, το 34% του δείγματος απάντησε πολύ επειδή θεωρεί ότι τα σύγχρονα τεχνολογικά εξαρτήματα και η ευχέρεια χειρισμού των συστημάτων πληροφορικής, συμβάλλει στη καλύτερη ποιότητα του φορολογικού ελέγχου. Λίγο πιο χαμηλά βρίσκεται το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν πάρα πολύ με 30%, και έπειτα, ακολουθεί το ποσοστό εκείνων που απάντησαν μέτρια στη παραπάνω υπόθεση με 25%, ενώ όπως διαπιστώνεται στη παραπάνω πίνα το 9% του δείγματος απάντησε λίγο και το 2% των ερωτηθέντων δήλωσε καθόλου διαφωνώντας πλήρως με τη παραπάνω υπόθεση.

Διάγραμμα 25: Κατά πόσο η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών οδηγούν στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

Από το διάγραμμα 25 συμπεραίνεται ότι, η πλειοψηφία του δείγματος απάντησε πολύ με ποσοστό 41% καθώς πιστεύει ότι οι καλές γνώσεις και επαγγελματικές ικανότητες των φορολογικών ελεγκτών συντείνουν στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου. Στη συνέχεια, το 30% του δείγματος συμφώνησε απόλυτα με τη παραπάνω υπόθεση με ποσοστό 30%, το 21% των ερωτηθέντων απάντησε μέτρια, ενώ πιο χαμηλά, το 9% του δείγματος απάντησε λίγο στη παραπάνω υπόθεση. Τέλος, μηδενικό είναι το ποσοστό εκείνων που διαφώνησαν πλήρως στην υπόθεση.

Διάγραμμα 26: Κατά πόσο η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου.

Στο διάγραμμα 26 διαπιστώνεται ότι, το 39% του δείγματος απάντησε πολύ διότι υποστηρίζει ότι η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του διαθέσιμου χρόνου κατά τη διενέργεια του ελέγχου συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου. Έπειτα, ακολουθεί το ποσοστό εκείνων που δήλωσαν μέτρια με 33%, και ακόμα χαμηλότερα, βρίσκουμε το ποσοστό του δείγματος που απάντησε πάρα πολύ με 20%, το 7% των ερωτηθέντων απάντησε λίγο και τέλος, το 1% του δείγματός μας υποστηρίζει ότι η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου δε συμβάλλει στη καλύτερη ποιότητα του φορολογικού ελέγχου.

5.2 Ανάλυση Αξιοπιστίας

Για την εξαγωγή καλύτερων αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε έρευνα με τη μορφή ερωτηματολογίου προκειμένου να παρουσιαστεί η συσχέτιση των μεταβλητών. Για το λόγο αυτό, έγινε ανάλυση αξιοπιστίας των μεταβλητών που βρέθηκαν μέσω του προγράμματος SPSS22. Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει τα περιγραφικά στοιχεία και την ανάλυση αξιοπιστίας των μεταβλητών που δημιουργήθηκαν.

Πιο συγκεκριμένα, παρακάτω αποτυπώνεται τόσο ο μέσος όρος όσο και οι τυπικές αποκλίσεις των δημιουργούμενων εννοιών. Ο έλεγχος αξιοπιστίας δείχνει την αξιοπιστία της κλίμακας αλλά και τη σύνδεση μεταξύ συνόλου των μεταβλητών. Επίσης, η διενέργεια της αξιοπιστίας του δείγματος έγινε από τον έλεγχο Cronbach's Alpha, ο οποίος είναι έγκυρος όταν η τιμή του είναι μεγαλύτερη του 0,70. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η διεξαγωγή του ελέγχου έδειξε $0,790 > 0,70$, ο οποίος και είναι αποδεκτός.

Ο παρακάτω πίνακας στον οποίο αναφέρονται τα περιγραφικά στατιστικά του δείγματός μας με ελάχιστο το 0 και μέγιστο το 4 προκύπτει ότι η Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου έχει μέσο όρο 2,439 απαντήσεις, τυπική απόκλιση 1,058 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,722 > 0,70$. Επίσης, η έννοια της Φοροδιαφυγής έχει μέσο όρο απαντήσεων 2,891, τυπική απόκλιση 0,897 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,740 > 0,70$. Έπειτα, η έννοια του Φορολογικού Συστήματος έχει μέσο όρο 1,147 απαντήσεις, τυπική απόκλιση 0,896 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,773 > 0,70$. Επιπρόσθετα, η έννοια της Συνεισφοράς στη Φορολογική Δικαιοσύνη έχει μέσο όρο 2,624 απαντήσεις, τυπική απόκλιση 1,010 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,785 > 0,70$. Η Φορολογική Συμμόρφωση παρουσιάζει μέσο όρο 2,831 απαντήσεις, τυπική απόκλιση 1,078 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,749 > 0,70$. Τέλος, η Βελτίωση της ποιότητας έχει μέσο όρο 2,802 απαντήσεις, τυπική απόκλιση 0,948 και συντελεστή αξιοπιστίας $0,724 > 0,70$. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι οι έννοιες που μελετήθηκαν είναι αξιόπιστες διότι υπερβαίνουν το 0,70 και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παραπάνω στατιστική ανάλυση.

Πίνακας 3: Περιγραφικά στοιχεία και συντελεστής αξιοπιστίας των δημιουργούμενων εννοιών

Έννοιες	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	Συντελεστής αξιοπιστίας
Αποτελεσματικότητα Φορολογικού Ελέγχου	2,439	1,058	0,722
Φοροδιαφυγή	2,891	0,897	0,740
Φορολογικό Σύστημα	1,147	0,896	0,773
Συνεισφορά Φορολογικής Δικαιοσύνης	2,624	1,010	0,785
Φορολογική Συμμόρφωση	2,831	1,078	0,749
Βελτίωση ποιότητας	2,802	0,948	0,724

5.3 Ανάλυση συσχετίσεων

Για να συμπεράνουμε καλύτερα αποτελέσματα, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί έλεγχος συσχέτισης μεταξύ των παραπάνω εννοιών. Για τη μελέτη της συσχέτισης χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος Pearson, όπου οι υποθέσεις του είναι οι εξής:

H_0 : Δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Έτσι, στον ακόλουθο πίνακα παρατηρούνται τα αποτελέσματα των συσχετίσεων. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ του φορολογικού συστήματος και τη φορολογικής συμμόρφωσης σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με -0,215. Εν συνεχεία, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ της φορολογικής δικαιοσύνης και της φοροδιαφυγής σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,118. Επίσης, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου και της φορολογικής συμμόρφωσης σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με -0,138. Ακόμη, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου και του φορολογικού συστήματος σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,203. Επιπλέον, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ βελτίωσης της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου και της φορολογικής συμμόρφωσης σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,106. Επιπρόσθετα, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ βελτίωσης της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου και του φορολογικού συστήματος σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,107. Παρακάτω, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ βελτίωσης της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου και της φοροδιαφυγής σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,134. Τέλος, παρουσιάζεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ της βελτίωσης της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου και της φορολογικής δικαιοσύνης σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05, ενώ ο δείκτης Pearson ισούται με 0,099.

Πίνακας 4: Έλεγχος συσχετίσεων Pearson

		1	2	3	4	5	6
Φορολογική Συμμόρφωση	Pearson Correlation	-					
Φορολογικό σύστημα	Pearson Correlation	-0,215**	-				
Φοροδιαφυγή	Pearson Correlation	-0,006	0,082	-			
Φορολογική δικαιοσύνη	Pearson Correlation	0,023	-0,060	0,118**	-		
Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου	Pearson Correlation	-0,138**	0,203**	-0,009	0,021	-	
Βελτίωση ποιότητας	Pearson Correlation	0,106**	0,107*	0,134**	0,099*	0,053	-
*. Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).						5%	
**. Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).						1%	

5.4 Ανάλυση Παλινδρόμησης

Με την μελέτη της ανάλυσης παλινδρόμησης μπορούμε να εξετάσουμε τη σχέση των μεταβλητών, μεταξύ τους και να κρίνουμε ποια θα πρέπει να αγνοηθεί και ποιες επηρεάζονται. Στη διαδικασία παλινδρόμησης διαπιστώνονται: η Εξαρτημένη μεταβλητή, η οποία επηρεάζεται και η ανεξάρτητη μεταβλητή η οποία επηρεάζει την εξαρτημένη. Αξίζει να σημειωθεί ότι, το επίπεδο σημαντικότητας στην περίπτωση μας είναι το 10%.

Στον πίνακα που ακολουθεί, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η φοροδιαφυγή και οι ανεξάρτητες είναι οι εξής: η φορολογική συμμόρφωση, η φορολογική δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Το δείγμα μας θεωρείται στατιστικά σημαντικό, αφού $Sig. = 0,077 < 0,1$. Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική συμμόρφωση έχει $Beta = 0,010$, $T = 0,213$ και $Sig = 0,831 > 0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό. Όσον αφορά τη φορολογική δικαιοσύνη, έχει $Beta = 0,118$, $T = 2,621$ και $Sig = 0,009 < 0,1$. Άρα θεωρείται στατιστικά σημαντικό. Τέλος, η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου έχει $Beta = -0,001$, $T = -0,019$ και $Sig = 0,985 > 0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό.

Πίνακας 5: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φοροδιαφυγή

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Φοροδιαφυγή						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Φορολογική Συμμόρφωση, Φορολογική Δικαιοσύνη, Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,014				
Adjusted R-square			0,008				
Standard error			0,916				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			3	5,791	1,930		
F=2,298				Sig.=0,077			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογική Συμμόρφωση			0,008	0,037	0,010	0,213	0,831
Φορολογική Δικαιοσύνη			0,107	0,041	0,118	2,621	0,009
Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου			-0,001	0,041	-0,001	-0,019	0,985

Στον πίνακα που ακολουθεί, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η φορολογική δικαιοσύνη και οι ανεξάρτητες είναι οι εξής: η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και η φορολογική συμμόρφωση. Το δείγμα μας δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό, αφού $Sig.=0,779>0,1$. Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική συμμόρφωση έχει $Beta=-0,022$, $T=-0,481$ και $Sig=0,631>0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό. Τέλος, η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου έχει $Beta=0,020$, $T=0,434$ και $Sig=0,665>0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό.

Πίνακας 6: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική δικαιοσύνη

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Φορολογική Δικαιοσύνη						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου Φορολογική Συμμόρφωση						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,001				
Adjusted R-square			-0,003				
Standard error			1,012				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			2	0,459	0,230		
F=0,224				Sig.=0,779			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογική Συμμόρφωση			-0,020	0,041	-0,022	-0,481	0,631
Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου			0,020	0,046	0,020	0,434	0,665

Στον πίνακα που ακολουθεί, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η φορολογική συμμόρφωση και οι ανεξάρτητες είναι οι εξής: η φορολογική δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Το δείγμα μας δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό, αφού $Sig.= 0,329 > 0,1$. Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική δικαιοσύνη έχει $Beta=- 0,063$, $T= -1,402$ και $Sig= 0,161 > 0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό. Τέλος, η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου έχει $Beta= -0,022$, $T= -0,481$ και $Sig= 0,631 > 0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό.

Πίνακας 7: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Φορολογική Συμμόρφωση						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Φορολογική Δικαιοσύνη, Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,005				
Adjusted R-square			0,000				
Standard error			1,108				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			2	2,739	1,370		
F=1,114				Sig.=0,329			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογική Δικαιοσύνη			-0,024	0,050	-0,063	-1,402	0,161
Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου			-0,070	0,050	-0,022	-0,481	0,631

Στον πίνακα που ακολουθεί, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η βελτίωση ποιότητας και η ανεξάρτητη είναι η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Το δείγμα μας δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό, αφού $Sig.= 0,236 > 0,1$. Πιο συγκεκριμένα, η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου έχει $Beta= 0,053$, $T= 1,187$ και $Sig= 0,236 > 0,1$. Άρα δε θεωρείται στατιστικά σημαντικό.

Πίνακας 8: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη βελτίωση ποιότητας

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Βελτίωση Ποιότητας						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,003				
Adjusted R-square			0,001				
Standard error			0,948				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			1	1,267	1,267		
F=1,409				Sig.=0,236			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Αποτελεσματικότητα φορολογικού ελέγχου			0,051	0,043	0,053	1,187	0,236

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα παρουσιάζει αδυναμίες οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο στη πολυπλοκότητά του και οδηγούν στην αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Η μη διεξαγωγή συχνών φορολογικών ελέγχων και η αναποτελεσματικότητά του εντείνουν όλο και περισσότερο τη φοροδιαφυγή με αποτέλεσμα οι πολίτες να ψάχνουν τρόπους αποφυγής των φορολογικών τους υποχρεώσεων. Με αυτόν τον τρόπο, η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής συμβάλλει στη μη συμμόρφωση των φορολογουμένων. Παράλληλα, η βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου και γενικότερα η εξέλιξη της τεχνολογίας, συντελεί στη βελτίωση του φορολογικού συστήματος με απόρροια τη συρρίκνωση της φοροδιαφυγής και τη θέσπιση της φορολογικής δικαιοσύνης, η οποία οδηγεί στη φορολογική συμμόρφωση.

Στη παρούσα έρευνα, διαπιστώθηκε ότι η φορολογική συμμόρφωση και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου δεν επηρεάζουν ή επηρεάζουν σε σχεδόν μηδενικό βαθμό τη φοροδιαφυγή. Παρόλα αυτά, οι φορολογικές αρχές πρέπει να συνδράμουν περισσότερο στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης για τη καταπολέμηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Επίσης, στο δείγμα μας φάνηκε ότι η φορολογική νομοθεσία δεν συνδέεται με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη φορολογική συμμόρφωση ή υπάρχει σύνδεση σε σχεδόν μηδενικό βαθμό. Η φορολογική διοίκηση θα πρέπει να θεσπίσει νέους νόμους, ικανούς να συντελέσουν τόσο στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου όσο και στη μείωση της φοροδιαφυγής, τείνοντας να γίνουν πιο ευνοϊκοί για τους φορολογούμενους, αυξάνοντας την εμπιστοσύνη τους προς αυτό. Τέλος, η βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου δεν επηρεάζεται από την αποτελεσματικότητα του ή επηρεάζεται σε ορισμένο βαθμό. Θα πρέπει, οι έλεγχοι, να γίνονται με βάση ορισμένα κριτήρια και να ικανοποιούν τις ανάγκες των ελεγχόμενων όπως να υπάρχει σωστή επικοινωνία μεταξύ φορολογούμενων και φορολογικών ελεγκτών αλλά και να κατανοούνται οι παρατηρήσεις του φορολογικού ελεγκτή.

Είναι φανερό ότι, το μέγεθος του δείγματος δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα καθώς είναι πολύ μικρό και δεν μπορούμε να εξάγουμε γενικά συμπεράσματα. Ακόμη, το δείγμα, συλλέχτηκε από ανθρώπους που εργάζονται κυρίως στον ιδιωτικό τομέα. Σε μια μελλοντική έρευνα, θα πρέπει να διεξαχθεί πάνω σε άτομα του φορολογικού κλάδου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αληφαντής, Γ., 2016. Ελεγκτική. Αθήνα: Διπλογραφία.
2. Γεωργακόπουλος, Θ., και Πατσουράτης, Β., Δημόσια Οικονομική, Εκδόσεις Σμπύλιας, Αθήνα 1986.
3. Γκίνογλου Δημήτριος, Φορολογική Λογιστική, τόμος Β, 2^η έκδοση, 2017.
4. Δαλαμάγκας, Α., 2000. Φορολογικός Έλεγχος Των Επιχειρήσεων. Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας.
5. Εφημερίδα της κυβέρνησης 2013.
6. Καζαντζής, Χ. 2006. Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μία συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων. Πειραιάς: Business plus Α.Ε..
7. Κανελλόπουλος Κ., Κουσουλάκος Ι., Ράπανος Β., Κωτσή Κ. & Μακροπούλου Α., 1995. Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή Μετρήσεις και Οικονομικές Επιπτώσεις, Κ.Ε.Π.Ε Εκθέσεις Αθήνα.
8. Κορομηλάς Γ. (2018, Δεκέμβριος 04). Αίτια και συνέπειες της φοροδιαφυγής. Ανάκτηση από <https://www.fpress.gr/oi-eidikoi/story/57116/aitia-kai-synepeties-tis-forodiatygis>.
9. Κορομηλάς και Γιαννόπουλος, 2008. Περαιώση Εκκρεμών Φορολογικών Υποθέσεων σύμφωνα με το Ν.3259/2004.
10. Μανεισιώτης Μ., 2011, « Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, τα δημόσια οικονομικά στην Ελλάδα, το οικονομικό», Αθήνα, IOBEE.
11. Νεγκάκης Χ. - Ταχυνάκης Π., 2013, Σύγχρονα θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου, Εκδόσεις, Διπλογραφία, Αθήνα.
12. Σελλάς Σ. 1989, Το ελληνικό φορολογικό σύστημα , Εκδόσεις Παπαζήση.
13. Τάτσος, Ν., Χριστόπουλος, Δ., Τραγάκη, Α., Μανίκα, Β., Γκάνος, Ι., 2001. Η Παραοικονομία και η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
14. Τάτσος, Ν. κ.α., 2001. Η Παραοικονομία και η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

15. Τσακίρη, Ε., 2008. Φορολογικοί Έλεγχοι Και Δικαιώματα Φορολογούμενων. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
16. Φινοκαλιώτης Κ.(2011),'Φορολογικό Δίκαιο',εκδόσεις Σάκκουλα.
17. Φλώρος, Α, 2010, Φορολογική Λογιστική, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα.
18. Φορτσάκης, Θ., 2002. Οι φορολογικοί έλεγχοι και τα δικαιώματα των ελεγχόμενων φορολογούμενων. Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας.

Ξένη Βιβλιογραφία

1. Alabede, O.J., Zainol, A. and Kamil, M.I. (2011) Determinants of Tax Compliance Behaviour: A Proposed Model for Nigeria. International Research Journal of Finance and Economics, 78, 121-136.
2. Allingham και Sandmo, 1972. Income tax evasion: a theoretical analysis.
3. Alm J. and McKee M. (2006), Audit Certainty, Audit Productivity, and Taxpayer Compliance, National Tax Journal, Vol. LIX, No. 4, σσ. 801-802.
4. Ambrecht (1998) Increasing Taxpayers Compliance: A discussion of the Negligence Penalty. Paper presented to the ways & Means Committee of U.S. House of Representatives in May 1998, Washington D.C.
5. Amran A. and Awang N. (2014), Ethics and tax compliance, Ethics, Governance and Corporate Crime: Challenges and Consequences. Developments in Corporate Governance and Responsibility, Vol. 6, 105-113.
6. Barbuta-Misu, 15 January 2011. A Review of Factors for Tax Compliance.
7. Barta, G. (2018). The increasing role of it auditors in financial audit: risks and intelligent answers. Business, Management and Education, 16(1), pp.81–93.
8. Beekman, G., Bulte, E., & Nillesen, E. (2014). Corruption, investments and contributions to public goods: Experimental evidence from rural Liberia. Journal of public economics, 115, 37-47.
9. Besley, T., & Persson, T. (2014). Why do developing countries tax so little?. Journal of Economic Perspectives, 28(4), 99-120.
10. Bitzenis, A., Vlachos, V. (2015). «Tax Morale in Greece», Proceedings of 32nd International Business Research Conference, 23 - 25 November, 2015. Rendezvous Hotel, Melbourne, Australia, p. 1-15. Ανάκτηση από

http://www.paraoikonomia.gr/wpcontent/uploads/23_AUSTRALIA_MELBOURNE_ISBN978-1-922069-89-4.pdf.

11. Bornman M. and Ramutumbu P. (2019), A conceptual framework of tax knowledge, *Meditari Accountancy Research*, Vol. 27, No. 6, pp. 823-839.
12. Dubin, J. A., M. J. Graetz, and L. L. Wilde. 1990. The effect of audit rates on the federal individual income tax, 1977-1986. *National Tax Journal* 43 (December): 395 - 409.
13. Feld, L. P., & Frey, B. S. (2007). Tax compliance as the result of a psychological tax contract: The role of incentives and responsive regulation. *Law & Policy*, 29(1), 102-120.
14. Frank, M.M., Lynch, J.L., Rego, O.S. (2009). Tax Reporting Aggressiveness and Its Relation to Aggressive Financial Reporting. *The Accounting Review*. vol. 84. no. 2. pp. 467-496.
15. Frey, B. S., & Torgler, B. (2007). Tax morale and conditional cooperation. *Journal of Comparative Economics*, 35(1), 136-159.
16. Graham, R.J., Tucker, L.A. (2006). Tax shelters and corporate debt policy. *Journal of Financial Economics*. vol. 81. pp. 563-594.
17. Guenther, A.D., Matsunaga, R.S., Williams, M.B. (2013). Tax Avoidance, Tax Aggressiveness, Tax Risk and Firm Risk. Lundquist College of Business, University of Oregon.
18. Hartadinata, O.S., Shauki, E.R. (2012). Agency, Leverage Policy and Tax Aggressiveness.
19. Hartshock W. (2015). Tax Evasion and Tax Crimes: What you must know about IRS charges, investigations and defense strategies.
20. Hoppe, T., Sturm, S. S., & Sureth-Sloane, C. (2019). Measuring Tax Complexity Across Countries: A Survey Study on MNCs. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.3469663.
21. Kong Wong M. and W Y Lo A. (2015), Can Education Improve Tax Compliance? Evidence from Different Forms of Tax Education, Paper presented at 2014 Academy of International Business (AIB) Southeast Asia Regional Conference, Macao.
22. Landry, S., Deslandes, M., Fortin, A. (2013). Tax Aggressiveness, Corporate Social Responsibility, and Ownership Structure. *Journal of Accounting, Ethics & Public Policy*. vol. 14. no. 3.

23. Lanis, R., Richardson, G. (2011). The effect of board of director composition on corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting and Public Policy*. vol. 30. no. 1. pp 50-70.
24. Lisowsky, P., Robinson, L., Schmidt, A. (2010). An Examination of FIN 48: Tax Shelters, Auditor Independence, and Corporate governance. Working paper, University of Illinois at Urbana-Champaign. Tuck School of Business at Dartmouth, and Columbia University.
25. Matsaganis M. & Flevotomou M., (2010) Distributional implications of tax evasion in Greece. *Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, Greece Paper*.
26. Naeem & Gulzar, 2021. Voluntary tax compliance behavior of individual taxpayers in Pakistan.
27. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018). *Economic Surveys: Greece*.
28. Pickhardt M. and Prinz A. (2012). *The Nature of Tax Evasion and the Shadow Economy*.
29. Piper, J. (2013). *Simplicity in the tax system*. The Association of Chartered Certified Accountants .
30. Rego, O.S., Wilson, R. (2012). Equity Risk Incentives and Corporate Tax Aggressiveness. *Journal of Accounting Research*. vol. 50. no. 3
31. Roth, J., Scholz, J. & Witte, A., 1989. *Taxpayer Compliance, vol.1, an Agenda for*. Philadelphia: The university of Pennsylvania Press.
32. Saad N. (2014), *Tax Knowledge, Tax Complexity and Tax Compliance: Taxpayers' View*, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol. 109, pp. 1069-1075.
33. Shackelford, A.D., Shevlin, T. (2001). Empirical tax research in accounting. *Journal of Accounting and Economics*. vol. 31. pp. 321-387.
34. Silvani, C.A (1992) *Improving Tax Compliance* . In Richard M. Bird and Milka Casanegra de Jantscher (Eds), *Improving Tax Administration In Developing Countries* . Washington D.C. International Monetary Fund Publication Service.
35. Tanzi, V. (2017). Corruption, complexity and tax evasion. *eJournal of Tax Research*, 2(15), 144-160. doi:10.18288/1994-5124-2018-6-36-53.

36. Taylor, G., Richardson, G. (2011). Incentives for Corporate Tax Planning and Reporting: Empirical Evidence from Australia, Working Paper, School of Accounting, Curtin Business School, Curtin University.
37. United States General Accounting Office, 1992. Financial Audit: Examination of IRS' Fiscal Year 1992 Financial Statements.
38. Vasardani M.,(2011), Bank of Greece, Economic Bulletin, bankofgreece.gr
Kalopetrides G. & Partners Ltd., (2018). Φορολογικός Οδηγός 2018 – Κύπρος.

Ηλεκτρονικές πηγές

1. Petros Lois, George Drogalas, Alkiviadis Karagiorgos και Aikaterini Chlorou, Σεπτέμβριος 2019.
www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/EMJB-02-2019-0028/full/pdf?title=tax-compliance-during-fiscal-depression-periods-the-case-of-greece
2. Norasmila Awang και Azlan Amran, 17 Ιουλίου 2014.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S2043-052320140000006004/full/pdf?title=ethics-and-tax-compliance>
3. Georgios L. Vousinas, 2017.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JMLC-11-2016-0047/full/pdf?title=shadow-economy-and-tax-evasion-the-achilles-heel-of-greek-economy-determinants-effects-and-policy-proposals>
4. Rangan Gupta και Emmanuel Ziramba, 2009.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/01443580911001788/full/pdf?title=tax-evasion-and-financial-repression-a-reconsideration-using-endogenous-growth-models>
5. Διακομιχάλης Μ., 2020.
https://taxreform.ru/fileadmin/user_upload/site_15907/2020/Diakomihalis.pdf

6. Ferry Irawan και Adam Siaga Utama, Δεκέμβριος 2021.

[4290-Article Text-13967-1-10-20211213.pdf](#)

7. Matthias Kasper και James Alm, 2022.

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167268122000099?ref=pdf_download&fr=RR-2&rr=84d1eebceac9717c

8. Iqbal Alhadi και Arif Nugrahanto, 2021.

<https://jurnal.pknstan.ac.id/index.php/JIA/article/view/1380/715>

9. Παράσχου Σταυρούλα, 2021. Σύγκριση του ελληνικού φορολογικού συστήματος με το γερμανικό φορολογικό σύστημα.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/25474/3/ParaschouStauroulaMsc2021.pdf>

10. www.taxheaven.gr

11. Παπαϊωάννου Ελισάβετ, Αθήνα 2014. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

http://okeanis.lib2.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2472/log_201400131.pdf?sequence=1&isAllowed=y

12. Μπουφίδου Αικατερίνη, Νοέμβριος 2022. ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ –Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/28045/1/BoufidouAikateriniMsc2022.pdf>

13. Βλάχος Ανδρέας, Αιγάλεω 2023. Η διαδικασία του μερικού επιτόπιου φορολογικού ελέγχου (προληπτικού) και η συμβολή των ελεγκτών στη φορολογική συμμόρφωση.

https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/11400/5593/Vlachos_21051.pdf?sequence=1&isAllowed=y

14. Λάμπρος Δημήτριος, Αθήνα, Μάιος 2014. «ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

<https://kypseli.ouc.ac.cy/bitstream/handle/11128/1546/%ce%a4%ce%a1%ce%91-%ce%a7%ce%a1%ce%97-2014-00149.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

15. Λάζος Γρηγόριος, 2012. Πρόγραμμα διαχείρισης στοχευμένων φορολογικών ελέγχων και φορολογικής συμμόρφωσης επιχειρήσεων – Διδακτορική Διατριβή.

https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15147/2/LazosGrigorios_PhD2012.pdf

16. ΦΩΤΟ ΜΑΡΙΑ, 2023. ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ-ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ: Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.

<file:///C:/Users/Stratos/Downloads/%CE%A4%CE%9B%CE%A7%CE%94%CE%95-%CE%A6%CE%A9%CE%A4%CE%9F%20%CE%9C%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%91-151520.pdf>

17. <https://www.voria.gr/article/giannis-markovits-sinergatiki-forologiki-simmorfosi>

18. https://www.sev.org.gr/arthografia_mme/thema-paideias-i-dimiourgia-forologikis-syneidisis/

19. Γρηγοριάδου Σοφία, Θεσσαλονίκη 2023. Η Ελληνική φορολογική πραγματικότητα, η φοροδιαφυγή και οι στάσεις των φορολογουμένων απέναντι στον κίνδυνο του φορολογικού ελέγχου.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/28880/4/GrigoriadouSofiaMsc2023.pdf>

20. Τάσσοσ Γεώργιος, Νοέμβριος 2022. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/27995/1/TassosGeorgiosMsc2022.pdf>

21. Ευάγγελος Σπανός, Ιούνιος 2018. «Φοροδιαφυγή και Οικονομική Μεγέθυνση».

https://www.dept.aueb.gr/sites/default/files/%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%A9%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%A3%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%A3_0.pdf

22. Γκούλιος Κωνσταντίνος, Θεσσαλονίκη 2019. Η φοροδιαφυγή του φόρου εισοδήματος και η αποτελεσματικότητα της φορολογικής συμμόρφωσης.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/23607/3/GkouliosKonstantinosMsc2019.pdf>

23. OECD (2016), OECD Economic Surveys: Greece 2016, OECD Publishing, Paris. [Online]. Available From: Http://Dx.Doi.Org/10.1787/Eco_Surveys-Grc-2016-En

24. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΕΙΡΗΝΗ, ΛΑΡΙΣΑ, 2019-2020. «Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ».

<https://ir.lib.uth.gr/xmlui/bitstream/handle/11615/54465/22094.pdf?sequence=1>

25. Σοφού Θεοδώρα, Οκτώβριος 2022. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/28041/1/SofouTheodoraMsc2022.pdf.pdf>

26. OECD (2006). Strengthening Tax Audit Capabilities: General Principles and Approaches. Available at: <https://www.oecd.org/tax/administration/37589900.pdf>

27. Μαρία Κασιούλη, Σεπτέμβριος 2020. Πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος : λόγοι, αίτια και αντιμετώπιση.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/25476/1/KasiouliMariaMsc2020.pdf>

28. Καραγιώργου Δήμητρα, Θεσσαλονίκη 2013. Η Λογιστική Εκπαίδευση ως Μηχανισμός Ανάπτυξης Φορολογικής Συνείδησης.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15903/6/KaragiorgouDimitraMsc2013.pdf>

29. Κωνσταντινίδου Ευμορφία, Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2003. Βελτίωση ποιότητας στις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες: η περίπτωση της Ελλάδας.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/1170/3/KonstantinidouEumorphiaMsc2003.pdf>

30. <https://www.aade.gr/myDATA> - Ηλεκτρονικά Βιβλία Α.Α.Δ.Ε. | ΑΑΔΕ. (n.d.). Retrieved July 12, 2020. (ηλεκτρονική βιβλιογραφία).
31. Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, Ηλεκτρονικά Τιμολόγια & myDATA!. Όλες οι υποχρεώσεις επιχειρήσεων και επαγγελματιών από 1/7/2021, Αθήνα, 2021. https://www.eea.gr/wp-content/uploads/2021/03/EEA_QA_mydata_032021_OK.pdf.
32. Taxheaven, Τι απαντά η Α.Α.Δ.Ε. σχετικά με την ηλεκτρονική τιμολόγηση και τη διασύνδεση των ταμειακών στο Taxisnet, Taxhaven 2.4.2018. Διαθέσιμο στο <https://www.taxheaven.gr/news/40114/ti-apanta-h-aade-sxetika-me-thnhlektronikhtimologhsh-kai-th-diasyndesh-twn-tameiakwn-sto-taxisnet>.
33. Σύσας Γεώργιος, Δεκέμβριος 2021. Φορολογία-Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και Οικονομικό Έγκλημα.

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/26093/3/SipsasGeorgiosMsc2021.pdf>

34. aade.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΈΡΕΥΝΑΣ

1. Φύλο*
☐ Άντρας
☐ Γυναίκα
☐ Δεν επιθυμώ να απαντήσω

2. Ηλικία*
☐ 18-24
☐ 25-30
☐ Άνω των 30

3. Επίπεδο εκπαίδευσης*
☐ Υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό και Γυμνάσιο)
☐ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
☐ Τριτοβάθμια εκπαίδευση
☐ Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου
☐ Κάτοχος διδακτορικού τίτλου

4. Κατηγορία επαγγέλματος*
☐ Μισθωτός
☐ Ελεύθερος επαγγελματίας
☐ Άνεργος
☐ Συνταξιούχος
☐ Άλλο

5. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας μας συμβάλλει θετικά στην αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

6. Πόσο πιστεύετε ότι η ικανότητα και επαγγελματική κατάρτιση των φορολογικών διοικούντων δημιουργεί θετική επίδραση στη θέσπιση της φορολογικής συμμόρφωσης;*
☐ Καθόλου

☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

7. Πιστεύετε ότι ένας από τους λόγους που οι πολίτες δεν συμμορφώνονται είναι επειδή τα μέλη που απαρτίζουν τη φορολογική διοίκηση δεν λειτουργούν πάντα προς το συμφέρον και τις επιθυμίες των φορολογουμένων;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

8. Πιστεύετε ότι η θέσπιση της φορολογικής ηθικής δεν συμβάλλει στη συμμόρφωση των φορολογουμένων;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

9. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η φορολογική αποφυγή και η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης αποτελούν ανήθικες πράξεις;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

10. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η φοροδιαφυγή προκαλεί σοβαρά δημοσιονομικά ελλείμματα και οδηγεί τη χώρα σε αυξημένο εσωτερικό και εξωτερικό δανεισμό;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

11. Πόσο πιστεύετε ότι η φοροδιαφυγή ενισχύει την ανισοκατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών; *
☐ Καθόλου

☐	Λίγο
☐	Μέτρια
☐	Πολύ
☐	Πάρα πολύ

12. Πιστεύετε ότι ένας λόγος που οι επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν είναι η ευκολία επίτευξης κέρδους που τους εξασφαλίζει η μη κάλυψη των φορολογικών τους υποχρεώσεων; *

☐	Καθόλου
☐	Λίγο
☐	Μέτρια
☐	Πολύ
☐	Πάρα πολύ

13. Πιστεύετε ότι η αυξανόμενη μεταβολή της φοροδιαφυγής, που προκαλείται από υψηλούς βαθμούς διαφθοράς και μείωσης των κυρώσεων, οδηγεί το κράτος σε μεγαλύτερη οικονομική καταπίεση;*

☐	Καθόλου
☐	Λίγο
☐	Μέτρια
☐	Πολύ
☐	Πάρα πολύ

14. Πιστεύετε ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες που συντελούν στην εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, είναι το σύστημα υψηλής φορολόγησης αλλά και η αδυναμία των φορολογικών αρχών να επιβάλλουν βαρύτερες ποινές;*

☐	Καθόλου
☐	Λίγο
☐	Μέτρια
☐	Πολύ
☐	Πάρα πολύ

15. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου ενισχύουν τη φοροδιαφυγή στη χώρα μας;*

☐	Καθόλου
☐	Λίγο
☐	Μέτρια
☐	Πολύ
☐	Πάρα πολύ

16. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας και του φορολογικού πλαισίου αλλά και η αδιαφάνεια στη δημόσια οικονομική διαχείριση είναι μεταξύ των παραγόντων που επέρχεται έλλειψη εμπιστευτικότητας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογικής διοίκησης;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

17. Πόσο πιστεύετε ότι η εξάπλωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής οφείλεται στο ότι οι φορολογικές αρχές έχουν περιορισμένους πόρους και αυξανόμενο κόστος πραγματοποίησης εντατικότερων και συχνότερων φορολογικών ελέγχων;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

18. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου αυξάνει τη φοροδιαφυγή και μειώνει τα οφέλη του φορολογικού ελέγχου;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

19. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου μειώνει την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων στις φορολογικές αρχές;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

20. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η διαφθορά των συστημάτων φορολογικού ελέγχου δυσχεραίνει την εθελοντική συμμόρφωση των φορολογουμένων;*
☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ

☐ Πάρα πολύ

21. Πόσο πιστεύετε ότι η αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων καθορίζει τη φορολογική συμμόρφωση;*
--

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Μέτρια

☐ Πολύ

☐ Πάρα πολύ

22. Πιστεύετε ότι τα πρόστιμα που επιβάλλονται κατά τη διενέργεια φορολογικών ελέγχων δε καθορίζουν τη φορολογική συμπεριφορά και τις αντιδράσεις των φορολογουμένων;*
--

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Μέτρια

☐ Πολύ

☐ Πάρα πολύ

23. Πιστεύετε ότι οι φορολογικοί έλεγχοι δεν επηρεάζουν τη συμμόρφωση των φορολογουμένων;*
--

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Μέτρια

☐ Πολύ

☐ Πάρα πολύ

24. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η δυνατότητα παροχής αναβαθμισμένου τεχνολογικού εξοπλισμού με ευκολία χρησιμοποίησης των συστημάτων πληροφορικής, συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου;*
--

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Μέτρια

☐ Πολύ

☐ Πάρα πολύ

25. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η υψηλή επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των φορολογικών ελεγκτών με γνώσεις και ικανότητες του αντικειμένου του φορολογικού ελέγχου, οδηγούν στη βελτίωση της ποιότητας του φορολογικού ελέγχου;*
--

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Μέτρια

☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ

26. Κατά πόσο πιστεύετε ότι η αποτελεσματικότερη διαχείριση του περιορισμένου χρόνου κατά το στάδιο διεξαγωγής του ελέγχου, συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας φορολογικού ελέγχου;*

☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Μέτρια
☐ Πολύ
☐ Πάρα πολύ